

2008—
2017

KUNSTBYEN
BERGEN

KUNSTBYEN
BERGEN
2008-2017

BERGEN KOMMUNE
BYRÅDSAVDELING FOR FINANS, KULTUR OG NÆRING
SEKSJON FOR KUNST OG KULTUR
BERGEN RÅDHUS
POSTBOKS 7700
5020 BERGEN

ENGELSK SAMMENDRAG VED **MELANIE FIELDSETH**

TAKK TIL **EINAR ØKLAND**

FOTO AV **ARNE SKAUG OLSEN, HEIDI NIKOLAISEN, ULF STYREN OG ÅSE LØVGREN**

DESIGN AV **GRANDPEOPLE**

TRYKKET HOS **DESIGNTRYKKERIE**T, BERGEN

EIN ER FOR LITE, MEN EIN ER NOK

EIN ER IKKJE NOK.
TO ER IKKJE NOK.
TRE ER IKKJE NOK.

ELLEVE ER OGSÅ FOR LITE.
OG TOLV.
OG TRETEN.
IKKJE EIN GONG FJORTEN ER NOK.

MEN FEMTEN.
NÅR FEMTEN MANN TAR TAK
I DEN TJUKKE JERNPLATA
SOM ER SÅ STOR SOM EIT GOLV,
OG SOM DET STÅR EIN MANN PÅ
OG SPELAR TREKKSPEL.
DÅ LØFTER DEI DEN
OVER HOVUDET SOM INGENTING.

NÅ KAN DU TIL OG MED DANSE OPPÅ.

OG DERSOM HAN SOM SPELAR TREKKSPEL
VERKELEG ER EIN SPELEMANN.
DÅ KAN OGSÅ DEI FEMTEN KARANE
DEI SOM TOK I OG LØFTA
KOME OPPÅ OG TA SEG EIN DANS.

EIN SKIKKELEG SPELEMANN ER NOK.

EINAR ØKLAND

KUNST ER IKKE VIKTIG, KUNST ER KANSKJE VIKTIGST!

HENNING WARLOE
KULTURBYRÅD

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Vil noe oppegående menneske bli boende eller bosette seg i en by preget av å være innadvendt, intolerant, stagnerende og kald? Vil kreativitet og nyskaping kunne blomstre i en slik by?

Et retorisk spørsmål, og svaret må naturligvis bli nei.

Bergens viktigste ressurs er menneskene som lever her. Det kan høres ut som en 17. mai tale, men det er sant likevel.

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Den amerikanske forskeren Richard Florida er blitt kjent for sitt begrep «den kreative klassen». Hans viktigste teori er at mens folk tidligere flyttet der arbeidsplassene fantes, vil bedriftene i økende grad måtte flytte der hvor den mest interessante arbeidskraften finnes.

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Ettersom flere og flere bedrifter baserer seg utelukkende på hjernekraft, kompetanse og kreativitet, vil det være avgjørende å lokalisere seg der talentene i den såkalte «kreative klassen» finnes. Og disse, ofte unge, velutdannede og kulturinteresserte menneskene befinner seg der de trives.

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Der livsmiljøet preges av toleranse, åpenhet og et mangfold av impulser. En by med sterk satsing på nyskapende kunst og mangfoldige kulturuttrykk kan skape et slikt livsmiljø. En slik by ønsker jeg at Bergen skal være.

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Derfor er den nye Kunstplanen et dokument

som har betydning for langt mer enn kunstfeltet alene. Det er en plan av stor betydning for utviklingen av Bergen som by, og det livsmiljø vi kan skape for alle som bor i eller besøker byen. Av stor betydning for hvordan byens identitet formes og oppfattes her og ute i den store verden.

I en verden hvor konkurransen byene imellom om å tiltrekke seg talenter og investeringer stadig blir hardere, vil utviklingen av Bergens identitet som en viktig og fremtidsrettet kulturby være avgjørende.

Vi har allerede mye å være stolte av. For en liten by i utkanten av Europa er det imponerende kvalitet over Bergens store og små kunstinstitusjoner, festivaler, frie grupper og individuelle kunstnere på mange felt. Gjennom tiltakene i Kunstplanen skal vi bidra til å synliggjøre våre kunstnere sterkere, sikre bedre arbeids- og utviklingsmuligheter og verne om den kunstneriske frihet.

Og når Kunstplanen er gjennomført skal Bergen av alle være anerkjent som Nordens mest spennende og nyskapende kulturby. Jeg inviterer alle til samarbeid for å realisere denne målsettingen!

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

INNLEDNING

BERGEN, MARS 2007
BJØRN F. HOLMVIK
KULTURDIREKTØR

Da Bergen kommunes «kunstplan» ble utarbeidet i 1994–96 var det første gang kommunen hadde en egen kunstpolitikk innenfor en tidsramme på 10 år og med ca 36 mill kr i netto bevilgningsøkning til kunstfeltet. Målsettingen om «en mer kunstnervennlig by» viste at kommunen virkelig ønsket å etablere seg som en kunstby. Det viste seg på 90-tallet at mange kunstnere foretrakk å ha sin virksomhet i hovedstadsområdet fremfor å utvikle sin kunst i Bergen. Å stoppe «Kunstnerflukten» ble ofte nevnt som den største utfordringen. En rekke virksomhetsetableringer, økte kommunale overføringer og øremerkede driftstilskudd var sentrale strategier i den første Kunstplanen. I dag kan en si at det er blitt noe bedre å leve som kunstner i Bergen. Men en evaluering av «kunstplanen» i 2005 viser fortsatt store behov for økte netto bevilgninger og andre strategiske virkemidler dersom Kulturbyen Bergen skal kunne videreutvikles.

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Målsettingen i den nye Kunstplanen innebærer en nordisk dimensjon i tillegg til innholdet og kvaliteten i kunst- og kulturlivet og at dette sammen skal innebære at Bergen tar en ledende rolle i Norden som «den mest spennende» kulturbyen.

Slik jeg ser utfordringene i et 10-års perspektiv vil statens beklagelige sentralisering til hovedstaden på alle kunstområdene være den største. Dessuten er behovene for egnede arealer for profesjonell kunstnerutvikling krevende i en by hvor tilgangen til arealer og bygg er vanskelig. En annen utfordring er å arbeide for et godt og

kjøpesterkt publikum til kulturlivet i Bergen.

Gjennom arbeidet med den nye Kunstplanen har det derfor vært viktig for oss å videreføre noen strategier som fortsatt blir meget avgjørende for vår videre utvikling.

Et annet viktig grep er å sikre mer fleksibilitet i måten kommunens kunstnertilskudd utformes på og at det blir mer samsvar mellom behov og virkemidler. Dette gjelder prosjekttilskudd og hensiktsmessige stipend med bedre forvaltningsservice overfor brukerne.

Utvikling av noen nye helt nødvendige kulturinstitusjoner vil være viktig, men dette bør skje innen fagområder hvor byens kulturliv i dag har åpenbare mangler.

Likeledes må vi sikre at noen av kulturbyens nåværende «fyrstårn» får en oppbakking som kan gi kulturell vekst for kulturinstitusjonene og som vil tjene til oppfølging av Kulturbyen Bergens nye ambisiøse og spennende kulturmålsetting. Jeg våger likevel å påstå at Kulturbyen Bergens største aktivum også i den kommende planperioden vil være å videreføre det utmerkede samarbeidet som i dag finnes mellom enkelt kunstnere, kunstinstitusjoner og Bergen kommune.

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Kunstplanens 10-års økonomiske netto rammemålsetting er på kr 70 mill, hvilket innebærer en svært sterk opptrapping fra kommunens side. Forventningene til staten og regionen er at de prioriterer bevilgninger til Bergen på minst det samme beløp hver.

Henning Warloe, Bergen, mars 2007

Realiseringen av Kunstplanen må derfor gjøres i godt samarbeid med nasjonale og regionale myndigheter og i tillegg mener jeg det må utvikles et langt tettere kommunesamarbeid i bergensområdet på flere av kunstnerområdene. Kunstplanen inngår i Bergen kommunes nye langsiktige planverktøy for perioden 2008–2017 og skal danne et viktig grunnlag for andre kulturplaner.

4	MÅL OG STRATEGIER	34
FORORD		
5	FELLESTILTAK	36
	STIPEND	36
	ARBEIDSSSTIPEND	36
	GJESTEATELIER OG RESIDENCIES	37
	TILSKUDD TIL UTSTYR ALLE FAGFELT	37
10	KUNSTNERARBEIDSPASSER	38
	DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN	38
	DEN KULTURELLE BÆREMEISEN	38
	BARNAS HUS	38
	KUNST, KULTUR OG PSYKISK HELSE	38
	ANDRE TILTAK: SKATTEFRITAK FOR KUNSTNERISK ARBEID/UTVIDET «FRIKORT» OG FRITAK FRA A-AVGIFT/ASPIRANTORDNINGER I SAMARBEID MED NAV	38
	ARRANGEMENTSTØTTE	39
	KUNSTNERE MED MINORITETSBAGGRUNN	39

DEL 1		
EN NY KUNSTPLAN FOR EN NY TID	10	
OPPBYGGING AV PLANEN	10	
ARBEIDSMÅL OG METODE	10	
AVGRENSINGER OG DEFINISJONER	10	
ARBEIDSGRUPPER	10	

ANDRE RELEVANTE PLANDOKUMENT	12	
STATENS KULTURMELDING, STORTINGSMELDING NR. 58, KULTURPOLITIKK FRAM MOT 2014	12	
STATENS KUNSTNERMELDING, STORTINGSMELDING NR. 47, KUNSTNARANE	13	
HORDALAND FYLKESKOMMUNE	14	
STRATEGISK PLANDOKUMENT FOR FORTSATT STYRKING AV KUNST OG KULTURPOLITIKKEN I BERGEN 2003 – 2013	15	
STRATEGISK HANDLINGSPLAN FOR BERGEN KOMMUNES INTERNASJONALE KUNST OG KULTURPOLITIKK 2006–2009	15	
KULTURARENAPLAN 2006–2016	15	
STRATEGISK NÆRINGSPLAN FOR BERGEN 2006–2009	15	
HANDLINGSPLAN FOR KULTURNÆRINGENE 2008–2011	16	
MUSEUMSPPLAN FOR BERGEN	16	
BIBLIOTEKSPPLAN FOR BERGEN	16	
SIGNATUR - KULTURSTRATEGISK UNGDOMSPPLAN 2006–2010	16	
PROSJEKTPLAN FOR VIDerefØRING AV KUNST, KULTUR OG PSYKISK HELSE I BERGEN KOMMUNE FRA 2005–2008	16	

18	DEL 2	
-----------	--------------	--

EVALUERING AV HANDLINGSPLAN FOR KUNST OG KUNSTNERE I KULTURBYEN BERGEN – «KUNSTPLANEN» 1995–2005	20	
GENERELT	22	
ØKONOMI	22	
FORHOLDENE FOR KUNSTPRODUKSJON	23	
FORMIDLING AV KUNST	24	
● GENERELT	24	
● ARENAER FOR FORMIDLING	24	
● KONTAKT MED BYENS KUNSTINSTITUSJONER	25	
● KUNSTNERISK ARBEID INTERNASJONALT	25	
KUNSTPLANEN; OPPFØLGING OG VIDerefØRING	25	
KONKLUSJON	26	
DAGENS SITUASJON, STATUS I 2007	26	

28	DEL 3	
KUNSTBYEN BERGEN 2008–2017	30	
NY KUNSTPLAN - UTVIKINGSTREKK, BEHOV OG UTFORDRINGER	30	

40	TVERRESTETISK KUNST OG TVERRFAGLIGE KUNSTPROSJEKTER	40
	ÅPNE PROSJEKTMIDLER	40
	DRIFTTILSKUDD TVERRFAGLIG	40
	DRIFTTILSKUDD TIL LYDGALLERIET	41
	NY KUNSTFESTIVAL/BERGART	41

42	SÆRLIGE FOKUSOMRÅDER	42
	ELEKTRONISK KUNST	42
	● ÅPNE PROSJEKTMIDLER	43
	● SAMARBEID MED HØYTEKNOLOGISK MILJØER INNEN UTDANNING, FORSKNING OG NÆRINGSLIV	43
	● ØVRIGE TILTAK SOM ER BESKREVET UNDER FELLESTILTAK	43
	● BERGEN SENTER FOR ELEKTRONISK KUNST, BEK	43
	TALENTUTVIKLING	43
	FORMIDLING, KRITIKK, KOMMENTAR OG TEORIUTVIKLING	43
	● EGNE STIPENDER FOR KRITIKK OG KOMMENTAR	44
	● ÅPNE PROSJEKTMIDLER/KOMPETANSEUTVIKLING FOR KRITIKERE	44
	● TILSKUDD TIL FAGTIDSKRIFT	44

45	VISUELL KUNST	46
	ÅPNE PROSJEKTMIDLER	46
	TILSKUDD TIL PRODUKSJONS- OG FORMIDLINGSLOKALER	46
	DRIFTTILSKUDD TIL TEMPORÆRE INSTITUSJONER, KURATORGRUPPER, KUNSTNERSTYRT FORMIDLING ETC. ETTÅRIG, FLERÅRIG OG FASTE.	46
	PRODUSENTUTVIKLING	46
	NETTVERKSBYGGING, INTERNASJONAL PROFILERING OG INTERNASJONALT SAMARBEID	47
	EKSPERIMENTELL DESIGN	47
	ØVRIGE TILTAK SOM ER BESKREVET UNDER FELLESTILTAK	47
	INSTITUSJONER, GALLERIER OG KUNST I OFFENTLIG ROM	48
	KUNSTMUSEENE I BERGEN – BERGEN KUNSTMUSEUM OG VESTLANDSKE KUNSTINDUSTRIUMUSEUM (INKLUDERER OGSÅ EDVARD GRIEG MUSEUM, TROLDHAUGEN, LYSØEN OG SILJUSTØL)	48
	BERGEN KUNSTHALL	48
	FESTSPILLUTSTILLINGEN	48
	GALLERI FORMAT BERGEN	48
	GALLERI 3,14	48
	HORDALAND KUNSTSENTER	49
	KUNSTHØGSKOLEN I BERGEN (KHIB)	49
	SEKSJON FOR KUNSTHISTORIE VED UIB	49

DIVERSE GALLERIER, VISNINGSROM OG FORMIDLINGSTILTAK	49
B-OPEN	49
KUNST I OFFENTLIG ROM/ KUNSTNERISK UTSMYKKING	50
REGISTRERING OG VEDLIKEHOLD	50
GRAFFITI	50

51	LITTERATUR	52
	TILSKUDD FORFATTERKONTOR	52
	FRIBYFORFATTER	52
	DE LITTERÆRE FESTSPILL OG FESTSPILDIKTEREN	52
	FORFATTERSLEPPET	52
	AUDIATUR	52
	ÅPNE PROSJEKTMIDLER LITTERATUR	52
	SKRIVEKUNSTAKADEMIET I HORDALAND – NYE UTDANNINGSTILBUD OG PUBLIKUMSFORDYLING	53
	SAKPROSALUTVIKLING	53
	ØVRIGE TILTAK SOM ER BESKREVET UNDER FELLESTILTAK	53

54	FILM	54
-----------	-------------	-----------

56	MUSIKK	57
	ÅPNE PROSJEKTMIDLER	57
	ØVINGSLOKALER	57
	3-ÅRIG DRIFTTILSKUDD	57
	FASTE TILSKUDD	57
	STØRRE FESTIVALER OG ARRANGEMENT	57
	PROFESJONELL KIRKEMUSIKK	58
	NETTVERKSBYGGING, INTERNASJONAL PROFILERING OG INTERNASJONALT SAMARBEID	58
	ØVRIGE TILTAK SOM ER BESKREVET UNDER FELLESTILTAK	58
	FESTSPILLENE I BERGEN	58
	BERGEN FILHARMONISKE ORKESTER	58
	FORSVARETS MUSIKKORPS VESTLANDET	58
	BIT20 ENSEMBLET	58
	BOREALIS	58
	VESTNORSK JAZZSENTER	59
	NATTJAZZ	59
	BRAK	59
	BERGENFEST	59
	HOLE IN THE SKY	59
	OPERA	59

60	SCENEKUNST	61
	ÅPNE PROSJEKTMIDLER	61
	PRODUSENTUTVIKLING	61
	DRIFTTILSKUDD PRODUKSJONSLOKALER	61
	WEBBASERT OVERSIKT OVER PRØVE- OG SPILLELOKALER	62
	TREÅRIG DRIFTTILSKUDD SCENEKUNSTGRUPPER	62
	FASTE TILSKUDD	62
	HØYSKOLETILBUD INNEN SCENEKUNST	62
	INFORMASJONSSENTER FOR SCENEKUNST	62
	NY DRAMATIKK/TEKSTUTVIKLING	62
	ØVRIGE TILTAK SOM ER BESKREVET UNDER FELLESTILTAK	62
	DEN NATIONALE SCENE	63
	CARTE BLANCHE	63
	HORDALAND TEATER OG BARNETEATER	63
	BIT TEATERGARASJEN	63

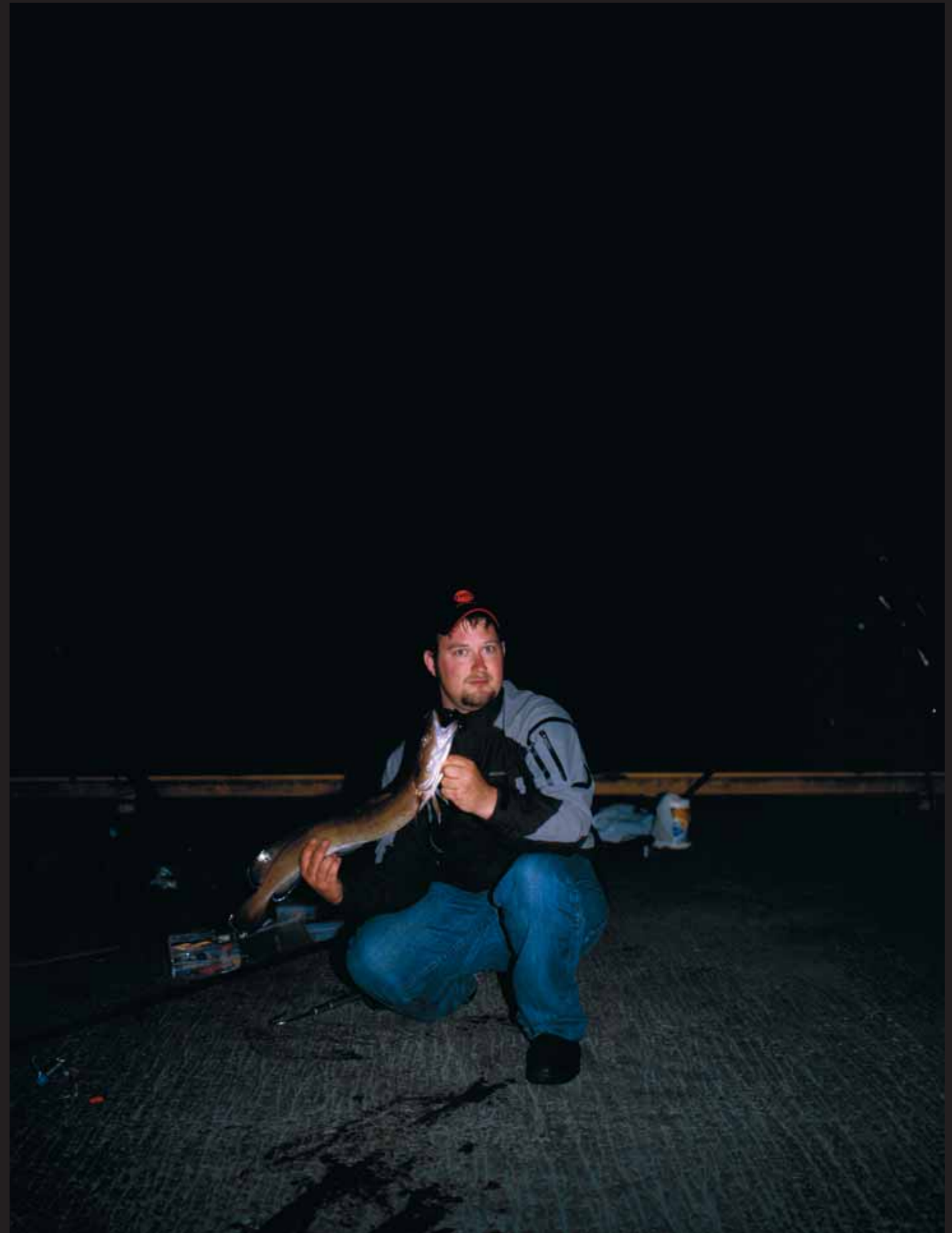
OKTOBERDANS/METEOR	63
BERGEN DANSESENTER	63

66	ENGLISH SUMMARY	74
	VEDLEGG 1	74
	DELTAKERE I ARBEIDSGRUPPER	74
	VEDLEGG 2	75
	HOVEDPUNKTER FORANKRINGSKONFERANSEN	75
	VEDLEGG 3	76
	BERGENS BYSTYRES BEHANDLING AV SAKEN	76
	FLAGGFABRIKKEN	77
	TILTAKSLISTE	78

DE LT

EN NY KUNSTPLAN
FOR EN NY TID

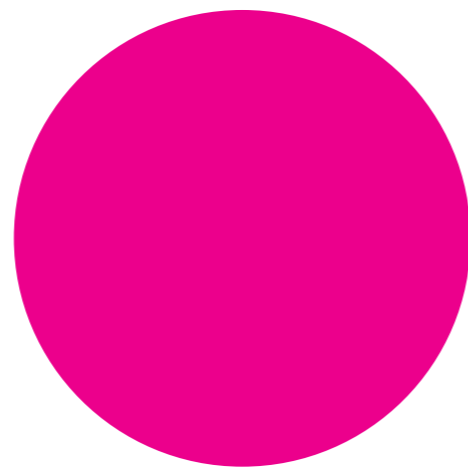
«UTEN TITTEL» — ARNE SKAUG OLSEN

10

EN NY KUNSTPLAN FOR EN NY TID

OPPBYGGING AV PLANEN

Kunstbyen Bergen 2008–2017 er bestått av tre deler. Første del beskriver arbeidsmål og metode, avgrensinger og definisjoner, samt en kort gjennomgang av andre relevante plandokument. Del to er en kort oversikt over forrige Kunstplan og gjengir hovedtrekkene i den gjennomførte evalueringen av «Handlingsplan for kunst og kunstnere i Kulturbyen Bergen», samt status pr. 2007 og utfordringer for kommende 10-års periode. Del tre er en beskrivelse av mål og strategier for perioden 2008–2017, behov, utviklingstrekk og utfordringer, både overordnet og innen de ulike fagfelt, med tiltaksliste og økonomiplan for perioden.

ARBEIDSMÅL OG METODE

Rulleringen av Kunstplanen må sees i forhold til andre aktuelle planer, så som Kulturarenaplanen, Strategisk Næringsplan for Bergen 2006–2009, Handlingsplan for kulturbasert næring, Strategisk handlingsplan for Bergen kommunes Internasjonale kunst- og kulturpolitikk 2006–2009, samt Handlingsplan for rytmisk musikk i kulturbyen Bergen. Strategisk plandokument for fortsatt styrking av kunst- og kulturpolitikken i Bergen (2003–2013) er et vesentlig dokument for rulleringen. Hovedvisjonen her (vedtatt av Bergen bystyre 09.12.02) er «Kulturbyen Bergen skal være blant Nordens fremste arenaer for nyskaping, modighet, åpenhet og kreativitet.» Dette understrekes ytterligere i byrådets visjonsdokument, «7 steg frem for Bergen» fra høsten 2005, der en av de syv visjonene er «Nordens mest spennende kulturby». Sett i forhold til målformuleringene i forrige Kunstplan (I samspill mellom tradisjon og fornying skal Bergen bli et senter for nyskapende kunst i Norge), er dermed ambisjonsnivået høyere, og nyskaping har fått en enda mer sentral plass. Dersom den nye Kunstplanen for perioden 2007 – 2017 skal oppfylle visjonen i strategisk plandokument, må dermed ambisjonene for rulleringen være mer omfattende enn å justere den videre strategien til dagens virkelighet.

AVGRENINGER OG DEFINISJONER

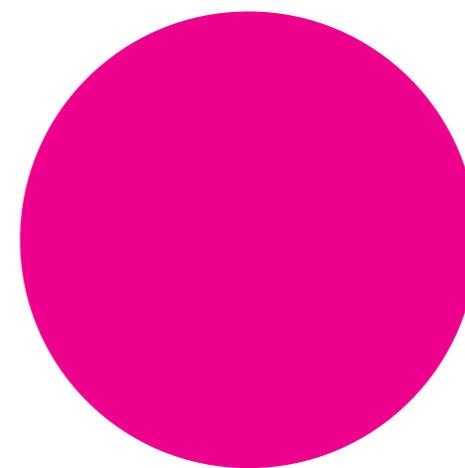
Hovedtyngden i forrige Kunstplan er den profesjonelle kunsten og de profesjonelle kunstnerne, men også deler av amatørkulturen er inkludert, så som kor og korps. Det vil bli utarbeidet en egen handlingsplan for amatørkulturlivet i løpet av 2007/2008. Det er hensiktsmessig å spisse den nye Kunstplanen ytterligere, foreliggende plan handler utelukkende om profesjonell kunstnerisk virksomhet. Profesjonalitet kan ha forskjellige kriterier innenfor de ulike kunstarter, men som en hovedregel regnes en aktør som profesjonell dersom han / hun fyller en eller flere av følgende kriterier:

- RELEVANT UTDANNING
- RELEVANT KUNSTNERISK ARBEID DE SISTE TRE ÅRENE
- ARBEIDER PÅ ET PROFESJONELT KUNSTNERISK NIVÅ
- ARBEIDER I EN PROFESJONELL KUNSTNERISK SAMMENHENG

Dette innebærer bl.a. at store deler av tidligere Handlingsplan for rytmisk musikk er inkludert i den nye Kunstplanen.

ARBEIDSGRUPPER

Som i 1997 har Seksjon for kunst og kultur hatt en aktiv og bred dialog med ulike enkeltpersoner og kunstnermiljøer,

for å finne fram til de beste løsningene og rammene for den videre utviklingen. Høsten 2005 ble det etablert arbeidsgrupper innen fagfeltene visuell kunst, scenekunst, musikk, elektronisk kunst, litteratur, film og media. Arbeidsgruppene har deltatt som fagpersoner, og ikke som representanter for aktuelle institusjoner og organisasjoner. Arbeidsgruppene har vært å ha en rådgivende og ideskapende funksjon innen de ulike fagfeltene. Arbeidsgruppene er også bedt om å vurdere tverrfaglige/tverrestetiske problemstillinger der dette har vært relevant. Arbeidsoppgavene har vært å gå gjennom og vurdere forrige Kunstplan, både i forhold til tekst og tiltak. Arbeidsgruppene har kommet med forslag til hvilke tiltak som bør videreføres, nye tiltak og endringer av opprinnelige tiltak. Arbeidsgruppene har videre kommet med innspill til ressursbruk for kommende 10-års periode. Dette grunnlagsmaterialet er bearbejdet av Seksjon for kunst og kultur ved William Hazell, Evelyn Holm, Solveig Holm, Øyvor Johnson, Ådne Meling og Tone Tjemsland. Seksjon for kunst og kultur ved Tone Tjemsland har hatt ansvar for å lede dette arbeidet.

11

12

ANDRE RELEVANTE PLANDOKUMENT

STATLIG OG FYLKESKOMMUNAL KULTURPOLITIKK

STATENS KULTURMELDING, STORTINGSMELDING NR. 58, KULTURPOLITIKK FRAM MOT 2014

Meldingen påpeker at kulturpolitikken helt fram til vår tid har vært nært knyttet til nasjonsbygging og en likhetsorientert velferdspolitik. En grunnleggende legitimering av kulturpolitikken har vært å dyrke fram en særegen nasjonal identitet forankret i en ensartet felles nasjonalkultur. Den framtidige kulturpolitikken må endre perspektivet bort fra konstruksjoner av en ensartet felleskultur og legge til rette for en utvikling av kulturen med utgangspunkt i det mangfold og den kompleksitet som preger dagens kultursituasjon. Det krever en forståelse av kultur som åpne prosesser, ikke lukkede system. Det må legges til grunn at kultur er noe som oppstår, vokser fram og blir endret i møtet med andre kulturer. I dette perspektivet blir kulturelt mangfold et vilkår for danning og utvikling av levende kulturer.

Kulturpolitikken må legge til grunn et kulturbegrep som kan ta opp i seg de endringene som hele tiden skjer i samfunnet generelt og på kunst- og kulturområdet spesielt.

Hovedbudskapet i Statens kulturmelding er å understreke den profesjonelle kunsten og den faglige forankrede kulturinteressen som et mål i seg selv. Kvalitet er framhevet som et avgjørende kriterium for å prioritere kulturtiltak innen den statlige kulturpolitikken. Mangfoldet vektlegges, også som motvekt mot en ensrettet kommersiell tankegang i samfunnet forøvrig. Kulturmeldingen prioriterer bl.a. scenekunst utenfor de store institusjonene, særlig dans, distrikts- og regionopera, samt institusjoner med god ressursutnyttelse og små institusjoner med høye turnékostnader.

Innen musikkfeltet prioriteres musikkensemblene, en del festivaler, symfoniorkestrene bl.a. i Bergen, innkjøpsordningen for fonogram og kirkemusikk.

Innen billedkunst skal utveksling av samtidskunst mellom Norge og utlandet styrkes, det skal legges til rette for nye kunstuttrykk samt at formidlingen av kunstuttrykk utenfor den vestlige kunsttradisjonen skal styrkes.

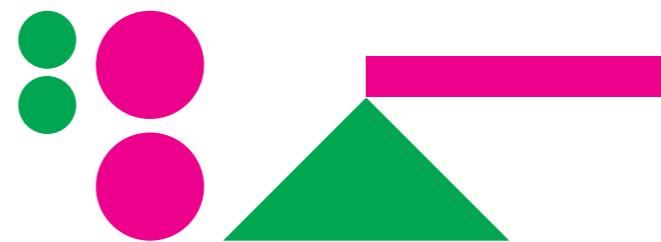
Innen litteratur peker meldingen på behovet for å bygge ut innkjøpsordningene for essayistikk og sakprosa.

Det vektlegges dessuten en styrking av ordningen med arbeidsstipend. Stortingsmeldingen framholder frie grupper, tidsavgrensede prosjekt o.l. som viktige tiltak for å nå målene i kulturpolitikken. Likevel må de store institusjonene frem-

deles være hjørnesteiner i gjennomføring av kulturpolitikken. Institusjonene har et ansvar for til enhver tid å være lydhøre og mottakelige for impulser fra omgivelsene, fange opp nye behov og samhandle både med hverandre og med utenforstående aktører på en dynamisk måte.

Meldingen påpeker at en kulturlov i hovedsak vil ha en symboleffekt, men at det er de økonomiske rammevilkårene for kultursektoren som har størst betydning.

Forholdet mellom kultur og næring drøftes. Positivt vises det til at denne alliansen åpner for ny utvikling og nye løsninger, bl.a. med hensyn til finansiering, sysselsetting og formidling. På den andre siden stiltes det spørsmål til hvordan det går med vilkårene for uavhengig og kritisk kunst når ikke bare kunstindustrien, men også det tradisjonelt uavhengige kulturlivet i økende grad blir dratt inn i den allmenne markedsøkonomien. Det uttrykkes en bekymring for at kunstnerisk verdi i høyere grad kan bli redusert til markedsverdi og ikke-kommersielle kulturytringer kan bli taperne. Dette gjelder i særlig grad de eksperimentelle kunsthendingene, de som er leverandør av alternative perspektiv og alternative formidlingsformer. Kunstuttrykk som utfordrer etablerte tankebaner handler ikke bare om nyskaping innenfor kunst, de er også viktige for samfunnet utenfor. Et mangefarvet, fritt og nyskapende kunstliv representerer en viktig arena, der nye erfaringer kommer offentlig til uttrykk og bidrar til å stimulere til nytenkning og nyskaping i

hele samfunnet.

I Bergen kommunes høringsuttalelse til kulturmeldingen, påpekte byrådet at meldingen legger fram forslag til ny politikk på en rekke områder bygget på sterkere statlig målstyring og forslag om nye store prosjekter i Oslo innen de fleste genre. Etter byrådets oppfatning mangler meldingen en politikk som omfatter storbyenes og kommunenes rolle som medspillere for den nasjonale kunst- og kulturutviklingen.

Regjeringen Stoltenberg har våren 2007 lagt fram et forslag til kulturlov; Ot.prp.nr.50 «Om lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturverksemd (kulturlova).» Dette er et generelt lovforslag med formål å fastlegge offentlige myndigheters ansvar for å fremme og legge til rette for et bredt spekter av kulturvirksomhet, slik at alle kan få muligheter til å delta i kulturaktiviteter og oppleve et mangfold av kulturuttrykk.

STATENS KUNSTNERMELDING, STORTINGSMELDING NR. 47, KUNSTNARANE

Den siste stortingsmeldingen om kunstnerpolitikken, Kunstnarane, ble lagt fram i 1997, og hadde virketid fram til 2001. I denne meldingen var statens hovedmål på kunstområdet å skape vilkår for at hele samfunnet skulle kunne ta del i et levende og mangfoldig kunstliv. I erkjennelse av at markedet alene ikke er tilstrekkelig for å sikre kvalitet, nyskaping og mangfold på

13

kunstområdet, må det offentlige inn med tiltak som skal sikre et mangfold av ulike kunstuttrykk av høy kvalitet. Det ble lagt særlig vekt på ansvaret for den eksperimentelle og risikofylte delen av kunstlivet. Virkemidlene er i hovedsak de samme som ble utviklet i den første kunstnermeldingen (St. meld. nr. 41 (1975-76), Kunstnerne i samfunnet), dvs. garanti- og stipendordninger, men det ble lagt opp til en viss omfordeling av midlene fra ledige garantiinntekter til arbeidsstipend. Samtidig ble det lagt opp til en satsing på unge, nyetablerte kunstnere, med innføring av særskilte stipend for denne gruppen og en aspirantordning for unge kunstnere i etableringsfasen.

Meldingen understreket at selv om staten gjennom sine ulike ordninger utgjør en svært viktig økonomisk aktør på den norske kunstarenaen, vil det alltid være slik at staten og det offentlige bare er en av flere aktører på området. Det vil aldri bli slik at den statlige innsatsen på feltet vil kunne inneholde en automatisk økonomisk vekst etter hvor stor tilveksten av kunstnere er. Det er det heller ingen andre yrkeskategorier som har garantier om. Samtidig ble det påpekt at det totalt sett var rom for en vekst i de statlige virkemidlene på kunstområdet.

Den økonomiske rammen for kunstnermeldingen var kr. 50 mill, der følgende ordninger og tiltak var prioritert:

● STYRKING AV ARBEIDSTIPEND OG ANDRE TIPEND, SPESIELT DE SOM GJALDT UNGE/ NYUTDANNENDE KUNSTNERE

● NY ORDNING MED ASPIRANTER VED KUNSTINSTITUSJONER

● ØKT STØTTE TIL FRIE SCENISKE GRUPPER

● UTVIDET RAMME FOR UTSTILLINGSTIPEND

● ØKTE RAMMER FOR INNKJØP AV BILLEDKUNST OG KUNSTHÅNDVERK FRA SAMTIDEN

● NY ORDNING FOR KUNST OG DET FLERKULTURELLE SAMFUNNET ADMINISTRERT AV NORSK KULTURRÅD

● STYRKE NORSK KULTURFOND FOR Å STØTTE NYVINNENDE PROSJEKT SOM GJALDT BRUK AV INFORMASJONSTEKNOLOGI PÅ KUNSTOMRÅDET

Det ble lagt opp til at arbeidstipend (kr. 104 000 pr. år i 1997) evt. skulle følge samme lønnstrinn som Garantiinntekten, dvs. lønnstrinn 1 i det statlige lønnsregulativet (kr. 133 800 pr. år i 1997).

Nåværende regjering har utformet et kulturløfte i 15 punkt. Kulturløftet er regjeringens felles prioriteringer for norsk kulturpolitikk de neste 10 årene og skal heve kulturens status som samfunns- og politikkområde. Punkt 3 lyder «Bedre levekår for kunstnere. Mange kunstnere har vanskelige arbeidsvilkår. Vi mener derfor at det må gjennomføres en levekårsundersøkelse blant kunstnere.» Denne levekårsundersøkelsen vil trolig presenteres i løpet av 2007–2008.

HORDALAND FYLKESKOMMUNE

Hordaland fylkeskommune (HFK) sitt kulturbudsjett for 2007 er på 193,5 mill kr. brutto/ 104,3 mill kr. netto. En vesentlig del av de midler som går til det profesjonelle kunstfeltet, totalt anslagsvis 28 mill netto, går til aktører i Bergensområdet.

Fylkeskommunens kulturpolitiske grunnlag er presentert i Fylkesplanen 2005 til 2008. I denne tar HFK sin kulturpolitikk eksplisitt utgangspunkt i et utvidet kulturbegrep og ideen om kulturell egenverdi. Samtidig representerer kulturlivet «et potensial for nyskaping og innovasjon, til glede for næringslivet, kompetansesektoren og enkeltmennesket», og hvor «utvikling av kunst og kultur er en integrert del av den allmenne samfunnsutvikling gjennom satsing på kultur, næring og verdiskaping». HFK legger vekt på at det er uheldig at kulturfeltet er preget av sterke statlige føringer og oppsplittede tilskuddsordninger, og har som sentralt mål at kulturpolitiske virkemidler skal samordnes på regionalt nivå.

Fylkesplanen har fire overordnede faser, en er knyttet til kultur og næring. Målet lyder «Hordaland skal bli Norges festivalfylke og et senter for musikkindustri».

Fylkesplanens kulturvisjon er at «Hordaland skal ha et rikt og mangfoldig kulturliv som er forankret i regionale sær-

trekk og åpen for nye impulser. Alle skal kunne ta del i og oppleve tradisjonelle og nyskapende kulturaktiviteter» Visjonen er konkretisert i 10 kulturmål.

● KUNSTNERISK OG KULTURELL AKTIVITET SKAL VÆRE ET FUNDAMENT FOR BOSETTING, NÆRINGSUTVIKLING OG LIVSKVALITET I HORDALAND.

● HORDALAND SKAL VÆRE ET LEDENDE FYLKE FOR KULTUR- OG IDRETTSBASERT NÆRING.

● OFFENTLIGE OG FRIVILLIGE ORGANISASJONER OG INSTITUSJONER SKAL VÆRE STERKE OG OFFENSIVE.

● VELDREVNENDE KULTUR- OG IDRETTSBYGG, -ANLEGG OG -MØTESTEDER SKAL FREMME AKTIVITET PÅ TVERS AV GENERASJONER OG KULTURSKILLER.

● GI INNBYGGERNE I FYLKET TILGANG TIL DE BESTE ARKIV-, BIBLIOTEK- OG MUSEUM STJENESTENE.

● KULTURARVEN SKAL TAS VARE PÅ, OG KUNNSKAP OM DEN SKAL FORMIDLES, VED Å STYRKE ARBEIDET MED ARKIV, BIBLIOTEK, MUSEUM, KULTURMINNE OG KULTURMILJØ.

● DET SKAL VÆRE ATTRAKTIVT FOR KUNSTNERE OG KREATIV VIRKSOMHET Å ETABLERE SEG I HORDALAND.

● KUNST- OG KULTURFORMIDLING SKAL VÆRE AKTIV OG VARIERT MED PRIORITERING AV BARN OG UNGE.

● MUSIKKINDUSTRIEN I REGIONEN SKAL BLI SÅ STERK AT ALLE LEDD SKAL KUNNE IVARETAS I REGIONEN.

● KOMPETANSEHEVING, SYNLIGGJØRING OG STYRKING AV KULTURNÆRINGENE.

Fylkesplanens strategier på kulturfeltet er knyttet til økte statlige overføringer, regionalt- og vestlandssamarbeid og å knyttet kulturlivet til utvikling av tiltak i andre samfunnssektorer. Kunstnerstipend er eneste rent kunstnerfaglige tiltak som fremheves.

HFK er en vesentlig partner for Bergen kommune i finansiering av regionale og nasjonale knutepunktinstitusjoner i Bergen. Det vil gjerne være et krav fra staten at fylkeskommunen er med som tilskuddspartner. Noen få institusjoner er også fullfinansiert av HFK, dette gjelder Skrivekunst-akademiet i Hordaland, Hordaland kunstsenter og Hordaland teater. Hordaland Fylkeskommune er største tilskuddspartner til Stiftelsen 3,14 / Hordaland Internasjonale Fylkesgalleri.

BERGEN KOMMUNES HANDLINGSPLANER INNEN KULTURFELTET

Bergen kommune har en rekke plandokument innen kulturfeltet. Strategisk plandokument for fortsatt styrking av kunst- og kulturpolitikken i Bergen er det overordnede strategidokumentet og legger grunnlaget for de andre planene innen kulturfeltet. Øvrige plandokumentene består av spesielle handlingsplaner for de ulike sekto-

14

15

rene, så som Kunstplanen, «Rockeplanen», Biblioteksplanen, Museumsplan og plan for det frivillige kulturlivet. De fleste av disse rulleres i 2006/2007.

I tillegg er det flere plandokument som berører alle sektorer, så som plan for kulturbasert næring, Strategisk handlingsplan for Bergen kommunes internasjonale kunst- og kulturpolitikk, Kulturarenaplan og Kulturstrategisk ungdomsprogram, «Signatur» 2006–2010, samt Prosjektplan for videreføring av kunst, kultur og psykisk helse i Bergen kommune fra 2005–2008. Flere av disse har betydning for den praktiske gjennomføringen av «Kunstplanen».

STRATEGISK PLANDOKUMENT FOR FORTSATT STYRKING AV KUNST- OG KULTURPOLITIKKEN I BERGEN 2003–2013

Hovedvisjonen i plandokumentet er «Den europeiske Kulturbyen Bergen skal være blant Nordens fremste arenaer for nyskaping, modighet, åpenhet og kreativitet». Kulturpolitikken skal være et fundament for utvikling av hele Bergen, som en by å bo i og å besøke, og for den samfunnsøkonomiske utviklingen.

Dokumentet inneholder «9 kunstnagger for Kulturbyen Bergen». Disse knaggene er:

- 1 ■■■ KUNST OG KULTUR SOM SEKTOROVERGRIPENDE FAKTOR FOR BERGEN BYS UTVIKLING
- 2 ■■■ KULTURELL KAPITAL
- 3 ■■■ KULTURELT DEMOKRATI
- 4 ■■■ UNGDOMS KREATIVE KRAFT
- 5 ■■■ BERGEN SOM ARENA FOR KUNST OG KULTURFESTIVALER
- 6 ■■■ EN VESTLANDSK KULTURPOLITIKK FOR BERGEN
- 7 ■■■ INTERNASJONAL KULTURPOLITIKK
- 8 ■■■ KULTUR OG NÆRING
  - A ■■■ KULTURINDUSTRI (SAMSPILL MELLOM KULTUR OG NÆRING)
  - B ■■■ KUNST OG KULTUR SOM GRUNNLAG FOR UTVIKLING AV REISELIV
- 9 ■■■ KUNST OG KULTURAKSER I BERGEN

Bergen kommunes ambisjon, slik den er formulert i kunstknagg 1, er «å utvikle en kulturpolitisk strategi der kunst og kultur inngår i en helhetlig planlegging, og tar utgangspunkt i byens samlede ressurser. En konkurransekräftig utvikling av Kulturbyen Bergen må ta utgangspunkt i en videreutvikling av både kompetanse, kreativitet, kultur og kommunikasjon.» Videre heter det «Det er god kulturpolitikk å holde fast ved et kulturbegrep med utspring i kunsten (...). Dette innebærer en forståelse av et kulturbegrep hvor kunsten spiller førstefiolin. Det viktigste vil derfor være å dyrke og foredle kulturen på kulturens egne premisser. Dette innebærer å legge til rette for kunstnerisk frihet og kvalitet og å styrke kunstproduksjon og formidling av kunst og kultur».

I bystyrets behandling av strategiplanen ble det bl.a. lagt vekt på kunstens selvstendige betydning og egenverdi for både individet og samfunnet. Videre ba bystyret om at en understreker kulturens betydning ved at en i kommende års budsjetter øker den økonomiske ramme de eksisterende institusjoner arbeider innenfor.

STRATEGISK HANDLINGSPLAN FOR BERGEN KOMMUNES INTERNASJONALE KUNST- OG KULTURPOLITIKK 2006–2009

Visjonene om at Bergen skal være blant Nordens fremste arenaer for nyskaping, modighet, åpenhet og kreativitet er grunnleggende for dette strategiske handlingsdokumentet. Internasjonal kunst- og kulturutveksling bidrar til faglig fornyelse, kulturell og kunstnerisk ry og anerkjennelse og tilgang til de miljøer som kan fremme, tilføre ressurser og promotere den bergenske kunst- og kulturproduksjonen. Flere av de bergenske kunstnerne og institusjoner har klart å kombinere det beste lokalt med det beste internasjonalt og vist hvor viktig internasjonal tilstedeværelse er. Den internasjonale strategiplanen inneholder 5 strategier og 34 tiltak for å gi optimale rammer for den internasjonale kunst- og kulturutvekslingen.

ØKONOMISK RAMME KR. 31 MILL.

KULTURARENAPLAN 2006–2016

Kulturarenaplanen behandler og fokuserer på to dimensjoner hvorav den ene er rammer for, og en best mulig infrastruktur for kunst- og kulturskaping, utøvelse og formidling og den andre er vektlegging av kunst – og kulturbygg/arenaer sett i en byutviklings- og næringsssammenheng og i sterkere grad i en identitets- og opplevelsessammenheng for både turister og Bergens befolkning. Innenfor kunst- og kulturfeltet er kulturarenaplanen å betrakte som en tverrgående infrastrukturell plan, som vil speile kulturpolitiske satsinger og behov for arenaer på området. Planen tar derfor opp behov uttrykt i tidligere fagplaner og nye fagplaner herunder denne Kunstplanen. I tillegg må nevnes «Oppjustert handlingsplan for rytmisk musikk» hvor det er påpekt særskilt behov for nye og flere øvingsverksteder, Kunstplanen og «Strategisk handlingsplan for Bergen kommunes Internasjonale kunst og kulturpolitikk», som understreker behov for gjestekunstneratelier og «Handlingsplan for Kulturnæringer» som vil understreke behov for nye areal til innovative etableringer og kulturnæringer så som til filmindustrien og til musikkindustri.

ØKONOMISK RAMME KR. 34,5 MILL. TIL DRIFTSMIDLER OG KR. 163,4 MILL. TIL INVESTERING

STRATEGISK NÆRINGSPLAN FOR BERGEN 2006–2009

Næringsplanen ble vedtatt av Bergen Bystyre 18. september 2006. Den bygger på tre satsingsområder; Innovasjon og entreprenørskap, Hav-, kyst- og energinæringene samt Kultur- og opplevelsesnæringene. Sistnevnte område setter fokus på opplevelsesnæring, kulturnæring og samspill mellom disse og målet er at Bergensre-

gionen skal være den fremste arena for kreativitet, nyskaping og kvalitetsopplevelse. Strategiene for området er knyttet til kompetanseutvikling, alliansebygging og markedsføring og påvirkning.

HANDLINGSPLAN FOR KULTURNÆRINGENE 2008–2011

Bystyret vedtok i forbindelse med behandlingen av «Strategisk plandokument for fortsatt styrking av kunst- og kulturpolitikken i Bergen» at det skulle utarbeides handlingsplaner for de ulike kunst- og kulturområdene. Handlingsplan for kulturnæring utarbeides i 2007 og behandler potensialet for økonomisk verdiskaping basert på kultur. Den foreliggende handlingsplanen for kunstfeltet skisserer derimot strategier og tiltak som bidrar til å skape kulturprodukter med kunstnerisk egenverdi.

ØKONOMISK RAMME KR. 4 MILL

MUSEUMSPLAN FOR BERGEN

Museumsplanen omfatter både profesjonell og frivillig museums- og kulturvernarbeid. Den omfatter derfor også museene knyttet til billedkunst, kunsthåndverk, design og musikkhistorie. Planens hovedfokus er å sikre at de profesjonelle museer sikres en utvikling der de kan være nasjonalt ledende, og internasjonalt relevante, samtidig som det sikres et tilsyn fra disse museer over feltet for øvrig. Museumsplanen er under revidering i 2007.

ØKONOMISK RAMME 5 MILL

BIBLIOTEKSPLAN FOR BERGEN

Biblioteksplanen omfatter driften og utviklingen av Bergen offentlige bibliotek. Gjeldende plan legger opp til en struktur med moderne hovedbibliotek og sterke bydelsfilialer. Planen er under revisjon for å ta imot utfordringene knyttet til IT og medieutviklingen, og kunnskaps- og kultursamfunnets behov for øvrig. I forhold til Kunstplanen arbeides det med et dokumentasjonsenter for vestnorsk musikk. Det er etablert meget gode oversikter og nettsider knyttet til vestnorsk og annen litteratur.

SIGNATUR - KULTURSTRATEGISK UNGDOMSPLAN 2006–2010

Kulturstrategisk ungdomsprogram 2006–2010 «Signatur» er Bergen kommunes satsing på en ny kulturpolitikk for ungdom, en politikk som prioriterer ungdomsressurser i verdiskaping og i kulturell og kunstnerisk utfoldelse. Signatur skal være et springbrett for både ungdoms egen kulturelle vekst, og for Kulturbyen en viktig pådriver for tilvekst til den nyskapende og uredde og modige kulturproduksjonen. Signatur er konkretisert gjennom 11 utvalgte satsingsområder og inkludere nye arenaer for fri kreativ utfoldelse, nye ordninger for egenaktivitet, koplinger til profesjonelle miljøer, etablering av gründerfora, økt kompetanse om arrangementsledelse og midler til allmenndannende kunnskap og innsikt i kunstneriske prosesser.

ØKONOMISK RAMME KR. 1,7 MILL

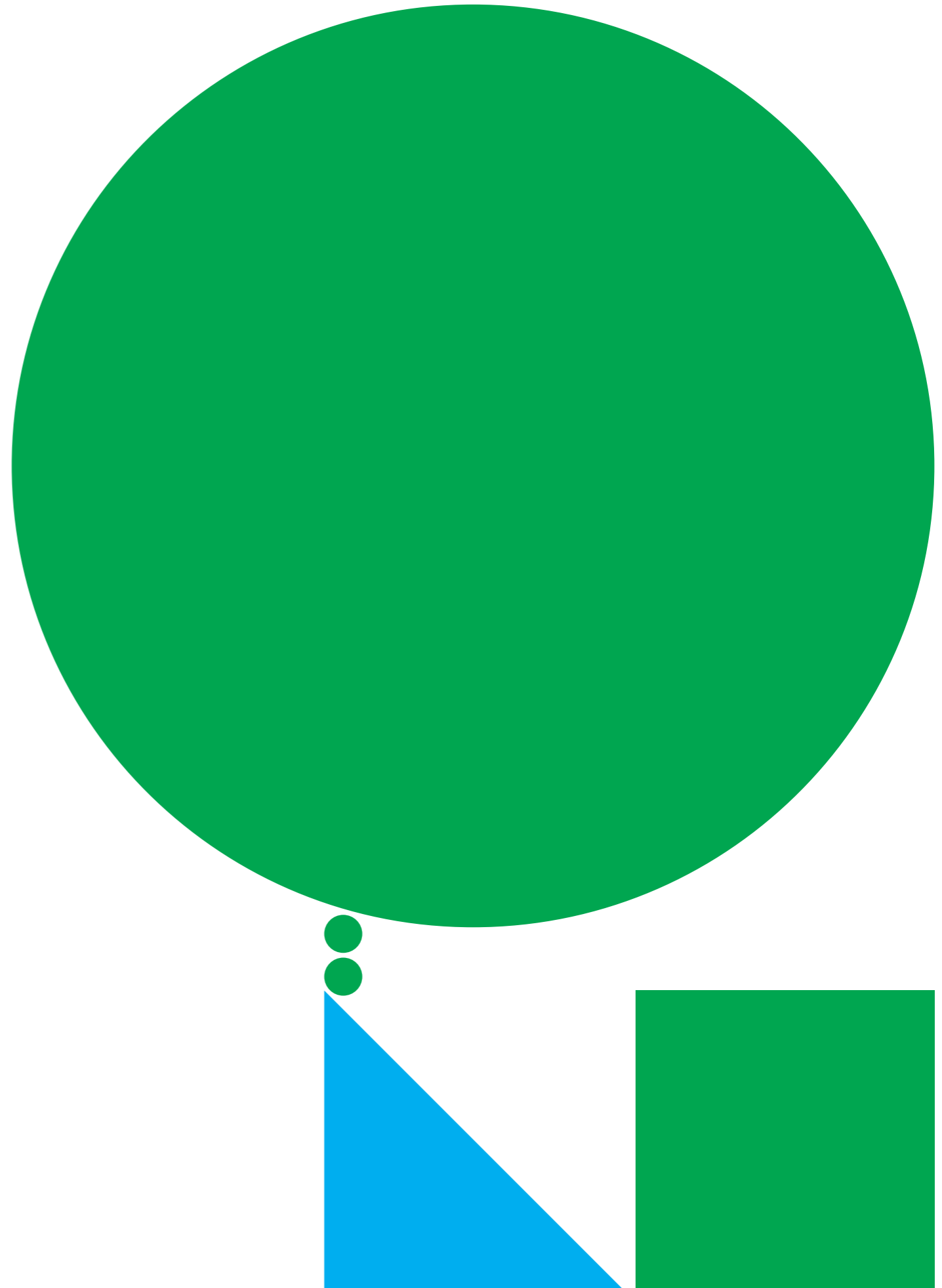
PROSJEKTPLAN FOR VIDerefØRING AV KUNST, KULTUR OG PSYKISK HELSE I BERGEN KOMMUNE FRA 2005–2008

Prosjektet ble etablert 1. april 2001 og er et samarbeid mellom Byrådsavdeling for helse og bydeler og Seksjon for kunst og kultur.

En helt sentral målsetting er å involvere skapende og utøvende kunstnere med ulik faglig bakgrunn innen musikk, scenekunst, litteratur og visuell kunst - i arbeid for, og sammen med, mennesker med ulike psykososiale handikap og psykiske sykdommer. Prosjektet ønsker å stimulere til kunstnerisk deltakelse og tilrettelegge rom og rammer som gir utløp for skapertrang og kreativitet. Synliggjøring og fokus på menneskers ressurser, interesser og engasjement istedenfor sykdom og mangler.

ØKONOMISK RAMME KR. 0,8 MILL

16

DEL 2

EVALUERING AV
HANDLINGSPLAN FOR
KUNST OG KUNSTNERE
I KULTURBYEN BERGEN

«KUNSTPLANEN»
1995–2005

20

EVALUERING AV HANDLINGSPLAN FOR KUNST OG KUNSTNERE I KULTURBYEN BERGEN – «KUNSTPLANEN» 1995–2005

KUNSTPLANEN BLE VEDTATT AV
BERGEN BYSTYRE DEN 17.3.1997
OG GJALDT FOR PERIODEN
1995–2005.

I følge vedtaket i Bergen bystyre i 1997 skulle Kunstplanen bl.a. være « et dokument for bruk i Bergen kommunes langsiktige planlegging på kulturfeltet». Kunstplanen hadde to målformuleringer:

- I SAMSPILL MELLOM TRADISJON OG FORNYING SKAL BERGEN BLI ET SENTER FOR NYSKAPENDE KUNST I NORGE
- FREM MOT ÅR 2005 SKAL BERGEN BLI EN MER KUNSTNERVENNLIG BY

Hovedstrategiene Kunstplanen la vekt på var:

- INTERN PROFILERING, TILTAK SOM DIREKTE STYRKET KUNSTLIVET
- EKSTERN PROFILERING, TILTAK SOM TOK SIKTE PÅ Å PROFILERE BERGENS KULTURLIV UTAD
- OPPGRADERING, TILTAK SOM BIDRO TIL AT BYENS KUNSTNERMILJØ FIKK STIMULANS OG INSPIRASJON UTENFRA.

Satsingsområdene i planen var billedkunst, kunsthåndverk, film/video/foto, litteratur, musikk, scenekunst, egenaktivitet og opplæring og Kulturbyen Bergen, vekst og profilering.

Hoveddelen av planen var en oversikt over 54 aktuelle tiltak med en samlet kostnadsramme på kr. 36,41 mill. Av disse var 19 tiltak prioritert som primærtiltak. Øverst på denne listen, i prioritert rekkefølge, fant vi kunstnerstipend, åpne prosjekt-

midler/tverrestetiske prosjekt, midler til kunstnerisk utsmykking og egnede arenaer. Gjennomføringen av «Handlingsplan for kunst og kunstnere» fra 1995 ble våren 2005 evaluert gjennom spørreskjema og intervjuer med kunstnere, kunstnerorganisasjoner, institusjoner og festivaler. Totalt 71 personer med utstrakte nettverk blant bergenskunstnere og godt kjennskap til miljøene bidro.

Kunstplanens hovedmål var «Fram mot 2005 skal Bergen bli en mer kunstnervennlig by»; fokus i evalueringen ble derfor om Bergen i løpet av planperioden var blitt mer kunstnervennlig mht. økonomi, kunstproduksjon, kunstformidling, kontakt med byens kunstinstitusjoner og kunstnerisk arbeid internasjonalt.

22

HAR BERGEN BLITT EN MER KUNSTNERVENNLIG BY SIDEN KUNSTPLANEN BLE VEDTATT I 1997?

GENERELT

Generelt var det enighet om at Bergen er blitt mer kunstnervennlig, men med modifikasjoner. Kunstplanen har resultert i en langsom bevegelse i riktig retning. En positiv konsekvens av planen som ble trukket frem av flere, er at dialogen mellom kommunen og både kunstnerne og institusjonene er blitt bedre. Viktigheten av å opprettholde og forsterke dialogen ble også understreket. Kunstplanen ble fremholdt som et tegn på at Bergen kommune ønsker å ha et forpliktende forhold til kunstnerne. Blant de positive forbedringer er en profesjonalisering av kunstfeltet, høyere kunstnerisk aktivitet, delvis stans av «kunstnerflukten», en tydelig forsterking av energi og vilje i kunstfeltet, seriøst fokus på kunst, på distinksjonen mellom kunst og kultur og på kunstneres arbeidssituasjon samt en synlig prioritering av kunstfaglig kompetanse i Bergen kommunes kulturadministrasjon.

ØKONOMI

Det var en klar tendens i evalueringen at de som representerte institusjoner og festivaler mente det hadde vært en økonomisk fremgang, mens dette ikke var like tydelig hos uavhengige kunstnere. Institusjonene og festivalene ble oppfattet som, og oppfattet seg til dels selv som, «vinnerne» av Kunstplanen. Det var også en klar forståelse fra «vinnerne» om at situasjonen fremdeles er vanskelig for uavhengige kunstnere, da både stipender og åpne prosjektmidler ligger under det som oppfattes som behovet. På den annen side ble det understreket at Kunstplanen også har bidratt til en ambisjonsøkning i institusjonene, noe som har økt kostnadsnivået. Blant de økonomiske utfordringer som evalueringen avdekket, var at sentrale samtidskunstinstitusjoner i Bergen har et gjennomgående lavt lønnsnivå. Manglende indeksregulering av tilskudd er et generelt problem.

Forutsigbare driftstilskudd er alfa og omega for kunstinstitusjonene, og de kommunale faste tilskuddene er i mange tilfeller essensielle for å utløse statlige midler. Kunstplanen har fungert godt i forhold til dette behovet, og fremheves som en plattform for dialog også med stat og fylkeskommune.

En grundig undersøkelse når det gjelder kunstneres inntekt fra kunstnerisk arbeid etterlyses. Det produseres utvilsomt mer kunst i Bergen nå enn da Kunstplanen ble laget, og det er like utvilsomt flere kunstnerarbeidsplasser nå, men talldokumentasjon mangler.

mentasjon mangler.

Noen av de viktigste ønskene fra kunstnerne var stipender og åpne prosjektmidler. Det var en generell enighet om at disse midlene var taperne i oppfølgingen av Kunstplanen. Midlene er også i det store og hele ganske små, og det er ikke blitt gjennomført større arbeidsstipend.

Treårige driftstilskudd var en nyhet i Kunstplanen. For flere av de spurte har disse vært en forutsetning for etablering med senere overgang til fast post. Faste ensembler, studio- og atelierfelleskap etc. understreket at driftstilskudd er like viktig som prosjektilskudd, da dette gir kontinuitet i arbeidet.

Når det gjelder størrelsesnivået på prosjektmidler var det enighet om at de var for små, men respondentene var delt omtrent på midten mht. hva som gir best effekt, små tilskudd til mange eller noen få store tilskudd til få utvalgte. Det siste alternativet vil føre til økt nivå, mens små prosjektmidler kan føre til kompromisser og lavere kunstnerisk kvalitet. I det store og hele er det likevel slik at kunstnerne prioriterer kvalitet selv om midlene ikke er til stede. Ideelt sett ønsket alle en generell økning av prosjektmidlene, slik at en både kunne satse på noen ambisiøse prosjekter i tillegg til mange mindre prosjekter.

Arrangementsstøtten blir fremhevet som en svært god ordning – ofte det siste

lille som skal til for å få realisert en konsert eller forestilling. Respondentene mente at ordningen burde hatt større post på budsjettet ettersom den blir brukt opp tidlig i hvert budsjettår.

Kunstplanen trekker frem rapporter som viser svært lav inntekt for kunstnere uten fast ansettelse i en institusjon. Flere mente at økt bruk av kunstneres kompetanse er like viktig som tilskudd når det gjelder kunstneres økonomi, og det ble vist til Kulturrådets aspirantordning, som opphørte i 2005. Dette er et punkt i Kunstplanen som har fått for lite fokus, mente flere respondenter, kanskje fordi det ikke er fulgt opp av et konkret tiltak. Et forslag her var et samarbeid med NAV om en aspirantordning for kunstnere rettet mot arbeidsplasser i kunstinstitusjoner, der kunstnerne, slik det også ble lagt opp til med Kulturrådets aspirantordning, kunne dele arbeidstiden mellom eget kunstnerisk arbeid og arbeid for institusjonen. Institusjonene ville bli tilført arbeidsressurser, og det ville bety en utveksling av kompetanse og kompetanseheving for både kunstnere og kunstinstitusjoner.

FORHOLDENE FOR KUNSTPRODUKSJON PRODUKSJONSLOKALER Mangel på produksjonslokaler har sterkt fokus i Kunstplanen. Kunstnerverkstedene i C. Sundtsgate er blant Kunstplanens resultater men det er fremdeles behov for flere og billige atelierer. **FRIE TEATERGRUPPER** poengterer et udekket behov for både produksjons- og visningslo-

kaler. Det blir pekt på at man ved Kulturhuset USF har prioritert visningslokaler når det gjelder scenekunst, men ikke produksjon. Scene USF kan brukes som øvingslokale i forkant av visninger, men det er ikke rom for produksjon utover dette. For flere produksjoner er også Scene USF for liten. **DANSEKUNSTEN** oppfattes generelt å ha noe bedre produksjons- / øvingslokaler, da Bergen Dansesenter er fleksible mht bruk av lokaler. Men heller ikke dansefeltet har dekket behovet for fleksible produksjonslokaler.

MUSIKK Ingen spesielle kommentarer på lokaler.

VISUELL KUNST Fremdeles uløste behov for verksteder og lignende. Men kunstnerorganisasjonene presiserer at arbeidsforholdene for kunstnerne er blitt kraftig forbedret.

FILM / VIDEO Understreker at det er langt viktigere å styrke kreativ basisproduksjon som manusutvikling og generelt styrking av produsentene enn å finne produksjonslokaler.

BEK Bergen Senter for Elektronisk Kunst ble fremhevet som et viktig sted for produksjon innen elektronisk, både for visuell kunst og lydkunst.

Flere poengterte den viktige funksjonen som Kunsthuset Wrap har som fleksibelt og billig produksjonslokale både for musikere, scenekunstnere (også dans) og kunstnere som arbeider tverrestetisk. Muligheter som dette er viktig for kunstnere i etableringsfasen. I den forbindelse har også sammenhengen mellom produksjon og driftstilskudd blitt understreket.

24

FORMIDLING AV KUNST

GENERELT

Mange fremhevet Den kulturelle skolesekken som en stor fremgang når det gjelder kunstformidling, men flere viste til frustrasjon over at kunst skal være for prioriterte målgrupper, som f.eks. barn, mens dette ikke er noe alle kan eller vil arbeide med.

ARENAER FOR FORMIDLING

MUSIKK Fremdeles behov for en større konsertscene for jazz, rock og beslektede musikkformer. Fra kunstnere innen klassisk musikk / ny musikk har det ikke kommet noen kommentarer angående lokaler.

SCENEKUNST Scene USF brukes en del, men oppleves av mange som for dyrt. En husleierufusjonsordning foreslås for å bøte på dette, siden oppfatningen er at det er produksjons- og visningsbudsjettene som er for lave, ikke Kulturhuset USF sine lokaler som er for dyre.

CARTE BLANCHES flytting til Studio Bergen har redusert visningsmulighetene for scenekunst generelt og dans spesielt i Bergen. Carte Blanche trenger til dels lokalene selv, dels deler de med Den Nationale Scene.

VISUELL KUNST Her var det ulike meldinger. Noen mener det er klart flere visningsmuligheter enn tidligere. Ikke minst trekkes Prøverommet frem som et sted for kortvarige prosjekter, spesielt for nyutdannede. Visningsrommet på Kulturhuset USF er også et alternativ som prioriterer kunstnere fra Bergen.

Fra Bildende kunstneres forening i Hordaland og Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge, mente en at like viktig som visningslokaler er ekspertise angående hvordan komme seg inn på et kunstmarked, og at kunstnerne burde ha et slags støtteapparat / rådgivere rundt seg slik f.eks. idretten har.

TVERRESTETISK Bergen mangler tverrkunstneriske visningssteder. En har Prøverommet, men dette er stort sett endagsvisninger. Landmark prioriterer elektronika,

musikk og performance. BergArt har blitt trukket frem som et direkte resultat av Kunstplanen og av stor viktighet for formidlingen av et stort tverrfaglig felt.

KONTAKT MED BYENS KUNSTINSTITUSJONER

Her er det ulike vurderinger. Bergen Kunstmuseum får negative tilbakemeldinger fra billedkunstnerne fordi de har fjernet kunstnerrepresentasjonen i innkjøpskomiteen. Kunstnerne mener ikke at de har en bedre kompetanse enn museet, men en annen kompetanse. Museet kjøper i liten grad verker av byens kunstnere. Det anses fra mange kunstnere at Bergen Kunstmuseum totalt mangler lokal forankring. Fra Bergen Kunstmuseums side etterlyses en distinksjon mellom kunst og kunstnere i Kunstplanen. Kunstnerpolitikk er, slik museet ser det, i en viss forstand næringspolitikk, der kunstnerne betraktes som en yrkesgruppe med visse krav til livsopphold etc. Kunstpolitikken derimot forholder seg til kunsten selv og må legge helt andre hensyn og kvalitetskrav til grunn enn kunstnerens interesser.

For scenekunstens del fremhever flere at BIT Teatergarasjen har stor åpenhet for samarbeid med kunstnere innen alle kunstarter. Carte Blanche praktiserer morgenklasser som er åpne for alle profesjonelle dansere i Bergen, og de mener danserne kunne benyttet seg mer av tilbudet. En mulig årsak kan være at klassene stort sett består av klassisk ballettøving. BergArt blir ellers henviset til som et godt

eksempel på samarbeid mellom institusjonene.

KUNSTNERISK ARBEID INTERNASJONALT

Vanskeligheter med å profilere seg internasjonalt var et av hovedproblemerkene som Kunstplanen skulle bidra til å løse. Tilbakemeldingene på resultatet er ulike. Generelt er de fleste enige om at Bergen har en mer internasjonal profil enn tidligere, at flere Bergenskunstnere har fått vist seg internasjonalt de senere år. En del kunstnere mener likevel at internasjonal profilering ikke er blitt lettere. Fra deler av billedkunstmiljøet vises det til at det statsfinansierte Office of Contemporary Art (OCA) oppleves ekskluderende. Den kommunale støtten som er blitt gitt til internasjonal profilering er stort sett små midler til dekking av reiseutgifter og lignende, selv om flere understreker at små midler kan gi store utslag. Flere av samtidskunstinstitusjonene har både kompetanse og muligheter til internasjonalt arbeid, men små ressurser. Når dette likevel blir prioritert baserer mye av arbeidet seg på idealisme.

KUNSTPLANEN; OPPFØLGING OG VIDEREFØRING

Respondentene vektlegger en rekke tiltak i Kunstplanen som bør videreføres og styrkes. Dette gjelder Bergen Media By, Vestnorsk Filmsenter AS, Mediaverkstedet i Bergen, åpne prosjektmidler, stipendier og alle institusjoner og festivaler som

er styrket av planen. Egen kunsthall til prestisjetunge utstillinger og byforfatter betraktes som urealiserte tiltak som nå er utdaterte. Utsmykkingsordningen betraktes som svært positiv, men den blir kritisert for å gi større rom til arkitekt og byggherre enn til kunstnerne. Utsmykkingsprosjektene gir også som oftest lite betaling målt mot innsats for kunstnerens del, og dette står fremdeles i motsetning til andre yrkesgrupper som blir brukt som konsulenter.

Av mangelfull oppfølging nevnes litteraturens plass i kulturbudsjettet, skrivestue, danseutdanning og arbeidsstipender. Flere er også kritiske til at kunstnerne selv har vært lite flinke til å ta Kunstplanen i bruk overfor politikere og i søknader.

Av negative trekk i Kunstplanen nevnes en mangelfull distinksjon mellom kunst og kultur, Kunstplanen er for svevende og har et byråkratisk språk som gjør den vanskelig å forstå for mange, den er for utydelig på skillet mellom kunst og kommersiell virksomhet og mangler fokus på kuratorer og produsenter som viktige i kunstfeltet.

Av andre forhold nevnes at markedet for kunstsalg i Bergen er vanskelig, kulturbudsjettet har hatt stor positiv effekt, at dyre boliger kan være like negativt utslagsgivende som manglende produksjonslokaler. Kunstplanen burde inneholdt tiltak for Bergenskunstnere i utlandet, f.eks. gjesteopphold i Berlin. Kunstplanen bør også være tydeligere på at den gjelder både nye og etablerte kunstnere.

KONKLUSJON

Konsensus i evalueringen er at Kunstplanen har medvirket til en betydelig positiv forandring både for produksjon av kunst og for kunstnerne. Økonomisk sett er det fremgang, men denne har ikke vært så utslagsgivende for den enkelte kunstner som for festivaler og institusjoner. Filmbransjen har hatt et formidabelt oppsving i løpet av perioden. Respondentene opplever at Kunstplanen beskriver «en helt annen virkelighet» enn den vi har i Bergen nå, mens når det kommer til den enkelte kunstners opplevelse av sin egen situasjon, beskrives ikke forandringen som så sterk. Det er også tendenser til et «klassemille» i Bergens kunstliv, mellom de «unge og hippe» kunstnerne, som i stor grad jobber eksperimentelt og sikter internasjonalt, og de kunstnerne som arbeider på mer tradisjonelt vis innenfor de ulike fagområder.

I all hovedsak er det enighet om at Bergen har blitt en mer kunstnervernlige by, men at det er stort rom for forbedringer og videreutviklinger. De store festivalene og institusjonene samt filmbransjen kan sies å være Kunstplanens «vinnere», mens situasjonen for den enkelte kunstner mht. å livnære seg av sin profesjonelle virksomhet fremdeles er vanskelig. Den kanskje aller viktigste effekten av Kunstplanen, er hva den har ført til og videreutviklet mht. dialog mellom kunstlivet og kommunen.

DAGENS SITUASJON, STATUS I 2007

Isolert sett er kunstens situasjon i Bergen mer robust enn den var for 10 år siden. Kunstnerflukten er delvis snudd, institusjoner og festivaler er styrket, arenaene rustet opp og utvidet, og publikumsoppslutningen om kunstarrangement har økt. Bergen kommunes planverktøy i denne perioden, samt Kulturby Bergen 2000 har bidratt til denne utviklingen, men en generell økt oppmerksomhet og bevissthet om kunstens betydning for samfunnsutviklingen har også betydning. Samtidig blir Bergens posisjon som Norges kulturby nr.1 utfordret, Bergen er ikke lenger alene om å ha en kunstpolitikk. Byer som Oslo, Trondheim, Stavanger, Kristiansand og Tromsø har ambisjoner om å konkurrere på områder der Bergen tradisjonelt har hatt en sterk posisjon.

Hovedpunktene i dagens situasjon kan oppsummeres slik:

- BERGENS KUNSTLIV REFLEKTERER BÅDE STOR BREDDER MHT. FAGFELT OG GENRE, OG SPYDSPISSER PÅ ET KUNSTNERISK HØYT, INTERNASJONALT ANERKJENT NIVÅ
- BERGEN HAR TO NASJONALE, STATLIG FINANSIERTE INSTITUSJONER; BERGEN FILHARMONISKE ORKESTER OG DEN NATIONALE SCENE.
- CARTE BLANCHE ER NORGES ENESTE OFFENTLIG FINANSIERTE FASTE ENSEMBLE FOR SAMTIDSDANS
- BERGEN HAR EN AV NORGES TO KUNSTHØYSKOLER, SAMT MUSIKKUNDERVISNING PÅ HØYSKOLE- OG UNIVERSITETSNIVÅ.

- DET ER ET BREDT SPEKTER AV FESTIVALER AV HØY KVALITET OG MED STOR GRAD AV SYNLIGHET INNEN FLERE FAGFELT
- KUNSTINSTITUSJONER, KUNSTNERE OG PUBLIKUM ER INTERNASJONALT ORIENTERT OG OPPDATERT
- DET ER HØY GRAD AV ENERGI, MOT OG RISIKOVILJE INNEN KUNSTMILJØENE
- DET ER ET UTSTRAKT SAMARBEID OM RESSURSER OG KOMPETANSE INNENFOR OG PÅ TVERS AV FAGFELT
- KUNSTFELTET HAR ET TYDELIG FOKUS I BYPOLITIKKEN OG SOM EN VIKTIG FAKTOR FOR BY- OG NÆRINGSUTVIKLING
- KUNSTINSTITUSJONENES AMBISJONSNIVÅ ER HØYT MED ØKT RESSURSBEHOV SOM RESULTAT. DE MINDRE INSTITUSJONENE ER UNDERFINANSIERT, NOE SOM MEDFØRER FLERE KUNSTNERISKE KOMPROMISSER ENN ØNSKELIG.
- SPYDSPISSENE INNEN DET BERGENSKE KUNSTMILJØET ER I FERD MED Å FA REELLE KONKURRENTER NASJONALT, OG ER OFTE TAPERE I FORHOLD TIL NASJONALE RESSURSER
- DET ER IKKE HØYSKOLETILBUD INNEN SCENEKUNST.
- INNEN ALLE FAGFELT ER DET MANGEL PÅ PRODUKSJONSLOKALER OG FLEKSIBLE VISNINGSARENAER
- SØKNADSMASSE TIL BERGEN KOMMUNES TILSKUDDSORDNINGER VISER AT OFFENTLIGE MIDLER TIL PRODUKSJON OG PRESENTASJON ER UTILSTREKkelige
- DET ER VANSKELIG FOR KUNSTNERE UTENFOR DE FASTE INSTITUSJONENE Å LEVE AV KUNSTNERISK VIRKSOMHET

26

27

«APOCALYPSE NOW AND THEN. MODEL #1 AND #2» — ULF STYREN

DE L3

KUNSTBYEN
BERGEN
2008–2017

30

KUNSTBYEN BERGEN 2008–2017

NY KUNSTPLAN – UTVIKLINGSTREKK, BEHOV OG UTFORDRINGER

«Det er god kulturpolitikk å holde fast ved et kulturbegrep med utspring i kunsten. Dette innebærer en forståelse av et kulturbegrep hvor kunsten spiller førstefiolin. Det viktigste er derfor å dyrke og foredle kulturen på kulturens egne premisser. Dette innebærer å legge til rette for kunstnerisk frihet og kvalitet og å styrke kunstproduksjonen og formidlingen av kunst og kultur.» (Strategisk plandokument 2002)

UTVIKLINGSTREKK

Kunstfeltet har – i likhet med samfunnet forøvrig – utviklet seg i betydelig grad siden forrige plan ble utarbeidet. Allmenn tilgang til internett har de siste årene åpnet for interaktiv dialog, informasjon og formidling på tvers av kulturelle, språklige og geografiske skiller. Den teknologiske utviklingen har gitt muligheter for nye kunstneriske uttrykk og andre formidlingsformer enn de man kjente til i 1996.

Kunst og populærkultur blandes, samtids folkelige og populære uttrykk bearbejdes kunstnerisk. Parallelt med denne utviklingen er det en sterkere interesse for tradisjonsbærende kunst. Det er et økende antall kunstnere, og kunstutdanningen har i større grad blitt internasjonal, dvs. at flere kunstnere har sin utdanning fra andre læresteder enn de nasjonale.

Det er større mobilitet i kunstfeltet, og en økning i internasjonale samarbeidsprosjekt. Disse faktorene bidrar til at det kunstneriske uttrykket er mer hybrid og globalt og mindre stedsbundet, selv om uttrykk som tar utgangspunkt i det nære og lokale ofte vinner mest gjenklang internasjonalt.

Storbyene er viktige for utviklingen av kulturlivet i regionene. Sentrale institusjoner og kunstmiljøer fungerer som lokomotiv for det øvrige kulturlivet i regionen. De fleste profesjonelle kunstnerne bor og arbeider i byene, der miljøet og markedet er størst, og der det er best tilgang til kunnskap og muligheter for videreutvikling.

Interessen for kunst vokser, det er høyere besøkstall og bredere medieoppmerksomhet enn for få år siden.

Dette er utviklingstrekk som også gjør seg gjeldende på den bergenske kunstscenen. Et kjennetegn er en tydelig internasjonal orientering. Innen alle kunstfelt arbeider mange kunstnere opp mot et internasjonalt marked, og finner samarbeidspartnere utenfor Norge og Norden. Enkelte institusjoner har arbeidet målbevisst internasjonalt i flere tiår, mens mange av enkeltkunstnerne internasjonale orientering bl.a. er et resultat av Kulturby Bergen 2000, og samarbeidet med de 8 andre kulturbyene dette året. Dette innebærer at Bergen i mange internasjonale sammenhenger er mer kjent for f.eks. BIT Teatergarasjen og rock, elektronika og klubbmiljøet enn som «gateway to the fiords».

Nasjonalt er det en tendens til økende sentralisering av statlige midler. Frie midler og kunstnerstipend blir i stor grad tildelt kunstnere med adresse i Oslo. Nasjonale institusjoner med adresse i Oslo er i de fleste tilfeller finansiert av staten, mens det i de tilfeller nasjonale funksjoner opprettes utenfor hovedstaden, stilles krav om kommunal og fylkeskommunal medfinansiering.

BEHOV

Det kunstneriske uttrykket og de kunstneriske virkemidlene er uforutsigbare i et framtidig perspektiv. Men de grunnleggende forutsetningene

for kunstnerisk innovasjon, produksjon og presentasjon vil være de samme som i dag:

- EGENE ARBEIDSSTEDER
- TILSTREKkelige RESSURSER TIL FORSKNING OG PRODUKSJON
- EGENE VISNINGSARENAER OG NETTVERK KNYTTET TIL DISSE

En annen viktig forutsetning er gode internasjonale nettverk, samt innsikt i og kunnskap om internasjonal kunstnerisk diskurs.

Dette er todelt; det må legges til rette for:

- EKSPORT AV BERGENS KUNSTPRODUKSJON AV HØY KUNSTNERISK KVALITET
- IMPORT AV ULIKE KUNSTPRODUKSJONER AV HØY KUNSTNERISK KVALITET SKAPT UTENFOR BERGEN OG NORGE.

Kunstnerne har flere ganger understreket behovet for kompetanseutvikling, både rent kunstnerisk, men også i forhold til en mer bevisst formidlingsstrategi, ikke minst internasjonalt. Til en viss grad skjer dette gjennom etablerte institusjoner og nettverk. Men for enkeltstående kunstnere og grupperinger kan dette arbeidet være mer ressurs- og tidkrevende enn det enkelte har mulighet til å håndtere.

Det er behov for en desentralisering

av nasjonale funksjoner innen kunstfeltet. Slike funksjoner gir ofte lokale og regionale synergieffekter og bidrar til flere arbeidsplasser innen kunstfeltet.

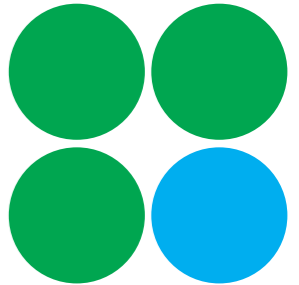
De ulike byene i Norge har ulike og utfyllende kompetansmiljøer som i større grad kan videreutvikles gjennom å tillegges nasjonale oppgaver. En bedre utnyttelse av byenes spesifikke kompetanseområder vil slik komme hele kunstfeltet til gode.

UTFORDRINGER

En stor del av Norges befolkning forbinder begrepet kulturby med Bergen. Dette er en utvikling det har tatt tid og ressurser å få til. De kunstneriske ressursene i Bergen er en viktig forutsetning for den kreative, attraktive og nyskapende byen, men er samtidig sårbare.

Den kunstneriske innovasjon og produksjon Kunstplanen skal legge til rette for er grunnleggende for utvikling av kulturnæringer, slik grunnforskning er en forutsetning for utvikling av vellykket industriproduksjon – og kommersiell teknologi. Utfordringen er å finne riktige virkemidler som i et 10-års perspektiv er fleksible og åpner for muligheter i stedet for å begrense.

For å nå målet om å bli «Nordens mest spennende og nyskapende kulturby i 2017» må det legges til rette for en stadig styrking av kunstnerisk kvalitet og kompetanse innen de ulike kunstmiljøene, og en bevisst satsing på rekruttering til kunstfeltet. Dette innebærer bl.a. muligheter til

31

å utvikle og prøve ut ideer, metoder og prosjekter. Tilstrekkelige økonomiske midler er nødvendig for dette, samtidig er store deler av dette arbeidet ikke inntektsbringerende.

Den teknologisk utviklingen åpner for en mer vidtrekkende formidling. Samtidig gir denne utviklingen nye utfordringer i forhold til rettighetsproblematikk og inntektspotensial. Det er sannsynlig at disse problemstillingene vil være blant de mest sentrale utfordringene i kommende 10-års periode.

Kunstmiljøene i Bergen er brede og sammensatte og favner de fleste uttrykk og gener. Denne bredden er viktig for en kunstnerisk rik og levende by. Samtidig er det avgjørende at spydspissene eller markørene i kunstfeltet fanges opp og gis best mulig vilkår. Sterke, egenartede og tydelige grupperinger og institusjoner har betydning langt utover egen virksomhet, og bidrar til nettverk og oppmerksomhet som kommer hele kunstfeltet i regionen til gode.

Dersom Bergen ønsker å bli målt i et nordisk og internasjonalt perspektiv, er det en utfordring å utarbeide modeller og metoder for internasjonal profilering av norskproduserte kunstneriske uttrykk. Disse modellene bør inkludere lett tilgjengelig kompetanseutvikling i forhold til formidlingsstrategier, økonomistyring, rettighetsproblematikk og annen juridisk kompetanse.

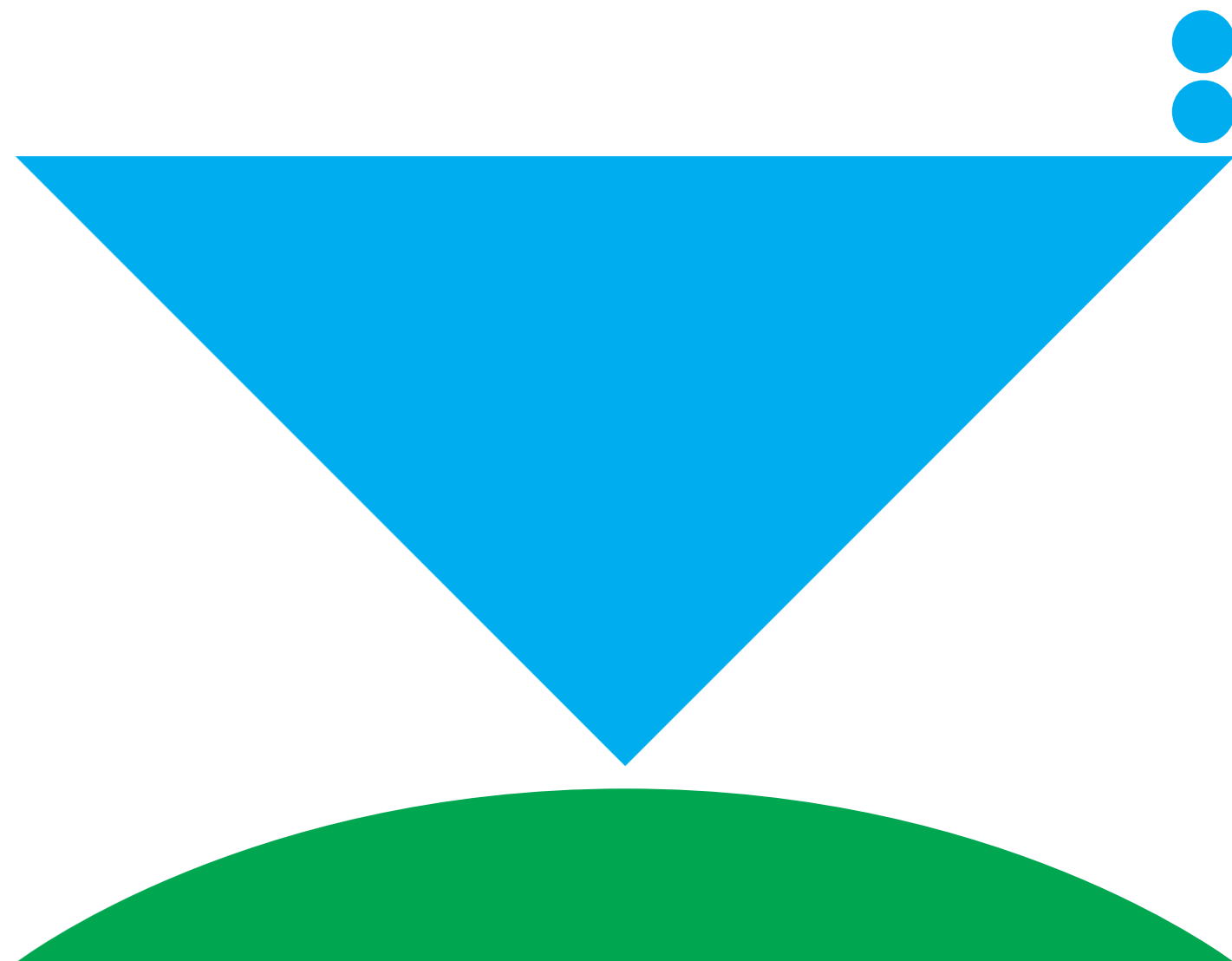
Staten bør i større grad bidra til å styrke regionale kompetansemiljø, og følge opp kommunale og fylkeskommunale satsinger.

I et helhetlig perspektiv er det viktig at nasjonale funksjoner og oppgaver geografisk plasseres der de faglige miljøene og nettverkene er best rustet til å ivareta slike oppgaver.

Det er naturlig at nasjonale funksjoner har kommunal og fylkeskommunal medfinansiering, men et slikt medfinansieringskrav bør også stilles når disse funksjonene er lokalisert sentralt. En gjennomgang av den statlige finansieringen av nasjonale institusjoner og oppgaver vil kunne frigjøre midler til et sterkere statlig engasjement også på kommunalt og fylkeskommunalt nivå.

32

33

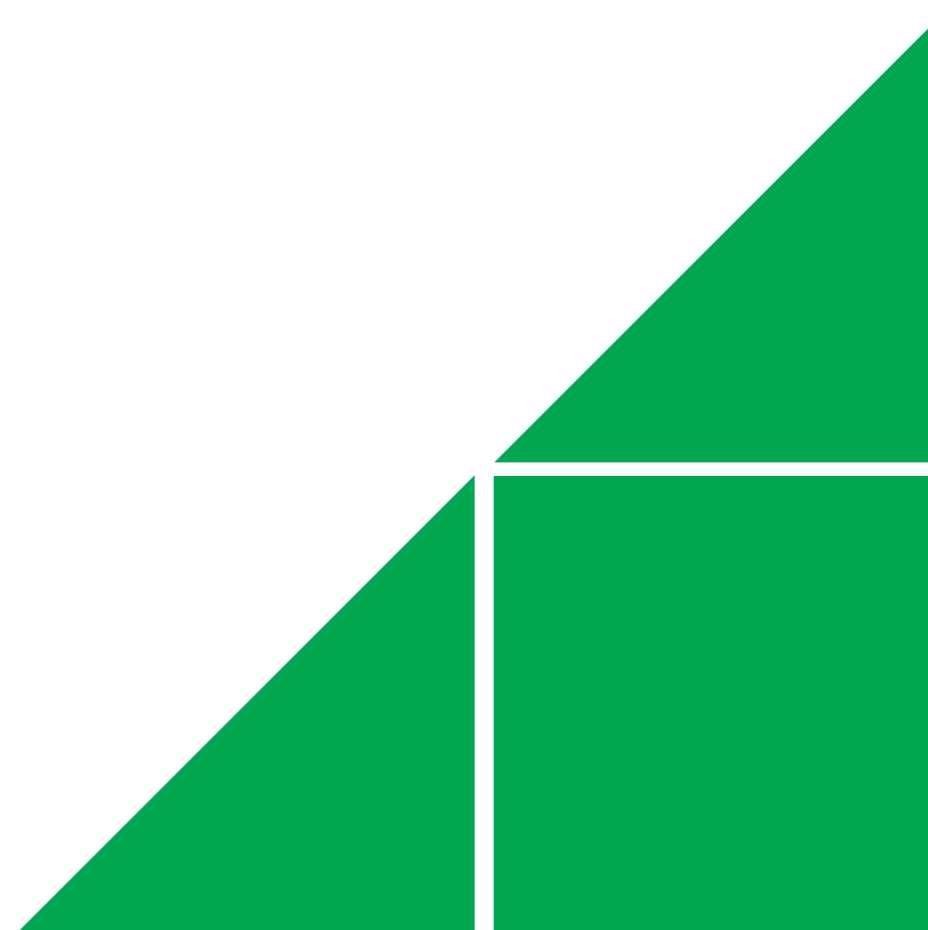

34

MÅL OG STRATEGIER

MÅL
BERGEN SKAL VÆRE NORDENS MEST SPENNENDE
OG NYSKAPENDE KULTURBY I 2017

35

STRATEGIER SIKRE KUNSTNERISK FRIHET OG UAVHENGIGHET

Kulturstrategi 2003–2013 understreker sterkt kunstens selvstendighet og egenverdi. Bergen trenger flere kunstnere, nye kunstarenaer og virkemidler som frister de dyktigste kunstnerne til byen. Bergen kommune vil prioritere en større budsjettandel til ikke øremerkede midler underlagt kunstfaglige vurderinger. Prosjektmidler skal gå til det nyskapende, det modige og det uforutsigbare, samtidig skal det være forutsigbare vilkår for kunstneretableringer.

SIKRE EN MARKANT BEDRING AV VILKÅRENE FOR KUNSTEN OG FOR SKAPENDE OG UTØVENDE KUNSTNERE

Bergen kommunes kunstpolitikk skal være dynamisk, med fleksible virkemidler som hurtig kan fange opp et kunstliv i stadig utvikling og endring. Kunstpolitikken skal være preget av forutsigbarhet og langsiktighet. Det skal være et balansert forhold mellom produksjon og presentasjon av samtidens kunstneriske uttrykk, og det skal tilrettelegges for kunstnerarbeidsplasser og formidlingsarenaer. Kunstpolitikken skal vektlegge utvikling av en kunnskapsrik og kvalitetsbevisst offentlighet bl.a. gjennom å styrke vilkårene for kompetent kritikk og kommentar.

VEKTLEGGJE OG STYRKE KUNSTFELTET SOM IDENTITETSBYGGER FOR EN MANGFOLDIG BY

Bergen er en by med sterk felles innbyggeridentitet, på tvers av sosiale lag og kulturelle preferanser. Språk og identitet er et resultat av flere århundres innvandring og kultur møter. Kunst og kultur er en viktig del av Bergens historie og innbyggernes identitet og byen har de siste 10 årene befestet sin posisjon som Norges kulturby nr.1. Det profesjonelle kunstfeltet står sterkt i denne utviklingen, og publikum finner kunstuttrykk de kan identifisere seg med.

Bergen kommunes kunstpolitikk skal befeste, styrke og videreutvikle byens kunstneriske identitet. Det skal sikres tilskudd til kunstinstitusjoner, og det skal skapes god balanse mellom store og synlige festivaler og den helårige kunstproduksjonen. Internasjonal import og eksport av kunstproduksjoner av høy kvalitet prioriteres og det skal utvikles gode markedsstrategier for kunstfeltet.

Ovennevnte strategier er vesentlige for rekruttering til de ulike fagfeltene, og bidrar til at det er attraktivt for kunstnere å bosette seg og ha hovedbase for sin virksomhet i Bergen.

36

FELLESTILTAK

Fellestiltak er overordnede tiltak som gjelder alle fagfelt innen det profesjonelle kunstfeltet. Kapittelet omfatter stipend, gjesteatelier og residencies, tilskudd til utstyr for alle fagfelt, kunstnerarbeidsplasser, herunder Den Kulturelle Skolesekken, Den Kulturelle Bæremeisen og Barnas Hus samt prosjektet «Kunst, kultur og psykiske helse» og formidling og tiltak rettet mot kunstnere med minoritetsbakgrunn.

Alle faggrupper innen de ulike fagfeltene er omfattet av Kunstplanen, så som kunstnere og kunstinstusjoner, kunstformidlere, kunstkritikere og produksjonsfaglige miljøer.

STIPEND

Stipendene framheves av alle kunstnergrupper som et svært viktig tiltak for fordypning og utvikling. Det tildeles to typer stipend, etableringstipend og kulturstipend. Etableringstipendene gir mulighet til å etablere kunstnerarbeidsplasser gjennom tilskudd til nødvendig utstyr o.l. Kulturstipend kan benyttes som arbeidsstipend, reisestipend o.l. Stipendene tildeles etter søknad, der søkers faglige kvalifikasjoner og kunstneriske nivå er avgjørende for tildeling.

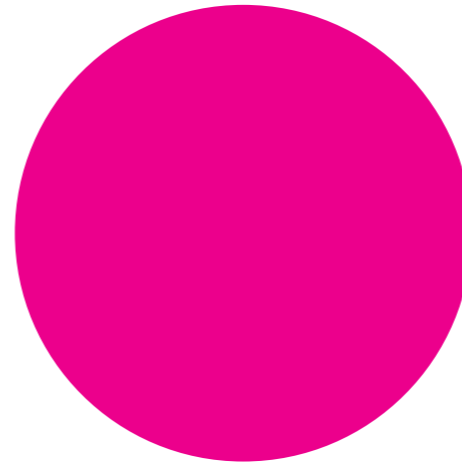
Det gis stipend innen disse fagområdene billedkunst, kunsthåndverk, design, musikk (alle genre), scenekunst, litteratur, audiovisuelle uttrykk/film, kurator/formidler, kritiker og kulturarbeider. Avsetningen til stipend økes betydelig. Etableringsstipend og kulturstipend økes gradvis til kr. 50 000,- innen 2011.

MÅL
STIPENDENE SKAL BIDRA TIL FLERE KUNSTNERETABLERINGER SAMT FAGLIG FORDYPNING OG UTVIKLING FOR BÅDE UNGE OG MER ETABLERTE KUNSTNERE

TILSKUDD 2007 KR. 1,8 MILL
TILSKUDD 2011 KR. 3 MILL

ARBEIDSTIPEND

Kunstnere har lenge etterlyst realiseringen av planene om større arbeidsstipend, slik dette var skissert i forrige Kunstplan. Det opprettes en ordning med arbeidsstipend tilsvarende statlige arbeidsstipend.

Stipendene tildeles etter søknad til skapende og utøvende kunstnere med særlig høye faglige og kunstneriske kvalifikasjoner og kan gis for ett eller flere år. Stipendene samordnes med statlige ordninger.

MÅL
ARBEIDSTIPEND SKAL GI SÆRLIG KVALIFISERTE KUNSTNERE ANLEDNING TIL FAGLIG FORDYPNING, FORSKNING OG PRODUKSJON OVER EN LENGRE TIDSPERIODE.
NYTT TILTAK

TILSKUDD 2015 KR. 3 MILL

GJESTEATELIER OG RESIDENCIES

Et sentralt moment i kunstnerisk arbeid og en viktig suksessfaktor er mulighetene for nettverksbygging og internasjonal profilering. Tilskuddsordningen for internasjonal kunst- og kulturutveksling gir tilskudd til kunstnere innenfor alle kunstarter. Bergen kommunes gjestekunstnerordning, Artist in Residence (AiR), er tverrkunstnerisk og tar i mot kunstnere fra hele verden bortsett fra Norden, da disse har blitt dekket av den nordiske gjestekunstnerordningen som administreres av Hordaland Kunstsenter. AiR administreres av Kulturhuset USF. Det gis også et tilskudd til atelier- og arbeidsfellesskapet Flaggfabrikken for drift av gjestekunstnerordning knyttet til kunstnere og kuratorer innenfor kamerabasert kunst.

Bergen kommune vil i løpet av 2007 etablere en kunstnerleilighet i Berlin. På sikt bør det utredes om det er av interesse med

kunstnerleiligheter også andre steder, f.eks. London og New York.

Det opprettes et residency program for scenekunstfeltet som vil bidra til faglig oppdatering og mobilitet for feltet. Programmer bør være knyttet til samtidsscenekunst. Det bør forankres i eksisterende institusjoner, så som BIT Teatergarasjen, Bergen Dansesenter og Carte Blanche for å sikre et godt faglig nivå og gode gjennomføringsmuligheter. Ordningen bør inkludere en offentlig arbeidsvisning.

I tillegg vil Bergen kommune gi tilskudd til flere ordninger for gjestekunstnere innen ulike fagfelt i Bergen, knyttet til ulike institusjoner som f.eks. Kulturhuset USF og BEK, Bergen Senter for Elektronisk Kunst. Nettverksbyggingen mht. gjestekunstnerordninger bør inkludere både regionalt og internasjonalt samarbeid. Det bør også åpnes opp for stipendordninger tilknyttet gjestekunstnerordningene. Ikke minst gjelder dette kunstnere som kommer fra land i den tredje verden uten støtteordninger eller som er dissidenter i land med totalitære regimer, og som derfor ikke får nasjonale stipender.

Ulike gjestekunstnerordninger innen alle fagfelt utformes i et samarbeid mellom Bergen kommune og aktuelle institusjoner og søkes finansiert i et samarbeid mellom Bergen kommune, Utenriksdepartementet, Norsk kulturråd mfl.

MÅL
GJESTEATELIER OG RESIDENCIES SKAL BIDRA TIL ØKT INTERNASJONAL NETTVERKSBYGGING OG PROFILERING GJENNOM Å GI BERGENSKUNSTNERE ARBEIDSPHOLD UTENLANDS, SAMT GI BERGENSKE INSTITUSJONER OG

37

GRUPPERINGER MULIGHET TIL Å TA I MOT GJESTEKUNSTNERE FRA UTLANDET.

TILSKUDD 2007 KR. 0,405 MILL.
TILSKUDD 2011 KR. 2 MILL.

TILSKUDD TIL UTSTYR ALLE FAGFELT

Innen alle fagfelt er det behov for tilskudd til utstyr som kan dekke ulike større investeringer, som innkjøp av f.eks. flygel, lyd- og lysutstyr, presentasjonsutstyr for nye media etc. Vedlikehold av eksisterende utstyr er i mange tilfeller også mangelfullt. Det opprettes en tilskuddsordning for innkjøp av utstyr innen alle fagfelt. Ordningen vil prioritere utstyr som skal brukes av flere, og det stilles krav om vedlikeholdsplan for utstyr som får tilskudd fra denne ordningen.

MÅL
ORDNINGEN SKAL BIDRA TIL Å SIKRE NØDVENDIG OG TILSTREKkelig UTSTYR TIL PRODUKSJON OG PRESENTASJON INNEN ALLE FAGFELT.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2015 KR. 1 MILL

KUNSTNER-ARBEIDSPASSER

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN

Den kulturelle Skolesekken (DKS) er et statlig initiert prosjekt der målsettingen er å medvirke til at elever i grunnskolen får et profesjonelt kulturtilbud og å gjøre seg kjent med og få et positivt forhold til alle kunst- og kulturuttrykk. Skolen skal inkludere kunstneriske og kulturelle uttrykk i skolens læringsmål. Bystyret i Bergen vedtok i sak 125-05 følgende:

«Byens kunst- og kulturressurser skal gjøres tilgjengelige for barn og unge. Tilbudene i DKS skal nyttes i skolens undervisning i et utvidet rom for læring. Tilrettelagte programmer og tett samarbeid mellom skole og institusjon skal bidra til å nå skolens læringsmål. Formidlingsmåtene skal være aktiviserende og deltakende slik at barn er aktive deltakere og utøvere sammen med kunstnere/kunst- og kulturformidlere. Tilbudene skal gjøre barn til kompetente brukere og deltakere i byens kunst- og kulturliv.»

Det politiske ansvaret for den kulturelle skolesekken ligger i Byrådsavdeling for oppvekst, mens arbeidet og tilretteleggingen blir ivaretatt i et tett og nært samarbeid med Byrådsavdeling for finans, kultur og næring ved Seksjon for kunst og kultur. Samarbeid mellom skole og kultur er en forutsetning for den kulturelle skolesekken og tildeling av midler, og sikrer en klar kulturpolitisk forankring av arbeidet. Utviklingen av det flerfoldige programtilbudet i DKS sikrer ikke bare kulturkompetente barn, men og kunstnerisk engasjement av kunstnere, kunstnergrupper og kunst- og kulturinstitusjoner. Kunst- og kulturlivets aktører sikres med dette oppdrag og utfordringer i møte med et nytt publikum. Det har vært en jevn stor økning de siste årene av kunstnere og kunstnergrupper, som ønsker å tilby programmer i DKS.

ØKONOMI
BERGEN KOMMUNE FÅR I 2007 3,9 MILL. DIREKTE FORDELT FRA SPILLEMIDLENE TIL UTVIKLING AV DKS OG TILLEGG NYTTES CA. 0,4 MILL. OVER TILSKUDDSORDNINGEN KUNSTFORMIDLING BARN OG UNGE SAMT RESSURSER FRA BARNAS HUS.

DEN KULTURELLE BÆREMEISEN

Den Kulturelle Bæremeisen (DKB) er et kommunalt initiert kunstformidlingsprosjekt for barn i barnehager. I 2007 omfatter prosjektet 10 pilotbarnehager, som skal utvikle barnehagen som ny arena for kunstproduksjon og formidling av kunst for barn. DKB har som målsetting å styrke kompetanse om kunstformidling til små barn og å øke samarbeid og dialog mellom aktører og virksomheter i kunstfeltet og det barnefaglige feltet. Dette innebærer at kunstnere, kunstinstitusjoner og kunstnergrupper inviteres til å produsere gode formidlingsprogram for

små barn og en utfordring om å innlemme de mindre barna i sin politikk, formidlingsmetoder og programmer. Dette skaper nye oppdrag til byens kunstaktører og/eller engasjement over en kortere eller lengre periode i en eller flere pilotbarnehager. Det er etablert en kunstnerbank over kunstnere/kunstnergrupper og kunstinstitusjoner, som har meldt interesse for å medvirke i prosjektet.

ØKONOMI
FOR 2007 ER DET AVSATT KR. 0,35 MILL. TIL PROSJEKT-/PROGRAMUTVIKLING.

BARNAS HUS

Barnas Hus presenterer forestillinger, konserter, utstillinger og verksteder for barn i skole og barnehage, samt for barnefamilier. Dette bidrar til kunstneres visningsmuligheter og inntekter. Kunstverksteder gir inntekter innenfor et kunstpedagogisk arbeid. Årlige utsmykkingsoppgaver og en årlig kunstfestival øker også kunstneres oppdragsmuligheter og erfaringer av dialog med barnepublikum.

ØKONOMI
ÅRLIGE KOSTNADER KR. 1-1,2 MILL.

KUNST, KULTUR OG PSYKISK HELSE

En helt sentral målsetting for prosjektet er å involvere skapende og utøvende kunstnere med ulik faglig bakgrunn innen musikk, scenekunst, litteratur og visuell kunst i arbeid for, og sammen med mennesker med ulike psykososiale handikap og psykiske sykdommer. Dette gjøres blant annet ved å tilrettelegge tiltak og aktiviteter for prosjektets målgruppe ved å benytte kunstnere, forfattere, musikere og teaterinstruktører mfl. som kursholdere og tilretteleggere innen ulike kunstuttrykk. I tillegg ønsker man å tilby arbeid i kunstnerverksted, atelier eller studio. Det å få vise egne evner er inspirerende og øker lysten til videre kreativ utfoldelse. Fokus for prosjektet er selve aktiviteten, det å jobbe med det kunstneriske uttrykket. Hovedformålet er at mennesker som kanskje tidligere ikke har hatt muligheten til selv å arbeide innen ulike kunstuttrykk, skal få tilgang til det og at det er profesjonelle aktører som skal stå for formidling/tilrettelegging.

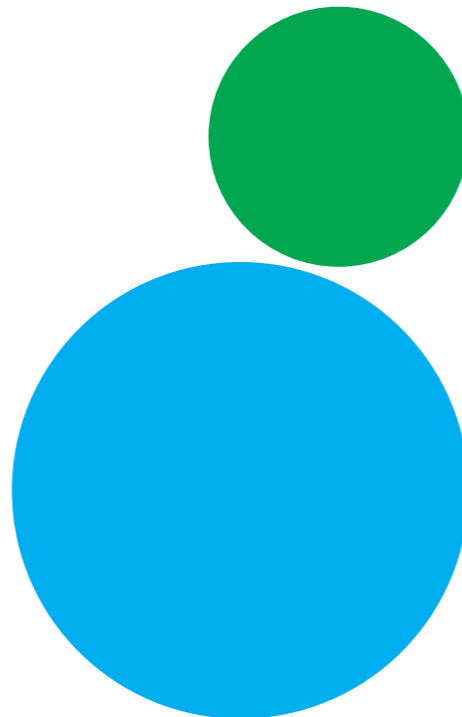
ØKONOMI
FOR 2007 ER DET AVSATT KR. 1,25 MILL TIL PROSJEKTET.

ANDRE TILTAK: SKATTEFRITAK FOR KUNSTNERISK ARBEID /UTVIDET «FRIKORT» OG FRITAK FRA A-AVGIFT/ASPIRANTORDNINGER I SAMARBEID MED NAV

Flere har etterlyst en erstatning for den tidligere ordningen med aspirantstillinger i kulturlivet, der daværende AETAT bidro til å finansiere aspirantstillinger for kunstnere innen ulike institusjoner. Irland har i flere år hatt en ordning med skattefritak for inntekt på kunstnerisk arbeid. I forbindelse med arbeidet med Statens kulturmelding, ble de grunnleggende skatte- og avgiftsvilkårene innenfor kultursektoren drøftet, men inntektskatten er ikke vurdert i Kulturmeldingen. Flere organisasjoner innen kulturlivet har

38

39

den siste tiden etterlyst en ordning med skattefritak for kunstnerisk arbeid. Bergen kommune vil ta initiativ overfor sentrale myndigheter for å utrede muligheten for aspirantordninger i samarbeid med NAV.

Det vil også tas initiativ til å utrede en ordningen med skattefritak for kunstnerisk arbeid, gjerne som en utvidet «frikortordning» med ett øvre tak for skattefritak, ev. kombinert med fritak fra arbeidsgiveravgift for virksomheter som ansetter kunstnere i stillinger med et kunstnerisk innhold.

MÅL
BERGEN KOMMUNE VIL ARBEIDE FOR Å BEDRE INNTEKSTMULIGHETENE FOR KUNSTNERE GJENNOM Å TA INITIATIV TIL Å UTREDE GJENOPPRETTELSE AV ASPIRANTORDNINGER I SAMARBEID MED NAV, SAMT EN ORDNING MED SKATTEFRITAK/UTVIDET FRIKORT FOR KUNSTNERISK ARBEID, EV. KOMBINERT MED FRITAK FOR ARBEIDSGIVERAVGIFT.

ARRANGEMENTSTØTTE

Kunstnere og arrangører innen musikk og scenekunst understreker betydningen av arrangementstøtten. Avsetningen til denne ordningen har gjennom flere år vært for liten i forhold til de behovene søknadsmengden viser. Tilskuddsposten økes betydelig, og den øvre grensen for å kunne søke tilskudd fra denne ordningen (drift- og prosjekttilskudd) økes til kr. 0,5 mill. Ordningen inkluderer tilskudd til presentasjon av performativ elektronisk kunst.

MÅL
ARRANGEMENTSTØTTEN SKAL BIDRA TIL Å GI BYENS BEFOLKNING ET KUNSTNERISK BREDT TILBUD AV KONserter OG FORESTILLINGER.

TILSKUDD 2007 KR. 0,492 MILL.
TILSKUDD 2017 KR. 2 MILL

KUNSTNERE MED MINORITETSBAGGRUNN

Arbeidsinnvandring og flyktninger har de siste årene i stadig økende grad bidratt til at det norske samfunnet har flere og større minoritetsgrupper enn for få tiår siden. Mange innvandrere representerer verdifulle ressurser, også kulturelt og kunstnerisk, som til nå i liten grad har vært synlig i det norske kulturlandskapet. De fleste kunstnere med minoritetsbakgrunn vil først og fremst behandles som kunstnere ut i fra faglige og kunstneriske kriterier, uten skjeling til kulturell bakgrunn. I Bergen kommunes tilskuddsordninger blir kunstnere med minoritetsbakgrunn vurdert og behandlet på lik linje med øvrige kunstnere.

Men for mange kan det være vanskelig å orientere seg i forhold til de ulike offentlige tilskuddsordningene. Bergen kommune vil iverksette tiltak for bedre å informere om kommunale tiltak og tilskuddordninger i form av søknadskrivingskurs, informasjonsmøter e.l. med særlig vekt på kunstnere med minoritetsbakgrunn.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL BIDRA TIL BEDRE ARBEIDSMULIGHETER FOR KUNSTNERE MED MINORITETSBAGGRUNN GJENNOM BEDRE INFORMASJON OM KOMMUNENS ULIKE STØTTEORDNINGER.

TVERRESTETISK KUNST OG TVERRFAGLIGE KUNSTPROSJEKTER

Tverrestetisk kunst karakteriseres av at den vanskelig kan grupperes under én bestemt av de tradisjonelle kunstartene, men tar i bruk virkemidler fra flere. Den såkalte lydkunsten for eksempel, har en musikalsk grunnstamme, men presentasjonsformen er romlig, gjerne skulpturell, eller beslektet med andre av billedkunstens uttrykksformer som installasjon eller performance art. I tillegg er store deler av dagens kunstfelt preget av prosjektsamarbeid mellom aktører innenfor ulike kunstarter, både når det gjelder produksjon og presentasjon. Dette gjelder for eksempel Bergen Senter for Elektronisk Kunst, BEK, der bruk og utforskning av de elektroniske mediene er av like stor interesse for musikere som for billedkunstnere, men hvor resultatet har en tendens til å ende opp nettopp som et utpreget tverrestetisk uttrykk, som verken kan kalles rent visuelt eller rent musikalsk. Kunsthuset Wrap, Prøverommet ved BIT Teatergarasjen og Landmark ved Bergen Kunsthall, er viktige tverrfaglige produksjons- og presentasjonsarenaer.

TILTAK

ÅPNE PROSJEKTMIDLER

Ordningen omfatter tverrestetiske prosjekt, kunstnerisk samarbeid på tvers av faggrenser samt kunstprosjekter og tiltak som faller utenfor andre tilskuddsordninger; for eksempel prosjekter i grenselandet mellom kunst og forskning, teoriutvikling, kompetanseheving etc. Fleksible midler, som tildeles etter kunstfaglige vurderinger, er viktige for å fange opp nye tendenser, sikre eksperiment- og risikovilje og bidra til nyskaping og til videreutvikling av dialog mellom kunstfagene. Avsetningen til åpne prosjektmidler økes betydelig.

MÅL
ÅPNE PROSJEKTMIDLER SKAL INKLUDERE BÅDE STØRRE BEVILGNINGER TIL SÆRLIG PROFILERTE PROSJEKTER OG KUNSTSAMARBEID OG TILSKUDD TIL MINDRE PROSJEKT OG KUNSTNERE I ETABLERINGSFASEN.

TILSKUDD 2007 KR. 0,42 MILL.

TILSKUDD 2011 KR. 1,5 MILL.

DRIFTSTILSKUDD TVERRFAGLIG

Tverrfaglige og fleksible produksjons- og formidlingsarenaer har stor betydning for hele kunstfeltet. Det er viktig også å sikre tverrfaglige institusjoner, grupperinger og etablerte kunstnere stabile og forutsigbare vilkår. Det opprettes en egen tilskuddsordning for driftstilskudd til tverrfaglige produksjons- og formidlingsarenaer, som kan bevilges for ett eller flere år med

evt. overgang til fast post etter evaluering. For 2007 er tilskudd til Kulturhuset USF og Landmark inkludert i denne ordningen. Økninger til Kulturhuset USF i forbindelse med planlagt utvidelse er regulert i Kulturarenaplanen.

MÅL
TVERRFAGLIGE DRIFTSTILSKUDD SKAL GI FORUTSIGBARE VILKÅR, LENGRE PLANLEGGINGSHORISONT, DYNAMISKE OG FLEKSIBLE ARENAER OG MULIGHET FOR MER KONSENTRERT KUNSTNERISK VIRKSOMHET.

TILSKUDD 2007 KR. 2,875 MILL.

TILSKUDD 2017 KR. 4 MILL.

DRIFTSTILSKUDD TIL LYDGALLERIET

Lydgalleriet startet opp i 2006, og er et unikt prosjekt i norsk sammenheng, med formål å utvikle, presentere og forske på såkalt rombasert lydkunst, dvs. en type kunst som ligger i et spenningsfelt mellom lyd og bilde eller lyd og romlige elementer. En viktig del av dette arbeidet er utviklingen av et galleri med rom spesialtilpasset denne type prosjekter, som ikke kan få tilfredsstillende presentasjon verken i konsertlokaler eller gallerier tilpasset visuell kunst. Norsk kulturråd har støttet prosjektet med betydelige midler til oppstart og driftsmidler over 3 år på til sammen 1,5 mill. I 2006 og 2007 har Lydgalleriet fått driftstilskudd over prosjektmidler og byrådets tilleggsbevilgningskonto. Et øremerket driftstilskudd fra Bergen kommune vil være en forutsetning for plass på statsbudsjettet når støtten fra Norsk kulturråd opphører.

MÅL
LYDGALLERIET SKAL VÆRE NORDENS FREMSTE KOMPETANSE-, FORMIDLINGS- OG DISKUSJONSSENTER FOR LYDKUNST.

TILSKUDD 2007 ANDEL ÅPNE PROSJEKTMIDLER

TILSKUDD 2011 KR. 0,5 MILL.

NY KUNSTFESTIVAL/BERGART

Helt tilbake til tidlig 1990-tall har det vært et kunstpolitisk ønske å initiere en årlig, evt. biennal samtidskunstfestival i Bergen. Den årlige mønstringen BergArt (Bergen Art Festival) er et resultat av dette, og et eksempel på tverrfaglig samarbeid mellom ulike institusjoner og aktører innenfor hele spekteret av samtidskunstfeltet i Bergen.

I 2006 har Kulturbyråden tatt initiativ til nytenking om en samtidsbiennale der særlig det visuelle kunstfeltet får et tydelig fokus. Et forprosjekt er gjennomført i løpet av 2006/2007, og det arbeides videre med utvikling av en samtidsbiennale i samarbeid med de aktuelle fagmiljøene og med utgangspunkt i deres internasjonale nettverk.

MÅL
DET SKAL UTVIKLES EN SAMTIDSKUNSTFESTIVAL AV HØY INTERNASJONAL KVALITET MED UTGANGSPUNKT I VISUELL OG TVERRESTETISK KUNST.

TILSKUDD 2007 KR. 0,6 MILL.

TILSKUDD 2011 KR. 4 MILL.

42

SÆRLIGE FOKUSOMRÅDER

Kunstplanens referanse- og arbeidsgrupper har påpekt en del problemstillinger som er felles for flere fagområder. Dette er utfordringer som ved en målrettet innsats kan bidra til å løfte større deler av kunstfeltet. Bergen kommune vil iverksette tiltak innen særskilte satsnings- og fokusområder. Disse tiltakene vil ta utgangspunkt i felt og problemstillinger som kan endres i løpet av kort tid. Fokusområdene skal ha betydning for flere fagfelt, og en særlig og målrettet innsats skal kunne føre til en langsiktig bedring eller endring av aktuelle problemstillinger. For første del av Kunstplanens tidsperiode er områdene elektronisk kunst, talentutvikling og kritikk/kommentar utpekt som satsningsområder. Disse satsningsområdene skal evalueres etter fem år for evt. videreføring eller overføring til nye områder.

ELEKTRONISK KUNST

STATUS OG UTFORDRINGER

Det elektroniske kunstfeltet i Bergen er sammensatt og dynamisk, med høy nasjonal anerkjennelse. Feltet er preget av høy tverrfaglig kompetanse, der særlig BEK, Bergen Senter for Elektronisk Kunst og Kunsthøgskolen i Bergen har stor betydning for utviklingen av feltet. Landmark fungerer som visningssted for ulike elektroniske kunstneriske uttrykk, og Lydgalleriet er i ferd med å etableres som et eget visningssted for lydkunst. Samtidig er det begrenset tilgang til kostbart, teknisk utstyr, og det er mangel på arbeids- og visningslokaler som egner seg for eksperimenterende produksjon og presentasjon. Høyteknologisenteret og enkelte bedrifter i regionen har avansert teknisk utstyr og høy teknisk kompetanse, men det er lite samarbeid mellom disse og det elektroniske kunstmiljøet. Det er liten kompetanse om vedlikehold og drift av offentlig utsmykking med elektronisk kunst/elektroniske elementer. Det er en pågående diskusjon i kunstmiljøene om dette feltet kan defineres som et eget kunstnerisk fagfelt, eller om elektroniske virkemidler primært er tverrfaglige arbeidsverktøy. Uavhengig av denne diskusjonen er problemstillingene omkring kommersialisering

43

av programvare kombinert med begrenset kompetanse om fri programvare og åpne kildekoder en utfordring. Mye elektronisk kunst er implisitt kritisk til sine egne medier, og inneholder elementer av medie- og teknologikritikk. Dette kan være verdifulle innspill til en mer generell samfunnsdebatt og refleksjon omkring hvilke samfunnsimplikasjoner den teknologiske utviklingen har. Elektronisk kunst har ofte sterke innslag av tverrfaglighet og internasjonal nettverking og utveksling. BEK har gjennom festivalen og nettverket Pikkse i flere år arbeidet for kompetanseheving omkring verktøy og kunstneriske uttrykk basert på fri programvare og åpne kildekoder.

TILTAK

ÅPNE PROSJEKTMIDLER

Det opprettes en egen post for prosjektmidler til elektroniske kunstprosjekt. Midlene tildeles etter søknad og etter kvalitative kunstfaglige vurderinger. Ordningen omfatter prosjekt- og programvare utvikling, produksjon, kompetanseutvikling og formidling.

MÅL
ORDNINGEN SKAL SIKRE EN VIDERE UTVIKLING AV ELEKTRONISKE VERKTØY OG ELEKTRONISK KUNST AV HØY FAGLIG KVALITET.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2011 KR. 0,6 MILL.

SAMARBEID MED HØYTEKNOLOGISKE MILJØER INNEN UTDANNING, FORSKNING OG NÆRINGS LIV

Bergen kommune vil i samarbeid med BEK, Bergen Senter for Elektronisk Kunst legge til rette for økt samarbeid mellom de elektroniske kunstmiljøene og relevante miljøer innen utdanning, forskning og næringsliv.

MÅL
BERGEN KOMMUNES SKAL BIDRA TIL Å SIKRE OVERFØRING OG DELING AV KOMPETANSE INNEN DET ELEKTRONISKE KUNSTFELTET, I ET SAMARBEID MELLOM KUNST- OG FORSKNINGSMILJØER

Øvrige tiltak som er beskrevet under fellestiltak:

- STIPEND
- ARBEIDSSSTIPEND
- GJESTEATELIER OG RESIDENCIES
- UTSTYRFOND
- ARRANGEMENTSTØTTE

BEK, BERGEN SENTER FOR ELEKTRONISK KUNST

BEK, Bergen Senter for Elektronisk Kunst er ett av Norges kompetansesentre for elektronisk kunst med statlig medfinansiering. BEK tar del i flere nasjonale og internasjonale nettverk innen det elektroniske kunstfeltet, tilbyr kompetanse og bruk av teknisk utstyr til ulike kunstnergrupper, arrangerer kurs og workshops for kunstnere og eksperimenterer med produksjons- og formidlingsstrategier i tradisjonelle og nye

medier. BEK er ofte benyttet som produsent for prosjekt som krever høy kompetanse om elektroniske verktøy og media. Nærmere bånd til akademiske miljøer er en strategisk forutsetning for satsing på kunstnerisk forskning og utvikling. BEKs virksomhet er sterkt preget av tverrfaglighet, og det er svært mange fagfelt som det kan være relevant å arbeide mot fordi de berører tekniske, estetiske, samfunnsmessige og filosofiske aspekter ved elektronisk kunst. BEK og Kulturhuset USF samarbeider om å undersøke mulighetene for å etablere et nasjonalt dokumentasjonssenter for elektronisk kunst med bl.a. arkiv for videokunst, dokumentasjon av temporære arbeider, performance, tidsbaserte uttrykk, m.m. Et slikt dokumentasjonssenter vil samtidig kunne bli en betydelig ressurs for kunstnerisk og vitenskapelig forskning både i forhold til elektronisk kunst og andre kunstfelt.

MÅL
BERGEN SENTER FOR ELEKTRONISK KUNST, BEK, SKAL DRIVE KUNSTNERISK FORSKNING OG UTVIKLING. INNENFOR KJERNEOMRÅDENE SKAL BEK VÆRE ET KOMPETANSESENTER MED NYSKAPENDE VIRKSOMHET PÅ HØYT INTERNASJONALT NIVÅ, OG MED VEKT PÅ INTERNASJONALT SAMARBEID.

TILSKUDD 2007 KR. 0,45 MILL.
TILSKUDD 2017 KR. 1 MILL

TALENTUTVIKLING

STATUS OG UTFORDRINGER

Innen de fleste fagfelt etterlyses det særlige tiltak for talentutvikling. Bergen kommune mottar ofte søknader om tilskudd til seminarer og workshops, samt til deltakelse på sommerkurs etc. fra unge kunstnere under utdanning. Ettersom disse ofte faller utenfor profesjonalitetsdefinisjoner, faller denne typen tiltak vanligvis utenfor eksisterende støtteordninger. Samtidig er det svært viktig å ta vare på unge og nye talenter, og gi best mulig grunnlag for utvikling av profesjonell kompetanse og virksomhet. Innen de ulike fagfelt skal det i samarbeid med høyskoler og andre relevante fagmiljø utvikles egne tiltak for talentutvikling, tilpasset det enkelte fagområde.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL BIDRA TIL Å SIKRE REKRUTTERING OG TALENTUTVIKLING INNEN ALLE FAGFELT.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2011 KR. 0,5 MILL

FORMIDLING, KRITIKK, KOMMENTAR OG TEORIUTVIKLING

STATUS OG UTFORDRINGER

Kunstnermiljøene etterlyser en styrking av faglig fundert formidling, så som kritikk, kommentar og teoriutvikling. Det er

få kompetente kritikere innen alle fagfelt, og begrenset plass i ulike medier. Kritikerne arbeider ofte frilans med dårlige økonomiske vilkår for kompetanseutvikling og fordypning.

Formidling og kunstkritikk innen alle fagfelt er viktig for å skape interesse for kunst i samfunnet, forståelse for kunst hos den som opplever den, og utvikling av kunsten gjennom kvalifiserte vurderinger. Feltet har betydelig potensial i Bergen og er en forutsetning for utvikling av høyt kvalifisert kunstproduksjon og -formidling.

TILTAK

EGNE STIPENDER FOR KRITIKK OG KOMMENTAR

MÅL
STIPEND KNYTTET TIL KRITIKK OG KOMMENTAR INNEN KUNSTFELTET SKAL GI MULIGHETER TIL ØKT FORDYPNING FOR KUNSTTEORETIKERE OG FORMIDLERE.

TILSKUDD 2007 ANDEL AV FELLESTILTAK

TILSKUDD 2011 ANDEL AV FELLESTILTAK

ÅPNE PROSJEKTMIDLER/ KOMPETANSEUTVIKLING FOR KRITIKERE

Det opprettes en egen tilskuddspost for kompetanseutvikling for kunstformidlere og kritikere. Ordningen omfatter videreutdanning, deltakelse ved internasjonale festivaler, seminarer og konferanser o.l.

MÅL
ORDNINGEN SKAL BIDRA TIL ØKT FAGLIG KOMPETANSE OG INTERNASJONAL SYNLIGHET FOR KUNSTFORMIDLERE OG KRITIKERE

NYTT TILTAK

TILSKUDD 2011 KR. 0,25 MILL

TILSKUDD TIL FAGTIDSKRIFT

Det opprettes en egen tilskuddspost til fagtidsskrift innen alle fagfelt. Tidsskriftene er viktige for byens status i det nasjonale bilde, skaper oppdrag for bergenske frilansere, skaper et lokalt møtested for debatt og ideer, er vindu for Bergen ut i verden og fra verden til Bergen og er ofte sentrale kompetansemiljøer i et felt. Ordningen omfatter publiseringstøtte til tidsskrifter, kritiske antologier, kataloger og nettsteder med nasjonale/internasjonale ambisjoner.

MÅL
BERGEN SKAL BLI ET SENTER FOR FAGTIDSSKRIFT INNEN KUNSTFELTET.

NYTT TILTAK

TILSKUDD 2011 KR. 0,5 MILL

44

VISUELL KUNST

Bergen kommunes kunstpolitikk skal bidra til å sikre gode vilkår for produksjon og formidling av visuell kunst i balanse mellom fritt refleksjonsfelt og næringsvirksomhet.

45

STATUS OG UTFORDRINGER

Bergens visuelle kunstmiljøer er brede, aktive og har høy kompetanse. Utdanningstilbudet innenfor visuell kunst, med grunnutdanning som Kunstsolen i Bergen og høyere kunst- og kuratorutdanning ved Kunsthøyskolen i Bergen, samt master- og forskerutdanning i kunsthistorie ved Universitetet i Bergen, bidrar til et dynamisk og vitalt kunstliv.

I motsetning til situasjonen tidlig på 1990-tallet, da mange nyutdannede kunstnere forlot byen på grunn av manglende muligheter, ser en nå en klar tendens til at unge kunstnere ønsker å etablere seg i Bergen, både på grunn av et godt samarbeidsklima mellom ulike kunstnermiljøer, mellom kunstnere og kunstinstitusjoner og gode internasjonale nettverk. Men ettersom Bergen har én av tre nasjonale utdanningsinstitusjoner på høyere nivå innenfor visuell kunst, er det naturlig at ikke alle nyutdannede etablerer seg i Bergen. Det anses også som både nødvendig og positivt at kunstnere er mobile, både nasjonalt og internasjonalt. En utfordring fremover vil være at flere kunstnere ønsker å ha Bergen som base for sin virksomhet.

Bergen har en rekke private gallerier med variert satsning på lokale, nasjonale og internasjonale kunstnere og et kunstmuseum som både kan vise til en solid kunsthistorisk samling og interessante utstillinger av norsk og internasjonal historisk kunst og samtidskunst.

En markant institusjon som Bergen Kunsthall, med sine internasjonalt orienterte utstillinger og gode samarbeid med byens kunstmiljøer, er av stor betydning både for kunstinteressen i byen og Bergens renommé som samtidskunstby, mens Bergen Kunstmuseum og Vestlandske Kunstinstitutrimuseum sørger for forbindelsen mellom samtid og tradisjon. Den kommunale utsmykkingsordningen som forvaltes av det politisk oppnevnte Fond for kunstnerisk utsmykking av byen, bidrar til sysselsetting av billedkunstnere og kunsthåndverkere.

Det er en utfordring at det til tross for høy aktivitet og kvalitet, fremdeles er vanskelig for mange billedkunstnere og kunsthåndverkere å leve av sin kunstneriske virksomhet. Svak økonomi og underfinansierte institusjoner og kunstnerfelleskap, som for eksempel Flaggfabrikken og Isotop, kan virke svekkende og true et i utgangspunktet høyt ambisjonsnivå. Bergensinstitusjonene har også en tendens til å komme svakere ut enn Osloinstitusjoner mht. nasjonal finansiering. Kunstprosjektene blir derved enten kompromissprosjekter, eller, hvilket oftere er tilfelle, en renonserer på krav til et minimum av inntekt både for kunstner, kurator og formidler. Situasjonen bidrar også til stor slitasje på kompetente fagpersoner, både kunstnere og kuratorer/formidlere. At Bergen har et svakt marked for innkjøp av samtidskunst, bidrar til problemet.

Bergen har fremdeles underskudd på rimelige produksjonslokaler og for få fleksible visningsarenaer. Her signaliserer Kulturarenaplanen konkrete satsninger på det profesjonelle kunstfeltet.

Kritikk- og kommentarfeltet står svakt i Norge generelt og i Bergen spesielt, men med riktig fokus og offentlige finansierings-tilskudd, har en de faglige ressursene til å utvikle teoridiskursen og Bergen som et senter for kunstkritikk.

Det er også en viktig utfordring å sørge for at det økte offentlige kravet til målstyring, publikumstall etc, ikke truer kunsten som selvstendig refleksjonsfelt. Det siste er noe som ikke minst har fokus i den kunstteoretiske diskursen innen billedkunstfeltet.
Fleksible tilskuddsordninger som fanger opp løpende endringer i det visuelle kunstfeltet, vil både være en sikring av kunstnerisk uavhengighet og øke fokuset på Bergen som senter for samtidskunst, mens tilfredsstillende finansiering av de viktigste samtidskunstinstitusjonene, vil øke sjansen for at Bergen «tar av» internasjonalt samtidig som det vil sørge for fortsatt og økt kvalitet i kunstformidlingen til byens befolkning.

TILTAK

ÅPNE PROSJEKTMIDLER

En betydelig økning av åpne prosjektmidler både til forprosjekter, utvikling og gjennomføring er avgjørende for kvalitet, dynamikk og forutsigbare arbeidsforhold i det visuelle kunstfeltet. Honorar til alle ledd i kunstproduksjon og formidling skal kunne inkluderes i et prosjektbudsjett og inkluderes i tilskudd. Det samme gjelder seminarer,

utviklingstiltak og lignende med basis i det visuelle kunstfeltet der disse bidrar til utvikling av kompetanse eller gjennomslag for feltet.

MÅL
ÅPNE PROSJEKTMIDLER SKAL GI ROM BÅDE FOR STØRRE BEVILGNINGER TIL SÆRLIG PROFILERTE PROSJEKT OG TILSKUDD TIL MINDRE PROSJEKTER OG KUNSTNERE I ETABLERINGSFASEN.

TILSKUDD 2007 KR. 0,655 MILL
TILSKUDD 2011 KR. 2 MILL

TILSKUDD TIL PRODUKSJONS- OG FORMIDLINGSLOKALER

Ordningen omfatter tilskudd til produksjons- og formidlingslokaler i form av driftstilskudd og støtte til leie av atelierer/verksteder. Ordningen inkluderer støtte til Kunstnerverkstedene i C. Sundtsgate. Verkstedsfelleskap og andre kollektive driftsløsninger vil bli prioritert. Tilskudd mottas for en tidsbegrenset periode der mottakerne jevnlig evalueres for evt. videreføring av tilskudd eller overføring til andre grupperinger.

MÅL
TILSKUDD TIL PRODUKSJONS- OG FORMIDLINGSLOKALER SKAL GI TILGANG TIL RIMELIGE ARBEIDSLOKALER FOR BILLEDKUNSTNERE OG KUNSTHÅNDVERKERE.

TILSKUDD 2007 KR. 0,25 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 1 MILL

DRIFTSTILSKUDD TIL TEMPORÆRE INSTITUSJONER, KURATORGRUPPER, KUNSTNERSTYRT FORMIDLING ETC. ETTÅRIG, FLERARIG OG FASTE.

Bergen kommune har i noen år hatt en ordning med 3-årige driftstilskudd til ensembler innen musikk og scenekunst, mens noe tilsvarende innenfor visuell kunst ikke har vært initiert. Tiltaket er ment som et mulig utgangspunkt for fast, årlig tilskudd. Disse skal evalueres i sammenheng med evalueringen av de treårige tilskuddene. Dette vil kunne sikre både dynamikk og kontinuitet i kunstformidlingen. Ordningen inkluderer øremerkede tilskudd til Galleri By the Way og Kunsthåndverksmarkedet.

MÅL
ORDNINGEN FOR DRIFTSTILSKUDD SKAL GI FORUTSIGBARE RAMMEVILKÅR FOR EN LENGRE PERIODE, MULIGHETER FOR LENGRE PLANLEGGINGSHORISONT OG MER KONSENTRERT KUNSTNERISK VIRKSOMHET.

TILSKUDD 2007 KR. 0,9 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 1,5 MILL

PRODUSENTUTVIKLING

Fagorganisasjonene for henholdsvis billedkunst og kunsthåndverk (BKFH og NK Vest-Norge) har etterlyst en produsentfunksjon som kan tilby tjenester knyttet til profilering, nettverksbygging, presentasjon osv. De fleste billedkunstnere og kunsthåndverkere arbeider alene, og bruker mye av arbeidskapasiteten på det rent administrative arbeidet med søknadsbehandling, dokumentasjon etc. En sentral produsent-enhet som kan tilby kunstnerne slike tjenester, vil kunne bety en bedre utnyttelse av de kunstneriske ressursene i Bergen. Funksjonen kan tenkes som en kombinasjon mellom en mindre koordinatorstilling og innkjøpte tjenester. BKFH foreslår stilingen lokalisert til Hordaland Kunstsenter.

46

47

Prosjektet bør utredes. En finansieringsmodell i samarbeid med Hordaland fylkeskommune, der Bergen kommune for eksempel finansierer 75 prosent, kan tenkes som en løsning, ettersom både billedkunstnernes og kunsthåndverkernes organisasjoner er regionale, men har de fleste medlemmene bosatt i Bergen.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL ARBEIDE FOR Å BEDRE VILKÅRENE FOR PRODUKSJON OG FORMIDLING AV VISUELL KUNST GJENNOM Å TA INITIATIV TIL Å UTREDE OPPRETTELSE AV EN SENTRAL PRODUSENTENHET, EVT. KOMBINERT MED OPPLÆRING.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2015 TILSKUDD GIS SOM DRIFTSTILSKUDD FRA ORDNINGEN TIL ETTÅRIGE, FLERÅRIGE OG FASTE DRIFTS- TILSKUDD.

NETTVERKSBYGGING, INTERNASJONAL PROFILERING OG INTERNASJONALT SAMARBEID

Internasjonal nettverksbygging, profilering og samarbeid er en svært viktig del av det visuelle kunstfeltet og inkluderer både enkeltkunstnere, organisasjoner og institusjoner. I mange tilfeller er nettverkene personavhengige, ettersom de er bygget opp over tid av fagpersoner med utgangspunkt i felles kunstneriske interesser og ståsted. Det bør utvikles gode strategier for et langsiktig og målrettet arbeid for internasjonal profilering, kompetanseutvikling og samarbeid, med utgangspunkt i de kunstnerne og institusjonene som har potensial til internasjonalt gjennomslag.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL BIDRA TIL ØKT INTERNASJONAL PROFILERING OG SAMARBEID INNEN DET VISUELLE KUNSTFELTET.

EKSPERIMENTELL DESIGN

Design er et av satsningsområdene for Bergen kommune, og ettersom feltet har et kommersielt potensial, behandles det som helhet i Kulturnæringsplanen. Vesentlige aspekter ved design handler imidlertid om rent kunstneriske problemstillinger. Det er særlig behov for en eksperimentell virksomhet for å undersøke formale og innholdsmessige muligheter i grensefeltet mellom design som produkt- og tjenesterelatert virksomhet og i overgangen til kunstfeltet, som prinsipielt ikke har bruksfunksjon. Det skal etableres et galleri for designeksperimenter og design presentasjon. Rommet skal fungere som et møtested for designere og teoriutviklere, en visningsarena overfor publikum og næringsliv samt debattarena og fagutvikling. Eksperimentelt rom for design etableres med eget styre fra fagområdene. Rommet lokaliseres til en eksisterende publikumsinstitusjon som holder lokaler og tilgang, evt. i samarbeid med og knyttet til KHiB's planlagte nybygg. Det ansettes en kurator på åremål med noen produksjonsmidler, øvrige midler må søkes fra annet hold.

MÅL
EKSPERIMENTELT ROM FOR DESIGN SKAL BIDRA TIL Å STYRKE DEN KUNSTNERISKE KVALITETEN PÅ DESIGNFELTET OG TIL AT BERGEN BLIR ET VESENTLIG SENTER FOR NYUTVIKLING INNEN DESIGN I NORDISK SAMMENHENG.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2015 KR. 0,6 MILL

Øvrige tiltak som er beskrevet under fellestiltak:

● STIPEND

● ARBEIDSSTIPEND

● GJESTEATELIER OG RESIDENCIES

● TILSKUDD TIL UTSTYR ALLE FAGFELT

● ARRANGEMENTSTØTTE

INSTITUSJONER, GALLERIER OG KUNST I OFFENTLIG ROM

KUNSTMUSEENE I BERGEN – BERGEN KUNSTMUSEUM OG VESTLANDSKE KUNSTINDUSTRIMUSEUM (INKLUDERER OGSÅ EDVARD GRIEG MUSEUM, TROLDHAUGEN, LYSØEN OG SILJUSTØL)

Museene er faste samlinger som setter dagens kunstneriske produksjon i perspektiv, de er viktige inspirasjonskilder for kunstnere og de er arenaer for større utstillinger, både når det gjelder historisk kunst og samtidskunst. De er også viktige når det gjelder forskning og annen kompetanseutvikling innenfor kunsthistorie og det visuelle kunstfeltet. Museene har egne bevilgninger og utvikler sin profil i samsvar med overordnede målsetninger, men er også til tider arena for samarbeidsprosjekter med kunstnere og uavhengige kunstteoretikere, noe som både kan aktualisere forhold mellom tradisjon og samtid og bidra til kunstnerisk og kunstteoretisk kompetanseutvikling i Bergen. For å styrke en positiv utvikling skal det være mulig å søke partnerskapsmidler til samarbeid mellom institusjoner og det uavhengige kunstfeltet fra tilskuddsposten «Åpne prosjektmidler».

MÅL
BERGEN KOMMUNE VIL BIDRA TIL EN DYNAMISK UTVEKSLING MELLOM MUSEENE OG DET UAVHENGIGE KUNSTFELTET.

BERGEN KUNSTHALL

Bergen Kunsthall er Bergens viktigste visuelle samtidskunstarena, og er også en viktig tverrestetisk presentasjons- og diskusjonsarena via aktivitetene ved Landmark. Den årlige Festspillutstillingen har et høyt fokus nasjonalt og har de senere årene også fått oppmerksomhet internasjonalt, bl.a. via turnering. Bergen Kunsthall har de siste årene økt både egenproduksjon og internasjonalt samarbeid og har utviklet en høy kompetanse både når det gjelder utstillingsproduksjon og formidling, noe som ikke minst har gitt seg utslag i et høyt besøkstall som også øker jevnt fra år til år. Med riktig fokus og tilstrekkelige bevilgninger har Bergen Kunsthall et stort videreutviklingspotensial, både nasjonalt og internasjonalt. Kunsthallen har fra 2005 fått årlig statlig tilskudd, men effekten av dette ble svekket i 2007 da Kulturdepartementet fastslo at institusjoner med statstilskudd ikke kunne søke prosjekttilskudd fra Norsk Kulturråd. En betydelig økning av det kommunale driftstilskuddet forventes å følges opp av tilsvarende økning på statlig nivå.

MÅL
BERGEN KUNSTHALL SKAL VÆRE EN VESENTLIG OG TONEANGIVENDE SAMTIDSKUNSTINSTITUSJON I NORDISK SAMMENHENG OG BLANT DE VIKTIGSTE I NORSK SAMMENHENG.

TILSKUDD 2007 KR. 1,35 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 5 MILL

FESTSPILLUTSTILLINGEN

Bergen Kunsthalls største satsing er den årlige Festspillutstillingen. Denne regnes som en av Norges aller viktigste separatutstillinger. Utstillingen har gjennom

50 år bygget opp en prestisje som også strekker seg utenfor landets grenser. Det er en økende interesse fra store internasjonale institusjoner som ønsker å vise utstillingen etter endt periode i Bergen. Festspillutstillingens høye status i kunstmiljøet og blant publikum har stor betydning for Bergen som kulturby, og som en viktig del av Festspillene. Hvert år i mai rettes det kunstfaglige fokus mot denne store begivenheten i Bergen, og Festspillutstillingen får en oppmerksomhet som kommer få andre norske utstillinger til del.

MÅL
FESTSPILLUTSTILLINGEN SKAL VÆRE NORDENS VIKTIGSTE, ÅRLIGE SEPARATUTSTILLING.

TILSKUDD 2007 KR. 0,15 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1 MILL

GALLERI FORMAT BERGEN

Galleri FORMAT er én av to nasjonale visnings- og salgssteder for norsk kunsthåndverk, eid av fagorganisasjonen Norske Kunsthåndverkere. Med juryert vurdering av utstillere og punktutstillinger har Galleri FORMAT stor betydning for opprettholdelsen av et høyt kvalitativt nivå på kunsthåndverk. Galleriet har også et prosjektrom for visninger uavhengig av de juryerte utstillingene. Ettersom eierforholdene gjør at galleriet er sentralstyrt, kan det være en utfordring å få utviklet formidlings- og salgspotensial med spesielt utgangspunkt i Bergen, og det har heller ikke vært åpnet opp for internasjonal nettverksbygging før i 2006.

Bergen kommune vil øke bevilgningen til Galleri FORMAT Bergen og bidra både til økt synlighet nasjonalt og til nettverksbygging og kompetanseutvikling i forhold til kunsthåndverk internasjonalt.

MÅL
GALLERI FORMAT BERGEN SKAL VÆRE ET AV LANDETS VIKTIGSTE VISNINGSTEDER FOR KUNSTHÅNDVERK.

TILSKUDD 2007 KR. 0,5 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1 MILL

GALLERI 3,14

Stiftelsen 3,14 / Hordaland Internasjonale Fylkesgalleri er en spennende presentasjonsarena med fokus på internasjonal kunst utenfor den vestlige konteksten og er en viktig arena for samarbeid mellom bergensbaserte og internasjonale kunstnere, samt for ulike kunstnergrupperinger og sammenslutninger i Bergen, spesielt innenfor visuell kunst, men i den siste tiden også med et mer tverrfaglig fokus. Galleriet mottar driftstilskudd fra Hordaland Fylkeskommune, i stor grad knyttet opp til vandreutstillinger og har også mottatt tilskudd fra Norsk kulturråd. Ettersom virksomheten i så stor grad er knyttet opp til Bergen og til kommunens målsetning om å se det lokale og internasjonale i relasjon, vil et fast driftstilskudd vurderes, med utgangspunkt i ordningen med ettårig, flerårig og faste driftstilskudd.

MÅL
GALLERI 3,14 SKAL VÆRE NORGES VIKTIGSTE VISNINGSARENA FOR INTERNASJONAL KUNST UTENFOR DEN VESTLIGE KONTEKSTEN OG EN SAMARBEIDSARENA FOR LOKALE OG INTERNASJONALE KUNSTNERE.

48

49

HORDALAND KUNSTSENTER

Hordaland Kunstsenter er base for lokale og regionale kunstnerorganisasjoner innen billedkunst og kunsthåndverk og for kunstnerstyrt formidling. Det har en regional rolle og er knyttet opp til mange av de større prosjekter som årlig finner sted i Bergen, som f eks B-Open. Kunstsenteret har også administrativt ansvar for en nordisk gjestekunstnerordning, opprinnelig tilknyttet NIFCA (Nordic Institute for Contemporary Art). Denne er for tiden under omorganisering
Bergen kommune vil vurdere et årlig driftstilskudd til Hordaland Kunstsenter, knyttet opp til senterets betydning for byens kunstnere og Bergen kommunes fokus på regionalt samarbeid og kunstnersamarbeid. Evt. tilskudd kan knyttes opp til Åpne prosjektmidler og budsjettpost for driftstilskudd, med evaluering for årlig øremerket tilskudd.

MÅL
HORDALAND KUNSTSENTER SKAL VÆRE ET VIKTIG KNUTEPUNKT FOR KUNSTNERSAMARBEID I REGIONEN OG ET AV LANDETS VIKTIGSTE SENTRE FOR KUNSTNERSTYRT FORMIDLING.

KUNSTHØGSKOLEN I BERGEN

Den statlige, nasjonale høyskolen driver undervisning, kunstnerisk utviklingsarbeid, forskning og formidling innen visuell kunst og design opp til og med doktorgradsnivå. De er også et møtested regionalt og internasjonalt og en bidragsyter til en kritisk offentlighet omkring kunst, design og estetiske verdier. Bergen kommune er engasjert i arbeidet for å få til finansiering av nytt skolebygg ved Store Lungegårdsvann og er i dialog med designavdelingen om etablering av et inkubatorsenter for kunst og design og utvikling av Kunst- og designbyen Bergen, blant annet ved å stimulere til flere visningssteder for uetablerte kunstnere og designere. Mye av dette vil dreie seg om overganger mellom kunst og kulturnæring og inkluderes i Kulturnæringsplanen. Det nyetablerte kuratorstudiet er av stor betydning for kompetanseutvikling innen samtidskunsten. Bergen kommunes kulturmidler inkluderer ikke tilskudd til studentprosjekter, men ettersom kuratorutdanningen er for ferdig utdannede kunstnere, vil det kunne vurderes å gi tilskudd fra Åpne prosjektmidler til kunstprosjekter med utspring i kuratorstudiet.

MÅL
KUNSTHØGSKOLEN I BERGEN SKAL GI KVALITATIVT FUNDERT KUNST- OG DESIGNUTDANNING PÅ HØYESTE NIVÅ, DRIVE FORSKNING OG KUNSTNERISK UTVIKLINGSARBEID OG VÆRE AKTIV DELTAKER I UTFORMING AV KUNSTENS ROLLER I SAMFUNNET.

SEKSJON FOR KUNSTHISTORIE VED UIB

Seksjonen er Bergens sentrale historiske og kritiske fagmiljø for visuelt felt. Herfra rekrutteres både forskere, kuratorer og formidlere, og fagstaben er sentral som kompetansebase i spennvidden fra katalogtekster til styreengasjementer. De senere årene har en kunnet registrere at et økende antall hoved- og mastergradsstudenter skriver avhandlinger med tematikk knyttet til samtidskunst. Fra disse studentene rekrutteres bl.a. kunstformidlere, teoriutviklere, kuratorer, ledere til

kunstinstitusjoner etc. Bergen kommunes kulturmidler inkluderer ikke tilskudd til studentprosjekter, men åpne prosjektmidler og driftstilskudd inkluderer også støtte til teoriutvikling, kuratorer og nødvendig administrasjonsapparat rundt kunstprosjekter.

MÅL
BERGEN KOMMUNE VIL BIDRA TIL ØKT BRUK AV KUNSTVITERKOMPETANSE FRA UIB OG BIDRA TIL AT BERGEN BLIR EN INTERESSANT BY FOR FOLK MED HØY KUNSTFAGLIG KOMPETANSE PÅ UNIVERSITETSNIVÅ.

DIVERSE GALLERIER, VISNINGSROM OG FORMIDLINGSTILTAK

Visningsrommet på Kulturhuset USF, studentgalleriet FISK og Galleri Gathe er viktige arenaer for kunstnerstyrte utstillinger. Av viktige private gallerier kan nevnes Galleri Bouhlou, Galleri SE, Galleri Langegården og Galleri Allmenningen. Stiftelsen 3,14/Hordaland Internasjonale Fylkesgalleri er en spennende presentasjonsarena med fokus på internasjonal kunst utenfor den vestlige konteksten. Private gallerier faller utenfor de kommunale tilskuddsordningene, men skal kunne søke prosjektmidler til ikke salgbare formater og eksperimentelle prosjekter. Internasjonale kunstprosjekter i regi av gallerier har mulighet til å søke fra tilskuddsposten «Internasjonal kunst- og kulturutveksling». Uavhengige visningsarenaer uten primært fokus på salg skal kunne søke om driftstilskudd med utgangspunkt i 3-årig tilskuddsordning. Bergen kommune vil også ta initiativ til å utrede markedet for salg av samtidskunst i Bergen. Temporære formidlingsprosjekter er inkludert i Åpne prosjekttilskudd.

MÅL
BERGEN SKAL HA EN MANGFOLDIG VARIASJON AV GODT BESØKTE GALLERIER OG ET GODT MARKED FOR INNKJØP AV SAMTIDSKUNST.

B-OPEN

B-Open (Bergen Open) er en kunstnerstyrt formidlingsfestival med åpne atelierer, seminarer, utstillinger og ulike kunstnerstyrte prosjekter. I 2005 ble det bestemt å organisere markeringen som biennale, noe som har bidratt til økt kvalitet og sterkere fokus på seminardelen, som er av stor betydning for både kunstnere og kunstformidlere. Utgivelsen av «Kunstjournalen. B-post» i 2006, som ble lansert ved åpningen, har vakt oppmerksomhet i kunst- og kritikerfeltet på landsbasis. Som mange viktige initiativer i samtidskunsten drives også denne festivalen til dels på dugnadsbasis eller med svært små honorarer i forhold til nedlagt arbeidstid. En økning av driftstilskuddet vil bidra til forsvarlig honorar til prosjektledelse og til kvalitetsutvikling av innholdet både ved seminar og tilknyttede prosjekter.

MÅL
B-OPEN SKAL BIDRA TIL ØKT SYNLIGHET OG FORMIDLING AV BERGENS KUNSTNERE TIL BYENS PUBLIKUM OG TIL ØKT PROFESJONALISERING AV BYENS BILLEDKUNSTNERE OG KUNSTHÅNDVERKERE GJENNOM SEMINARER, KOMPETANSEUTVIKLING OG FOKUS PÅ KUNSTRELEVANT DISKURS.

TILSKUDD 2007 KR. 0,1 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 0,4 MILL

KUNST I OFFENTLIG ROM/ KUNSTNERISK UTSMYKKING

Bergen kommunes utsmykkingsordning ble vedtatt i 2001 og innebærer at 1,2 % av huskostnadene for kommunale bygg og anlegg skal avsettes til kunstnerisk utsmykking.

Siden ordningen trådte i kraft har det årlig vært avsatt 1 mill. til formålet, noe som er langt under 1,2 %. En finner det derfor mer tjenlig å operere med et fast beløp enn med en prosentsats, og vil, med bystyrets godkjenning, søke å få omgjort dette. Fondet til kunstnerisk utsmykking forvalter ordningen og har til nå vektlagt å fordele mesteparten av utsmykkingsmidlene til skoler. Visjonen er at kunst skal prege offentlige rom, spesielt i områder som har et stort publikumstilfang slik som skoler, sykehjem, kulturhus, allaktivitetshus og lignende. Kunstverkene skal gi opplevelse og innsikt og gi positive møter mellom kunstnere og publikum der de er. Utsmykkingskunsten har et vidt spenn fra mindre malerier og skulpturer til kunstnerisk bearbeiding av arkitektur og uterom og gir en rekke arbeidsoppdrag til kunstnerne både som konsulenter og produsenter. Det er av stor viktighet at det innenfor hvert prosjekt avsettes tilstrekkelige midler til kunstnerens honorarer.

Produksjonen av utsmykkingskunsten kan strekke seg over flere år. Dette krever langsiktig planlegging og samarbeid mellom kunstner, kunstnerisk konsulent, arkitekt, byggherre og bruker. I tråd med utviklingen innenfor det visuelle kunstfeltet og med signaler om endringer i den statlige utsmykkingen mht. distinksjonen mellom utsmykking og temporære prosjekter i det offentlige rom, må ordningen på sikt også kunne inkludere midlertidige prosjekter av stor offentlig interesse. Spesielt viktig er det å arbeide for en bevegelse bort fra oppfatningen av «utsmykking» som dekor til en situasjon der kunsten blir en av aktørene som bestemmer utformingen av bymiljøet, både i sentrum og i bydelene. I forlengelsen av dette kan det være naturlig med en gjennomgang av fondets organisering.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL HA SYNRLIGE OG GODE PROSJEKTER MED KUNST I OFFENTLIGE ROM, BÅDE TEMPORÆRE OG LANGSIKTIGE PROSJEKTER, DER KUNST OG ARKITEKTUR OG KUNST OG BYMILJØ SEES INTEGRERT.

TILSKUDD 2007 KR. 1 MILL

TILSKUDD 2017 KR. 5 MILL

DRIFTSTILSKUDD 2007 KR. 0,525 MILL

DRIFTSTILSKUDD 2017 KR. 0,6 MILL

REGISTRERING OG VEDLIKEHOLD

Fondet til kunstnerisk utsmykking har ansvar for registrering av kunst som Bergen kommune eier. Både for disse kunstverkene og den nye utsmykkingskunsten er det behov for ressurser til vedlikehold, bevaring og formidling. Ved styrking av dette området kan en bidra til økt forståelse for kunst i offentlig eie. Bystyret har vedtatt retningslinjer om ivaretagelse av kunstverk i Bergen kommunes eie, noe som har ført til økt bevissthet og en betydelig oppgradering av kommunens kunstsamling. En eventuell økning av midlene til å administrere registreringsarbeidet kan vurderes, men etter hvert som registreringen blir fullført, bør en regne med at det frigjøres arbeidskapasitet til oppfølging og formidling, for eksempel ved nettpublisering av de registrerte arbeidene. På sikt bør det også vurderes om kunsten som finnes i Bergens kirkebygg skal inkluderes i registreringsarbeidet.

MÅL

ALL KUNST I BERGEN KOMMUNES EIE, BÅDE I DET OFFENTLIGE ROM OG PÅ KONTORER, MØTEROM OG LIGNENDE, SKAL REGISTRERES, VEDLIKEHOLDLES OG FORMIDLES.

TILSKUDD 2007 KR. 0,6 MILL

TILSKUDD 2011 KR. 0,6 MILL

GRAFFITI

Graffiti som uttrykksform står i en mellomposisjon mellom å være et visuelt uttrykk for bestemte ungdomsmiljøer og en profesjonell kunstform. Felles for begge er at de utspiller seg i det offentlige rom, og at uttrykkene til tider kan være provoserende, både når det gjelder innhold, men ikke minst når det gjelder hvilke arenaer som tas i bruk. Erfaringen fra Bergen når det gjelder lovlige vegger for graffiti er at disse har ført til en kvalitetsøkning og til dels en profesjonalisering av kunstformen, og de senere årene har både Bergen kommune og andre engasjert graffitikunstnere til utsmykkingsprosjekter. Ved siden av at graffiti er en kunstform i seg selv, har en registrert at graffitiutøvere ofte videreutvikler og profesjonaliserer seg ved overgang til beslektede kunstformer, som tegneserie, animasjon og design. Graffiti har også siden 1980-tallet gitt viktige impulser til flere sentrale, internasjonale billedkunstnere.

MÅL

BERGEN SKAL VÆRE ET TONEANGIVENDE SENTER FOR GRAFFITI SOM KUNSTFORM.

TILSKUDD KAN SØKES FRA ÅPNE PROSJEKTMIDLER.

50

LITTERATUR

På grunnlag av Bergens sterke forfattermiljøer vil Bergen kommune bidra til å skape en bredde av publikums- og fagmiljøorienterte institusjoner, festivaler og tidsskrifter og med nasjonal og nordisk synlighet.

51

STATUS OG UTFORDRINGER

Bergen har et bredt miljø av forfattere av nasjonal kvalitet, ofte rekruttert til byen gjennom utdanningsinstitusjonene. Miljøene fungerer på tvers av forlags- og andre grenser, og kjennetegnes av mange prosjekter – innen publisering, formidling og fagutvikling – som ofte kommer opp på kort tid. Sentralt er et knippe «institusjoner» av høy faglig kvalitet; Norsk forfattersentrum – Vestlandet, Skrivekunstakademiet i Hordaland, festivalene Forfattersleppet og Audiatur, tidsskriftet Vagant og andre nasjonale redaksjoner for noen få tidsskrifter, og forlag som Gasspedal.

Forlag og andre nasjonale portvoktere befinner seg i Oslo. Økonomien i litteraturfeltet i Bergen er vanskelig, med en stor grad av ulønnet innsats, begrenset synlighet i media og i mulighet til å nå ut til det potensielle publikummet. Hittil har litteratur i liten grad vært omfattet av politisk og økonomisk oppmerksomhet fra kommunen.

Bergens litterære miljøer har et stort potensial, både som en større del av byens felles kulturliv og i de nasjonale markedene. De litterære festivalene kan løftes til nasjonale møtesteder og til å nå mange flere publikummere, Bergen kan bygge videre på et gryende miljø av tidsskrifter til å sikre byen nasjonale tidsskrifter og andre litterære funksjoner, i tillegg til at litteraturfeltet har en viktig rolle i å styrke andre felt, bl.a.

dramatikk og TV- og filmmanusutvikling.

INSTITUSJONER OG ORGANISASJONER

NORSK FORFATTERSENTRUM-VESTLANDET: Et statsstøttet formidlingsorgan for skjønnlitterære forfattere som arrangerer turneer og andre forfattermøter. Norsk Forfatter-sentrum-Vestlandet har ansvar for De Litterære Festspill og Festspilldikteren samt Forfattersleppet, og er partner til andre festivaler og prosjekter.

SKIVEKUNST-AKADEMIET I HORDALAND: En av to norske forfatterutdanninger. Hovedtilbudet er et årskurs. Tidligere har det også vært tilbud for barne- og ungdomsforfattere og for dramatikere.

ANDRE VIKTIGE AKTØRER: Audiatur – Poesibienale med nasjonalt tilfang, Bergen offentlige bibliotek og ulike institutter for språk og litteratur ved Universitetet i Bergen.

TILTAK

PRODUKSJON

Hensiktsmessige og rimelige lokaler og gode stipendordninger skal styrke Bergen som skapende sentrum i det nasjonale og nordiske litterære landskapet. Tiltak omfatter bl.a. «mellomleggsfinansiering» av lokaler til forfattere, tidsskrifter og prosjekter, gjesteordninger og friby.

TILSKUDD FORFATTERKONTOR

Det opprettes en tilskuddsordning til produksjonslokaler innen litteratur, så som forfatterkontor, felles arbeidslokaler for tidsskrift o.l. også knyttet til produksjon av bøker, kataloger og formidlingsmaterieil.

MÅL
TILSKUDD TIL ARBEIDS- OG PRODUKSJONSLOKALER SKAL SIKRE TILGANG TIL RIMELIGE ARBEIDS- OG PRODUKSJONSLOKALER INNEN LITTERATURFELTET.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2015 KR. 0,2 MILL

FRIBYFORFATTER

Den internasjonale fribyordningen gir asyl til en forfulgt forfatter innen rammene av den nasjonalt gjeldende flyktningpolitikken. Bergen følger en rekke andre byer, med Stavanger i spissen, ved å slutte seg til ordningen. Forfatteren knyttes til byens kunstliv og publikum, og vil ha direkte oppfølging fra Bergen off. bibliotek.

MÅL
BERGEN SKAL TA IMOT EN FORFULGT FORFATTER FRA 2008 OG GI VEDKOMMENDE ANLEDNING TIL Å REETABLERE SIN LITTERÆRE VIRKSOMHET.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2011 KR. 0,3 MILL

FORMIDLING

Med tilstrekkelig basisfinansiering har bergenske festivaler et stort potensial overfor både fagmiljøer og publikum. Flere nasjonale tidsskifter har vært og er drevet fra Bergen, her er det et potensial for at

Bergen kan bli et nasjonalt tyngdepunkt for tidsskrifter innen alle kunstarter.

DE LITTERÆRE FESTSPILL OG FESTSPILLDIKTEREN

Årlig festival som løfter ett forfatter-skap gjennom en serie med publikumsarrangementer.

MÅL
NORGES VIKTIGSTE ÅRLIGE SKJØNNLITTERÆRE MARKERINGEN KNYTTET TIL EN ENKELT FORFATTER.

TILSKUDD 2007 ANDEL PROSJEKTTILSKUDD
TILSKUDD 2017 KR. 0,2 MILL

FORFATTERSLEPPET

Årlig festival med bred profil som presenterer årets nye bøker og nye forfattere for publikum.

MÅL
FORFATTERSLEPPET SKAL VÆRE BLANT NORGES LEDENDE PUBLIKUMSFESTIVALER, MED NASJONALT NEDSLAGSFELT.

TILSKUDD 2007 KR. 0,05 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 0,5 MILL

AUDIATUR

Internasjonal poesi biennale som også arbeider tverrestetisk med lyd/ bilde, en nasjonalt synlig katalog og andre prosjekter av høy faglig kvalitet. Audiatur har siden starten i 2003 blitt en sentral norsk litterær festival med en tydelig tverrestetisk profil.

MÅL
FESTIVALEN SKAL VÆRE ET SENTRALT NORDISK MØTE- STED FOR DET NYSKAPENDE INNEN POESIEN.

TILSKUDD 2007 ANDEL PROSJEKTTILSKUDD
TILSKUDD 2017 KR. 0,9 MILL

ÅPNE PROSJEKTMIDLER LITTERATUR

Posten, som er ny i 2007, omfatter flere målområder, og vil deles i flere poster når det er vunnet erfaring med søknads- og prosjektutvikling. Områdene er litterære publikumsorienterte formidlingsprosjekter. Det skal også avsettes midler til formidlingstiltak for å nå grupper som faller utenfor – eldre, arbeidsledige, funksjonsbegrensede, innvandrere og andre. Utgivelsesstøtte, med særlig vekt for generer med svake nasjonale innkjøpsordninger og svake kommersielle muligheter. Støtten skal både styrke Bergen som skapende sentrum i det nasjonale landskapet og bidra til etableringen av publiseringskanaler i Bergen.

MÅL
BERGEN SKAL HA ET RIKT OG BREDT PROSJEKTMFANG SOM GIR PUBLIKUM OPPLEVELSER AV HØY KVALITET OG KUNSTNERISKE UTVIKLINGSMULIGHETER FOR FORFATTERE OG FORMIDLERE.

TILSKUDD 2007 KR. 0,06 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1 MILL

REKRUTTERING

Alle deler av litteraturfeltet har behov for rekrutteringstiltak. I tillegg er litteraturen viktig for andre deler av kunstfeltet, bl.a. dramatikken og massemediene.

52

53

SKRIVEKUNST-AKADEMIET I HORDALAND – NYE UTDANNINGSTILBUD OG PUBLIKUMSFORMIDLING

Høyskoleutdanning er et statlig ansvar. Bergen kommune støtter akademiets ønske om at deres skjønnlitterære utdanning utvides fra ett til to år. Dette vil gi mulighet for en fordypning i flere litterære genrer. Bergen kommune ønsker videre at tilbudet til barne- og ungdomsforfattere reetableres for å bidra til en kvalitetsøkning på dette viktige feltet. Som en del av en bredere styrking av Bergen ønsker Bergen kommune at tilbudet for dramatikere gjenoprettes og at det etableres et årskurs i manusskriving for film og TV. Bergen kommune vil støtte arbeidet med å etablere tilbudene og å sikre statlig grunnfinansiering. Det skal videre utvikles en åpen arrangementsserie som skal gi et bredere publikum anledning til å møte gjestelærere og andre krefter fra Skrivekunst-akademiet i Hordaland.

MÅL
SKRIVEKUNST-AKADEMIET I HORDALAND SKAL VÆRE EN SENTRAL INSTITUSJON FOR UTDANNING OG FORMIDLING INNEN ULIKE LITTERÆRE SJANGRER.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2017 KR. 0,3 MILL

SAKPROSAUTVIKLING

Bergen har sterke sakprosamiljøer, bl.a. knyttet til forsknings- og utdanningsinstitusjoner, og en omfattende aktivitet knyttet til bl.a. lokalhistorie- skrijving. Sakprosa har betydelige nasjonalt og til dels også internasjonalt potensial. For å utvikle feltet vil det gis støtte til seminarer og konferanser og til mentor- og andre kompetanseskapende ordninger.

MÅL
ETABLERE SAKPROSATILTAK SOM FUNGERER UTVIKLENDE FOR FAGFELTET, OG SOM STYRKER FORSKNING OG UTDANNING I BERGEN GENERELT. SAKPROSA FRA BERGEN SKAL OGSÅ SYNLIGGJØRES NASJONALT.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2017 KR. 0,2 MILL

Øvrige tiltak som er beskrevet under fellestiltak:

- STIPEND
- ARBEIDSSSTIPEND
- GJESTEATELIER OG RESIDENCIES
- TILSKUDD TIL UTSTYR ALLE FAGFELT
- ARRANGEMENTSTØTTE

54

FILM

Bergen kommunes kunstpolitikk skal bidra til å sikre gode vilkår for produksjon av et mangfold av filmuttrykk, fra fri kunst til næringsvirksomhet.

STATUS OG UTFORDRINGER

Bergen har et bredt filmmiljø, med mange talentfulle filmskaperne. Produksjonsmiljøet består for det meste av små selskaper, og noen større selskaper som arbeider mer næringsrettet. Det kan imidlertid se ut som om det er en økende tendens til samlokalisering, og at det på den måten skapes nye kreative nettverk. Bergen har kvalifiserte og talentfulle filmarbeidere innen de fleste fagområder, som leverer produksjoner av høy kvalitet for kino og TV. Det produseres film innen mange felt, fra smal eksperimentell film, fri kunstnerisk kortfilm, dokumentarfilm, TV-serier og langfilm. Miljøet er mangfoldig, og spenner over alt fra produsenter, regissører, fotografer, lyd- og lystechnikere, manusforfattere, scenografer, animatører, grafikere og klip-pere. Flere av selskapene har eksistert over lang tid, og har vært forholdsvis stabile med hensyn til antall produksjoner og ansatte. Feltet preges også av utstrakt bruk av frilansere, manglende kontinuitet og lav forutsigbarhet. Mange veksler mellom pro-

duksjon av egne prosjekter og produksjon av oppdrags- og reklamefilm. Film som representerer nyskaping, modighet, åpenhet og kreativitet, som for eksempel kortfilm, har begrensede muligheter for finansiering, og satsing på slik film kan innebære stor risiko for produksjonsselskapet. Likevel er det av stor betydning for den videre utvikling av byens filmmiljø at slike filmer fortsatt blir laget. Kortfilm er en arena for talentutvikling og utforskning av nye uttrykk, samtidig som den er et selvstendig kunstuttrykk.

Siden 1994 har filmmiljøet innenfor kort- og dokumentarfilm hatt en betydelig utvikling både i kvantitet og kvalitet. Lokale filmer innen disse genrene har gjort seg bemerket med nasjonale og internasjonale priser. Særlig er dokumentarfilm et område der Bergen markerer seg sterkt nasjonalt, en rekke lokale dokumentarfilmer har hatt kinodistribusjon de senere årene, og feltet er fortsatt i vekst. Dette viser at satsingen fra det offentlige har båret frukter. Samtidig har konkurransen om de nasjonale produksjonsmidlene økt også innenfor kort- og dokumentarfilm. Selv om mange

produsenter ønsker å fortsette å produsere kortfilm gjør de begrensede mulighetene for finansiering og inntjening i etterkant at en del finner den økonomiske risikoen for høy og derved velger andre formater. Også innenfor nyskapinge dokumentarfilm er finansieringsmulighetene begrensede, selv om mulighetene for inntjening fra kinovisning eller TV-salg er større. Dokumentarfilm kan ha et stort internasjonalt potensiale, og har også langt større muligheter enn kortfilm til å skaffe finansiering fra utlandet. Det er begrenset med visningsarenaer for kortfilm, og det blir derfor viktig å styrke både kommersiell og ikke-kommersiell spredning av disse filmene.

Når det gjelder spillefilm, har det de senere årene ikke vært produsert film av lokale produsenter. En hardere konkurranse om midlene fra Norsk Filmfond, og få talenter innenfor utvikling av langfilmmanus, gjør at det er vanskelig å få gjennomslag. Det er i tillegg få produsenter og regissører med erfaring fra lengre produksjoner i Bergen. Den manglende kontinuiteten har ført til at det mangler spisskompetanse innenfor sentrale fagfunksjoner. Økt produksjon av kortfilm vil kunne styrke den lokale kompetansen på flere felt, og også kunne stoppe talentflukten mot Oslo.

Filmproduksjon er en kunstform som impliserer aktører som manusforfattere, fotografer, klippere, skuespillere, komponister, designere osv. Dette gir gode muligheter for tverrfaglig samarbeid mellom de ulike kunstfeltene. Filmproduksjon kan betraktes

55

på lik linje med andre kunstneriske uttrykk og fortjener en likeverdig plass blant uttrykk som billedkunst og musikk. Likevel er det viktig å skille mellom film som kunstuttrykk, film som underholdning, og film som ren næringsrettet virksomhet. Den kunstneriske filmproduksjonen er essensiell for utvikling og vekst også på det kommersielle filmområdet.

Bergen har en rekke sentrale institusjoner som er viktige for filmmiljøet i byen:

VESTNORSK FILMSENTER AS gir tilskudd til alle typer kort- og dokumentar-filmprosjekter. Det gis tilskudd til prosjektutvikling frem til en eventuell produksjonsbeslutning kan fattes. Det innvilges også hel eller delvis finansiering av innspilling og ferdigstilling av et prosjekt med utgangspunkt i manuskript. I tillegg kan det søkes støtte til bransjeutviklende tiltak som for eksempel kurs, reiser og hospitering.

BERGEN MEDIA BY skal styrke regionens samlede mediemiljø, slik at bransjen kan framstå som en konkurransedyktig næring med høy kompetanse. Organisasjonen har sitt økonomiske grunnlag i kommunale og fylkeskommunale bevilgninger, samt medlemskontingent. Medlemmer inkluderer de store kulturorganisasjonene, reklamebyrå, undervisningsinstitusjoner, kommune, fylkeskommune og enkeltpersoner.

MEDIAVERKSTEDET I BERGEN er en ideell organisasjon for folk som vil drive med filmarbeid, primært digital video. Mediaverkstedet i Bergen drives på idealistisk basis, med driftsstøtte fra Bergenhus Kulturkontor, Kulturstyret i Studentsamskipnaden i Bergen og Bergen Kommune gjennom Vestnorsk Filmsenter AS.

BERGEN INTERNASJONALE FILMFESTIVAL ble første gang arrangert i 2000 i forbindelse med at Bergen var europeisk kulturby, og arrangeres årlig i oktober. Festivalen arrangerer flere prosjekter for skoleelever og det lokale filmproduksjonsmiljøet.

NORDISKE MEDIEDAGER er en årlig mediekonferanse som fokuserer på utviklingen i nasjonale og internasjonale medier, og som tilbyr innblikk i ulike aspekter ved medieverdenen.

NORDISK PANORAMA er den største nordiske festivalen for kortfilm og dokumentarfilm, og arrangementet ruller mellom de fem byene Århus, Oulu, Malmö, Reykjavik og Bergen.

BERGEN FILMKLUBB ble etablert i 1961, og er medlem i Norsk filmklubbforbund.

CINEMATEKET USF drives av stiftelsen Cinemateket i Bergen, som ble etablert av Bergen Filmklubb i 1992. Cinemateket viser film hele året på Kulturhuset USF. Stiftelsen Cinemateket i Bergen opptrer i formelt samarbeid med Norsk Filminstitutt.

BERGEN KINO er et aksjeselskap som eies av Bergen Kommune. Bergen Kino driver kinosentrene Konsertpaleet og Magnus Barfot Kinosenter.

FILMFONDET FUZZ AS har som formål å fremme film- og TV-produksjon i Bergen og på Vestlandet, kvantitativt og kvalitativt, samt å utvikle og styrke infrastrukturen for film- og TV-produksjon i regionen. Fuzz ble etablert i 2006, og er et aksjeselskap heleid av Bergen kommune.

WESTERN NORWAY FILM COMMISSION er et samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunene Sogn og Fjordane, Rogaland og Hordaland, og organisasjonen markedsfører Vestlandet

som opptakssted for film- og fjernsynsproduksjon.

Når det gjelder tiltak for filmfeltet vil samtlige felles tiltak vil være aktuelle for filmskaperne, mens tiltak som er spesifikke for filmfeltet behandles i «Handlingsplanen for kulturnæringene 2008–2011».

56

MUSIKK

Bergen kommunes kunstpolitikk skal bidra til å sikre et faglig fundert mangfold av profesjonelle musikalske uttrykk i balanse mellom fri kunstnerisk virksomhet og næring.

STATUS OG UTFORDRINGER

Musikkfeltet i Bergen er bredt og sammensatt og inkluderer alle genre. Bergen Filharmoniske Orkester (BFO) er et av to nasjonalorkestre, finansiert av Kulturdepartementet. Bergen har Norges første kompetansesenter for rytmisk musikk, BRAK, med statlig medfinansiering. Vestnorsk Jazzsenter arbeider for knutepunktstatus, og er kompetansesenter for internasjonalt arbeid innen jazzfeltet i Norge. Griegakademiet gir musikkutdanning på høyskolenivå. MIC (Musikkinformasjonssenteret) har etablert sin markedsavdeling i Bergen, MIC Marked, med et nasjonalt oppdrag i forhold til å utvikle næringsdelen av musikkfeltet. Bergen har en rekke høyt profilerte og anerkjente musikkfestivaler som Festspillene i Bergen, Nattjazz, Bergenfest og Borealis. Ensemblet som BIT20 Ensemble og Bergen Big Band har stor aktivitet på et høyt internasjonalt nivå. Folkemusikkklubben Columbi Egg presenterer folkemusikk fra hele verden for et stort og entusiastisk publikum. Det er et utstrakt samarbeid innen og på tvers av de ulike musikkgenrene. Særlig rockemiljøene får stor oppmerksomhet i media, og grupper som Røyksopp, Datarock og Kings of Convenience har også markert seg på den internasjonale musikkscenen.

Samtidig er det et økende press

57

mot den delen av musikkfeltet som har et begrenset kommersielt potensial, og ensembler og mindre arrangører er underfinansiert. Dette gir mindre rom for smale uttrykk og for den tradisjonsbærende delen av musikkfeltet. Det er et begrenset marked for frilansmusikere innen klassisk og samtidsmusikk og lite samarbeid mellom BFO og de øvrige musikkmiljøene. Disse forholdene vil over tid kunne føre til utarming av det profesjonelle musikkmiljøet i Bergen.

Regionens samtidskomponister får en rekke oppdrag, men har begrensede muligheter til å profilere seg overfor institusjoner, publikum og media nasjonalt og internasjonalt. Den internasjonale kompetansen er i stor grad personbasert, og det mangler gode strukturer for en mer bevisst og langsiktig internasjonal profilering og kompetanseoverføring innen de fleste genre. MIC Marked vil på sikt kunne bidra til å bedre denne situasjonen.

Kulturskolen har stor betydning for rekruttering til feltet, men det mangler tiltak for tilfredstillende talentutvikling innen de fleste genre. Nye internettbaserte formidlingsformer øker mulighetene for internasjonal synlighet og formidling, men fører til ennå uløste problemstillinger mht. rettighetsproblematikk og økonomisk kompensasjon. Det er mangel på øvingslokaler, særlig innen rytmisk musikk, samt mangel på mellomstore formidlingsarenaer.

Tidligere har Bergen kommunes politikk for musikkfeltet vært regulert gjennom to adskilte handlingsplaner, forrige Kunstplan fra 1996 og Handlingsplan for rytmisk musikk, sist rullert i 2004. Dette har på mange måter vært et kunstig skille, og rytmisk musikk inkluderes som en del av musikkfeltet i denne planen.

TILTAK

ÅPNE PROSJEKTMIDLER

Innen alle fagfelt er de åpne prosjektmidlene avgjørende for utvikling av og rekruttering til feltet. Prosjektmidler er fleksible og kan i større grad enn faste poster fange opp nye tiltak og aktører innen feltet. Samtidig er prosjektmidlene svært viktige for etablerte aktører som vil utvikle nye prosjekt. Midlene tildeles etter søknad og etter kvalitative musikkfaglige vurderinger. Ordningen omfatter prosjektutvikling, produksjon, kompetanseutvikling og formidling (med unntak av arrangementstøtte) innen alle musikkgenre. Avsetningen til åpne prosjektmidler økes betydelig.

MÅL
ÅPNE PROSJEKTMIDLER SKAL GI ROM BÅDE FOR STØRRE BEVILGNINGER TIL SÆRLIG PROFILERTE PROSJEKT OG TIL SÅKORNSMIDLER TIL MINDRE PROSJEKT OG KUNSTNERE I ETABLERINGSFASEN.

TILSKUDD 2007 KR. 0,9472 MILL
TILSKUDD 2011 KR. 2,3 MILL

ØVINGSLOKALER

Ordningen omfatter tilskudd til øvingslokaler. Lokaler som brukes av flere grupperinger vil prioriteres. Ordningen med tilskudd til øvingslokaler skal økes betydelig og omfatte alle musikkgenre.

MÅL
TILSKUDD TIL ØVINGSLOKALER SKAL GI TILGANG TIL RIMELIGE ARBEIDSLOKALER TIL MUSIKERE INNEN ALLE GENRE.

TILSKUDD 2007 KR. 0,16 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 2 MILL

3-ÅRIG DRIFTSTILSKUDD

Ordningen omfatter i 2007 Bergen Barokk og Bergen Big Band. Tilskudd tildeles fast etablerte ensembler og grupperinger. Det gis driftstilskudd for tre år, der den enkelte mottaker etter utløp av tilskuddsperioden evalueres for ev. videreføring eller overføring til fast tilskudd.

MÅL
3-ÅRIG DRIFTSTILSKUDD SKAL GI ENSEMBLER OG ANDRE GRUPPERINGER FORUTSIGBARE RAMMEVILKÅR FOR EN LENGRE PERIODE, MULIGHETER FOR LENGRE PLANLEGGINGSHORISONT OG MER KONSENTRERT KUNSTNERISK VIRKSOMHET.

TILSKUDD 2007 KR. 0,15 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 1 MILL

FASTE TILSKUDD

Ordningen omfatter i 2007 Bergen Blåsekvintett, Bergens Kammermusikkforening, Columbi Egg, Gitar Ekspressen, Ny Musikk - Bergen, Bergen Jazzforum, Evans Jazz klubb og Swing 'n Sweet. Ordningen skal bl.a. bidra til å styrke folkemusikkfeltet gjennom en styrking av Folkemusikkklubben Columbi Egg.

MÅL
FASTE TILSKUDD SKAL GI STABILE OG FORUTSIGBARE VILKÅR FOR HØYT KVALIFISERTE OG ETABLERTE ENSEMBLER, ARRANGØRER OG ANDRE GRUPPERINGER. MOTTAKERNE SKAL EVALUERES HVERT FEMTE ÅR.

TILSKUDD 2007 KR. 0,455 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 2,5 MILL

STØRRE FESTIVALER OG ARRANGEMENTER

Det opprettes en egen tilskuddspost for større festivaler og andre arrangementer som ikke er inkludert i ordningen med arrangementstøtte. Ordningen vil først og fremst gjelde nye festivaler og engangsarrangementer.

MÅL
ORDNINGEN SKAL GI NYE FESTIVALER I ETABLERINGSFASEN MULIGHET TIL UTPRØVING AV NYE FESTIVALKONSEPT FOR EV. MER PERMANENT ETABLERING, OG BIDRA TIL Å GI STØRRE ENGANGSARRANGEMENT STOR SYNLIGHET OG HØY KUNSTNERISK VERDI.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2017 KR. 0,3 MILL

PROFESJONELL KIRKEMUSIKK

Kirkemusikkmiljøene i Bergen holder et høyt nivå med stor aktivitet. Det opprettes en egen avsetning til profesjonell kirke-musikk som forvaltes av Bergen kirkelige fellesråd. Det forutsettes at musikklivet i Domkirken inkluderes i ordningen og sikres en sentral plass og solid økonomisk støtte.

MÅL
ORDNINGEN SKAL BIDRA TIL EN HELHETLIG UTVIKLING, PRODUKSJON OG PRESENTASJON AV KIRKEMUSIKK PÅ HØYT KUNSTNERISK NIVÅ.

TILSKUDD 2007 KR. 0,7 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 2 MILL

NETTVERKSBYGGING, INTERNASJONAL PROFILERING OG INTERNASJONALT SAMARBEID

Internasjonal nettverksbygging, profilering og samarbeid er en viktig del av musikkfeltet. Nettverk og kompetanse er ofte personbasert med begrenset kompetanseoverføring. Det bør utvikles gode sentrale strukturer og strategier for et mer langsiktig og målrettet arbeid for interna-sjonal profilering og samarbeid. Dette kan evt. på sikt inngå som en del av MIC Marked's oppdrag i utvikling av næringsdelen av musikkfeltet.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL BIDRA TIL ØKT INTERNASJONAL PROFILERING OG SAMARBEID INNEN MUSIKKFELTET.

TILSKUDD 2007 KR. 0,825 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1,3 MILL

TILSKUDD 2007 KR. 0,725 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 2 MILL

TILSKUDD 2007 KR. 0,9 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 3 MILL

- STIPEND
- ARBEIDSSTIPEND
- GJESTEATELIER OG RESIDENCIES
- TILSKUDD TIL UTSTYR ALLE FAGFELT
- ARRANGEMENTSTØTTE

FASTE ENSEMBLER, FESTIVALER OG INSTITUSJONER

FESTSPILLENE I BERGEN

Festspillene i Bergen er Bergens største og viktigste festival. Festspillene har som målsetting å bli det viktigste møtestedet i Norden og Baltikum for skapende og utøvende kunstnere. Festspillene skal presentere kunst på høyeste nivå og arbeide for å nå nye publikumsgrupper.

For å nå disse målene skal Festspillene gi programmet en tydelig kunstnerisk profil gjennom å initiere og gjennomføre flere egne produksjoner med premiere under Festspillene, gi samtidskunsten en sentral plass i programmet og initiere prosjekter utover det som er mulig å få til ellers i kulturlivet.

En viktig forutsetning er at Festspillene samarbeider med andre kulturinstitusjoner i Bergen. Tilskuddsøkningen forutsetter tilsvarende økning fra stat og fylkeskommune/region.

MÅL
FESTSPILLENE SKAL VÆRE NORDENS VIKTIGSTE FESTIVAL

FOR PERFORMATIV KUNST.

TILSKUDD 2007 KR. 5,954 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 10 MILL

BERGEN FILHARMONISKE ORKESTER

BFO er ett av Norges to nasjonalorkestre. Orkesteret arbeider for hele Vestlandsregionen. BFO er i ferd med å bygge et godt internasjonalt renommè gjennom utstrakt turnèvirksomhet, og har flere plateinnspillinger bak seg. BFO representerer betydelige kunstneriske ressurser innen musikkfeltet i Bergen.

MÅL
BFO SKAL VÆRE ETT AV NORGES LEDENDE SYMFONIORKESTRE MED ET SÆRLIG FOKUS PÅ VESTLANDSREGIONEN OG SAMARBEID MED ANDRE INSTITUSJONER OG GRUPPERINGER I REGIONEN.
TILSKUDD TIL SAMARBEID MED ANDRE INSTITUSJONER OG MUSIKKMILJØET FORØVRIG KAN SØKES FRA ORDNINGEN MED ÅPNE PROSJEKTMIDLER.

TILSKUDD 2007 KR. 0,9 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 3 MILL

FORSVARETS MUSIKKORPS VESTLANDET

Forsvarets Musikkorps Vestlandet (FMKV), er et av Forsvarets fem profesjonelle ensembler. Korpset har et bredt repertoar, hyppige konserter med anerkjente dirigenter og solister og en rekke plateinnspillinger. Korpset har flere internasjonale turneer bak seg, og samarbeider bevisst med andre aktører i Bergen. FMKV har mangefull besetning. Bergen kommune vil støtte arbeidet med å sikre full bemanning av korpset.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL BIDRA TIL Å STYRKE FMKV GJENNOM ULIKE ENGASJEMENT, BÅDE OVERFOR SÆRSKILTE PUBLIKUMSGRUPPER SOM PENSJONISTER/SKOLER/BARNEHAGER, MEN OGSÅ VED Å BENYTTE KORPSET I ULIKE SAMMENHENGER.
TILSKUDD TIL SAMARBEID MED ANDRE INSTITUSJONER OG MUSIKKMILJØET FORØVRIG KAN SØKES FRA ORDNINGEN MED ÅPNE PROSJEKTMIDLER.

TILSKUDD 2007 KR. 0,9 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 3 MILL

BIT20 ENSEMBLET

BIT20 Ensemblet er et av Europas fremste ensembler for samtidsmusikk med høy konsertaktivitet både nasjonalt og internasjonalt. Ensembles formål er å fremme utøvelsen av norsk og internasjonal kunstmusikk fra vår tid. Ensemblet driver et omfattende internasjonalt arbeid, bl.a. er over 100 nye verk spesialskrevet for ensemblet av komponister fra hele verden. Tilskuddsøkning forutsetter tilsvarende økning fra stat og fylkeskommune/region.

MÅL
BIT20 ENSEMBLE SKAL STYRKE SIN INTERNASJONALE POSISJON YTTERLIGERE OG ETABLERES SOM KNUTEPUNKTS-INSTITUSJON OG PERMANENT ENSEMBLE FOR SAMTIDS-MUSIKK, EV. I SAMARBEID MED BERGEN FILHARMONISKE ORKESTER.

TILSKUDD 2007 KR. 0,9 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 3 MILL

BOREALIS

Borealisfestivalen presenterer samtidsmusikk og beslektede kunstuttrykk. Festivalen er et laboratorium, møtested og formidlingskanal for nyskapende musikk i regionen, i Norge og internasjonalt. Festivalen har ambisjoner om å nå hele Vestlandsregionen, og arbeider aktivt for å nå nye publikumsgrupper for samtidsmusikk. Festivalen har et særlig fokus på regionens

58

59

komponister, både i programinnhold og i markedsføring.

MÅL
BOREALISFESTIVALEN SKAL VÆRE EN AV NORDENS VIKTIGSTE FESTIVALER FOR SAMTIDSMUSIKK.

TILSKUDD 2007 KR. 0,725 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 2 MILL

VESTNORSK JAZZSENTER

Vestnorsk Jazzsenter (VNJ) er kompetanse- og produksjonssenter for jazzmusikk. VNJ er et av fem regionale jazzsenter, men har i tillegg det økonomiske og kunstneriske ansvaret for en hovedscene for jazz på Vestlandet. Denne scenen driftes av Bergen Jazzforum. Vestnorsk Jazzsenter er sekretariatet til det internasjonale arrangørnettverket Europe Jazz Network og kompetansesenteret for profilering av norsk jazz i utlandet.

VNJ har fra starten i 1995 arbeidet for knutepunktstatus og er driftsenhet for Bergen Big Band. Bergen kommune vil støtte arbeidet med å få etablert Bergen Big Band som knutepunktensemble.

Tilskuddsøkningen forutsetter tilsvarende økning fra stat og fylkeskommune/region.

MÅL
VESTNORSK JAZZSENTER OG BERGEN BIG BAND SKAL ETABLERES MED KNUTEPUNKTSTATUS. VESTNORSK JAZZSENTER SKAL ETABLERES SOM NASJONALT KOMPETANSENSENTER FOR PROFILERING AV NORSK JAZZ I UTLANDET.

TILSKUDD 2007 KR. 0,825 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1,3 MILL

TILSKUDD 2007 KR. 0,725 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 2 MILL

NATTJAZZ

Nattjazz er en av landets viktigste institusjoner for musikkformidling. Den musikalske profilen favner vidt, fra tradisjonell jazz til det som ofte omtales som world music.

MÅL
NATTJAZZ SKAL VÆRE BLANT EUROPAS FREMSTE FESTIVALER I UTVIKLING OG FORMIDLING AV MODERNE NORSK OG INTERNASJONAL JAZZ OG VÆRE ET INTERNASJONALT UTSTILLINGSVINDU FOR NY NORSK MUSIKK.

TILSKUDD 2007 KR.0,9 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 2,5 MILL

BRAK

BRAK (Bergens Rockaktører) er interesseorganisasjonen for det rytmiske musikkmiljøet i Bergensregionen. BRAK driver landets første regionale kompetansesenter for rytmisk musikk, og skal bidra til å bedre og tilrettelegge rammebetingelser for musikkmiljøet. Helhetstankegangen er et viktig grunnlag for utviklingen av BRAK, det fokuseres på å sikre bredde og styrke i alle leddene slik at det regionale miljøet som helhet kan utvikle seg.

MÅL
BRAK SKAL VÆRE NORDENS FREMSTE REGIONALE KOMPETANSENSENTER FOR RYTMISK MUSIKK.

TILSKUDD 2007 KR. 0,7 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1,3 MILL

BERGENFEST

BergenFest presenterer både veletablerte, internasjonalt anerkjente artister og ferske unge band, gjerne nye Bergensband. Festivalen satser bevisst på å nå et ungt publikum gjennom en rekke skolekonserter,

og er viktig for utvikling av høy arrangementsteknisk kompetanse i Bergen.

MÅL
BERGENFEST SKAL VÆRE BLANT NORGES STØRSTE FESTIVALER FOR RYTMISK MUSIKK MED ET SÆRLIG ANSVAR FOR OGSÅ Å PRESENTERE UNGE NYE BAND OG TILRETTELEGGE KONserter FOR UNGDOM.

TILSKUDD 2007 KR. 0,8 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1 MILL

HOLE IN THE SKY

Norsk metallmusikk har gjennom internasjonal formidling bl.a. gjennom internett oppnådd høy internasjonal anerkjennelse. Hole in the Sky er den fremste eksponenten for denne musikkgenren, og har så langt blitt drevet på dugnadsbasis. Festivalen har godt renommé internasjonalt, og en stor andel av publikum er tilreisende.

MÅL
HOLE IN THE SKY SKAL STYRKE SIN POSISJON SOM EN AV EUROPAS VIKTIGSTE FESTIVALER FOR METALLMUSIKK.

TILSKUDD 2007 ANDEL PROSJEKTMIDLER ROCK/RYTMISK MUSIKK
TILSKUDD 2017 KR. 0,3 MILL.

OPERA

Stiftelsen Den Nye Opera ble i 2005 etablert av Bergen Filharmoniske orkester, Den Nationale Scene, Festspillene i Bergen og Grieghallen AS. Opera Vest og Vest Norges Opera har vedtatt integrasjon med Den Nye Opera fra 2008. Bergen kommune ser det hensiktmessig å samle arbeidet med en videre utvikling av profesjonell, regional opera i Bergen i ett selskap. Det forutsettes at det etableres et forpliktende samarbeid mellom de sentrale institusjoner på kunstfeltet med henblikk på en samordning av operavirksomheten under stiftelsen Den Nye Opera. Tilskuddsøkning forutsetter tilsvarende økning fra stat og fylkeskommune/region.

MÅL
DEN NYE OPERA SKAL ETABLERES SOM NORGES FREMSTE PROFESJONELLE REGIONOPERA.

TILSKUDD 2007 KR. 2,405 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 10 MILL (INKL. PROFESJONELT KØR)

60

SCENEKUNST

Bergen kommunes kunstpolitikk skal bidra til å sikre gode arbeidsvilkår og offentlig synlighet for scenekunst også utenfor de store institusjonene.

STATUS OG UTFORDRINGER

Scenekunstheltet i Bergen er preget av tre nivåer; større institusjoner med offentlig finansiering, det såkalt frie feltet bestående av mindre institusjoner, grupper og sammenslutninger og de private teatrene som driver kommersielt og i hovedsak programmerer revy og kabaret. Den Nationale Scene er ett av tre nasjonale teatre, fullfinansiert av staten. Carte Blanche er Norges eneste nasjonale kompani for samtidsdans, finansiert av stat, fylke og kommune. BIT Teatergarasjen er Norges viktigste programmerende teaterhus, med stort internasjonalt nettverk og høy anerkjennelse nasjonalt og internasjonalt. BIT Teatergarasjen har stor betydning for formidling av norsk samtids-scenekunst, og kompanier som Jo Strømgren Kompani, Baktruppen, Verdensteateret, Ingun Bjørnsgaard Prosjekt og Hooman Sharifis Impure Company har alle fått sitt internasjonale gjennombrudd som et resultat av BIT Teatergarasjens internasjonale arbeid og nettverk. BITs festivaler; Oktoberdans og Meteor, viser internasjonal og norsk scenekunst av høy kunstnerisk kvalitet, der særlig førstnevnte tiltrekker seg en lang rekke internasjonale produsenter og arrangører, og bidrar til å styrke Bergens og BIT Teatergarasjens posisjon som Norges viktigste samtids-scenekunstby og -teaterhus. Flere av Norges mest anerkjente kompanier, så som Jo Strømgren Kompani, Kreutzer Kompani, Karen Foss Quiet Works,

61

Baktruppen og Transiteateret regner seg som Bergenskompani eller har sin base i Bergen. Samtidig er det en rekke mindre kompanier, som Dukkenikkerne og Teater Uno som tilbyr et stort antall forestillinger for barn, og er blant de viktigste produsentene av barneteater i regionen. Det er godt utbygd undervisningstilbud innen dans til og med videregående skole, og Seksjon for teatervitenskap ved Universitetet i Bergen har hatt stor betydning for scenekunstheltet i Bergen. Det er ikke undervisningstilbud på høyskolenivå for skapende og utøvende scenekunstheltet i Bergen.

Det er et paradoks at den delen av scenekunstheltet som på den ene siden presenterer den internasjonalt mest anerkjente scenekunsten - og på den andre siden de fleste barneforestillingene - er sterkt underfinansiert og delvis også underkommunisert. BIT Teatergarasjen taper i forhold til statlige ressurser, der Oslobaserte institusjoner de siste årene er vinnerne. For de fleste frie gruppene er det i mange tilfeller nødvendig med reduserte produksjoner for å komme i mål, noe som fører til at produksjonene blir utarmet og mindre kunstnerisk interessante enn det som ellers ville vært tilfelle.

Det er liten rekruttering til feltet, særlig innen teater. Dette skyldes trolig vanskelige økonomiske forhold og, til tross for et økende antall private teatre, samt økt filmproduksjon i Bergen, et svært begrenset frilansmarkedet for skuespillere og dansere. Denne situasjonen har utviklet seg over tid og er alvorlig for scenekunstmiljøet i Bergen generelt, samtidig som det på sikt vil kunne svekke kjernepublikummet for samtidens scenekunst i Bergen. Det er stor mangel på produksjonslokaler for de frie gruppene i Bergen. Dansekompanier kan prøve kostnadsfritt i Bergen Dansesenters (BDS) lokaler på dagtid, og ved utvidelse av BDS' lokaler kan dette tilbudet ev. utvides. Det arbeides for opprustning av Scene USF til produksjonsformål, og et siste byggetrinn på Kulturhuset USF vil kunne tilby ytterligere produksjonslokaler. Lavterskeltilbud som Kunsthuset WRAP har stor betydning for nye og etablerte kompanier. Det er behov for en større scene for store produksjoner, forøvrig er det tilstrekkelig scener og visningsrom, men disse er ikke godt nok utnyttet. Mangelen på kompetente scenekunstprodusenter, og liten formidlings- og markedsføringskompetanse hos de frie gruppene, fører til et mindre publikum enn det som er ønskelig, og en uforholdmessig stor del av arbeidstiden brukes til å løse produksjonsmessige problemstillinger. Nødvendig teknisk utstyr som lys/lyd og video er kostbart og derfor ofte lite tilgjengelig i produksjonsperioder. Det bør utvikles stabile samarbeid med de større institusjonene for lån av utstyr, og det opprettes et utstyrfond for innkjøp til den frie delen av feltet.

TILTAK

ÅPNE PROSJEKTMIDLER

De åpne prosjektmidlene har avgjørende betydning for det frie scenekunstheltet. Prosjektmidler er fleksible og kan i større grad enn faste poster fange opp nye aktører innen feltet. Midlene er svært viktige for rekruttering, men også for etablerte aktører som vil utvikle nye prosjekt og konstellasjoner. Midlene tildeles etter søknad og kvalitative scenekunstheltetlige vurderinger. Ordningen omfatter prosjektutvikling, produksjon, kompetanseutvikling og formidling, inkludert tilskudd til gjenopptaking av forestillinger (med unntak av arrangementstøtte). Avsetningen til åpne prosjektmidler økes betydelig.

MÅL
ÅPNE PROSJEKTMIDLER SKAL GI ROM BÅDE FOR STØRRE BEVILGNINGER TIL SÆRLIG PROFILERTE PROSJEKT OG TIL SÅKORNSMIDLER TIL MINDRE PROSJEKT OG KUNSTNERE I ETABLERINGSFASEN.

TILSKUDD 2007 KR. 0,74 MILL
TILSKUDD 2011 KR. 2,5 MILL

PRODUSENTUTVIKLING

Mange kompanier har primært behov for produsent på deltid, og det kan være hensiktsmessig med en sentral produsent-enhet som arbeider for flere kompanier, og som aktivt kan arbeide med kompetanseutvikling for scenekunstprodusenter.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL ARBEIDE FOR Å BEDRE PRODUKSJONSVILKÅRENE FOR FRIE SCENISKE GRUPPER OG PROSJEKT GJENNOM Å TA INITIATIV TIL Å UTREDE OPPRETTELSE AV EN SENTRAL PRODUSENTEHET, EV. KOMBINERT MED OPPLÆRING.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2015 TILSKUDD GIS GJENNOM EKISTERENDE ORDNINGER, SOM ÅPNE PROSJEKTMIDLER, TREÅRIGE DRIFTSTILSKUDD OG FAST TILSKUDD.

DRIFTSTILSKUDD PRODUKSJONSLOKALER

Det er stor mangel på produksjonslokaler i det frie scenekunstheltet. Det opprettes en egen tilskuddspost for tilskudd til produksjonslokaler for frie scenekunstgrupper. Tilskudd kan gis til administrasjon, vedlikehold og husleie.

MÅL
TILSKUDD TIL PRODUKSJONSLOKALER SKAL SIKRE TILGANG TIL RIMELIGE ARBEIDSLOKALER FOR FRIE SCENISKE GRUPPER OG PROSJEKTER.

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2015 KR. 1 MILL

WEBBASERT OVERSIKT OVER PRØVE- OG SPILLELOKALER

Scenekunstmiljøene har etterlyst bedre tilgang til informasjon om tilgjengelige prøve- og spillelokaler.

Det skal utarbeides en webbasert oversikt over prøve- og spillelokaler med sceneareal og publikumsplasser, ev. koblet med info om produksjoner.

MÅL
BERGEN KOMMUNE SKAL BIDRA TIL BEDRE INFORMASJON OM TILGJENGELIGE PRØVE- OG SPILLELOKALER. TILSKUDD GIS GJENNOM EKSISTERENDE ORDNINGER, SOM ÅPNE PROSJEKTMIDLER, TREÅRIGE DRIFTSTILSKUDD OG FAST TILSKUDD.

TREÅRIG DRIFTSTILSKUDD SCENEKUNSTGRUPPER

Ordningen omfatter i 2007 Bergen Familieteater, Karen Foss Quiet Works og Dukkenikkerne. Det gis driftstilskudd for tre år, der den enkelte mottaker etter utløp av tilskuddsperioden evalueres for ev. videreføring eller overføring til fast tilskudd.

MÅL
3-ÅRIG DRIFTSTILSKUDD SKAL GI FRIE SCENISKE GRUPPER OG ANDRE GRUPPERINGER FORUTSIGBARE RAMMEVILKÅR FOR EN LENGRE PERIODE, MULIGHETER FOR LENGRE PLANLEGGINGSHORISONT OG MER KONSENTRERT KUNSTNERISK VIRKSOMHET.

TILSKUDD 2007 KR. 0,21 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 1 MILL

FASTE TILSKUDD
Ordningen omfatter i 2007 Bergen Byspill, Jo Strømgren Kompani og Transiteateret-Bergen.

MÅL
FASTE TILSKUDD SKAL GI STABILE OG FORUTSIGBARE VILKÅR FOR HØYT KVALIFISERTE OG ETABLERTE KOMPANIER OG GRUPPERINGER. OGSÅ FASTE PRODUSENTENHETER KAN MOTTA TILSKUDD FRA DENNE ORDNINGEN. MOTTAKERNE SKAL EVALUERES HVERT FEMTE ÅR.

TILSKUDD 2007 KR. 0,45 MILL
TILSKUDD 2015 KR. 2 MILL

HØYSKOLETILBUD INNEN SCENEKUNST

Bergen har et bredt spekter av institusjoner og grupperinger innen scenekunstfeltet, men mangler et praktisk og kunstnerisk rettet høyskoletilbud. Flere institusjoner etterlyser ulike former for aspirantordninger som kan kombineres med opplæring innen scenekunstens ulike fagfelt. Bergen kommune vil ta initiativ til å få utredet en scenekunstutdanning på masternivå i et samarbeid mellom eksisterende kunstfaglige høyskole- og universitetsfag og aktuelle og relevante scenekunstinstitusjoner og grupperinger.

MÅL
BERGEN KOMMUNE VIL I SAMARBEID MED SCENEKUNSTINSTITUSJONER OG RELEVANTE FAGMILJØ ARBEIDE FOR Å ØKE REKRUTTERING OG KOMPETANSE INNEN ALLE DELER AV SCENEKUNSTFELTET.

INFORMASJONSSENTER FOR SCENEKUNST

Norsk scenekunst har de siste årene fått økende anerkjennelse og oppmerksomhet internasjonalt. Dette er særlig et resultat av det arbeidet BIT Teatergarasjen har gjort for å promotere ulike kompanier

gjennom sine internasjonale nettverk, ofte i samarbeid med Nettverk for Scenekunst, som også inkluderer Teaterhuset Avant Garden i Trondheim og Black Box Teater i Oslo. Den internasjonale virksomheten nettverket har initiert og stått i spissen for, bør konsolideres og ytterligere styrkes. Norge mangler et selvstendig nasjonalt informasjonscenter for scenekunst.

Det norske scenekunstfeltet består av en rekke frittstående enheter, der et fåtall har internasjonal kompetanse. Økonomisk er det krevende å bygge de langsiktige internasjonale nettverkene som er nødvendige for en vellykket internasjonal formidling. Gjennom å samle dette arbeidet vil et bredere scenekunstmiljø og flere produksjoner dra nytte av de nettverk og den kompetansen som allerede eksisterer og som informasjonscenteret skal videreutvikle.

Over tid vil dette komme hele scenekunstfeltet til gode. Bergen kommune vil ta initiativ til etablering av et nasjonalt informasjonscenter for scenekunst i samarbeid med Nettverk for Scenekunst.

MÅL
BERGEN SKAL VÆRE NASJONALT SENTER FOR FORMIDLING OG PROFILERING AV NORSK SCENEKUNST INTERNASJONALT

NYTT TILTAK
TILSKUDD 2017 KR. 1,5 MILL

NY DRAMATIKK/TEKSTUTVIKLING

Skrivekunst-akademiet i Hordaland hadde tidligere et dramatikerkurs som nå er nedlagt, og all dramatikerutdanning er lokalisert i Oslo. Det er ønskelig å gjenopprette dramatikerutdanningen i samarbeid med Skrivekunstakadmiet.

Bergen kommune vil ta initiativ til å gjenoppretet dramatikerutdanningen i Bergen i samarbeid med Skrivekunst-akademiet i Hordaland.

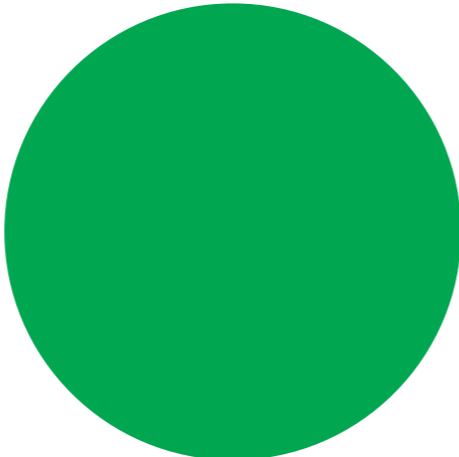
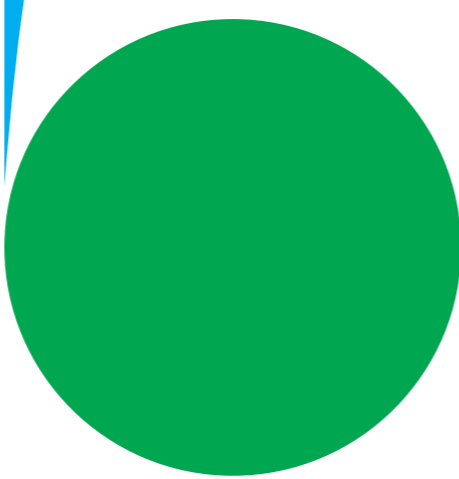
MÅL
BERGEN SKAL VÆRE ET SENTER FOR UTVIKLING AV SAMTIDSDRAMATIKK

NYTT TILTAK

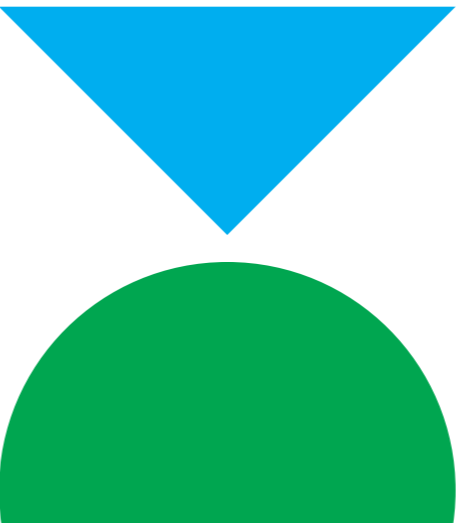
Øvrige tiltak som er beskrevet under fellestilltak:

- STIPEND**
- ARBEIDSSTIPEND**
- GJESTEATELIER OG RESIDENCIES**
- TILSKUDD TIL UTSTYR ALLE FAGFELT**
- ARRANGEMENTSTØTTE**

62

63

FASTE INSTITUSJONER OG FESTIVALER

DEN NATIONALE SCENE

Den Nationale Scene er ett av Norges tre nasjonale teatre. Teateret representerer betydelige kunstneriske og produksjonsmessige ressurser innen scenekunstfeltet, og har et utstrakt samarbeid med Carte Blanche mht. markedsføring og tekniske tjenester.

MÅL
DEN NATIONALE SCENE SKAL VÆRE ETT AV NORGES LEDENDE INSTITUSJONSTEATRE MED ET SÆRLIG FOKUS PÅ SAMARBEID MED INSTITUSJONER OG GRUPPERINGER INNEN SAMTIDSSCENEKUNST I REGIONEN. TILSKUDD TIL SAMARBEID MED ANDRE INSTITUSJONER OG SCENEKUNSTMILJØET FORØVRIG KAN SØKES FRA ORDNINGEN MED ÅPNE PROSJEKTMIDLER.

CARTE BLANCHE

Carte Blanche er Norges eneste nasjonale kompani for samtidsdans. Kompaniet driver utstrakt nasjonal turnévirkosmhet, og har de siste årene også markert seg internasjonalt. Kompaniet etterlyser en bedre ordning for internasjonale gjestespill, noe som vil kunne løses gjennom etablering av et nasjonalt informasjonscenter for scenekunst, samt inkludering av Carte Blanche i Utenriksdepartementets ordning med turnéstøtte til større institusjoner. Kompaniet etterlyser også en ordning for aspirantstillinger. Tilskuddsøkningen forutsetter tilsvarende økning fra stat og fylkeskommune/region.

MÅL
CARTE BLANCHE SKAL VÆRE NORGES LEDENDE FASTE KOMPANI FOR SAMTIDSDANS OG ARBEIDE FOR ØKT INTERNASJONAL OPPMERKSOMHET.

TILSKUDD 2007 3,421 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 5,5 MILL.

NYTT TILTAK

HORDALAND TEATER OG BARNETEATER

Hordaland Teater er finansiert av Hordaland Fylkeskommune og Staten. Teateret har særlig fokus på teater for barn og unge, samt figurteater. Teateret har den siste tiden arbeidet for å etablere et fast barn- og ungdomsteatertilbud i Bergen i samarbeid med ulike frie sceniske grupper. Bergen kommune vil i samarbeid med Hordaland Teater, Vestlandske Teatersenter og frie profesjonelle grupper utrede muligheten for etablering av en fast scene for barne- og ungdomsteater i Bergen.

MÅL
BERGEN SKAL HA ET FAST BARN - OG UNGDOMSTEATER-TILBUD AV HØY KUNSTNERISK KVALITET.

NYTT TILTAK

BIT TEATERGARASJEN

BIT Teatergarasjen er et av Norges tre programmerende teater, og Norges fremste formidler av norsk og internasjonal samtidsscenekunst av høy kunstnerisk kvalitet. BIT samarbeider med øvrige kunstinstitusjoner og miljøer i Bergen, og co-produserer en rekke nasjonale og internasjonale produksjoner. BIT Teatergarasjens program har betydd mye for utviklingen av et kompetent publikum for samtidscenekunst i Bergen, både i forhold til teater og dans.

BIT har gjennom mer enn 20 år opparbeidet omfattende internasjonale nettverk,

som har stor betydning for det øvrige scenekunstfeltet i Norge. Bergen kommune vil aktivt arbeide for et sterkere statlig medansvar for BIT Teatergarasjen.

MÅL
BIT TEATERGARASJEN SKAL VÆRE NORDENS FREMSTE PRODUSENT OG FORMIDLER AV NORSK OG INTERNASJONAL SAMTIDSSCENEKUNST AV HØY KUNSTNERISK KVALITET.

TILSKUDD 2007 KR. 1,55 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 5 MILL

NYTT TILTAK

OKTOBERDANS/METEOR

Oktoberdans og Meteor er alternerende biennaler for dans og teater. Oktoberdans er Norges viktigste og internasjonalt mest anerkjente festival for samtidsdans. Meteor har de siste årene fått et stadig tydeligere internasjonalt fokus, og er en av få festivaler for samtidsteater i Norge. Bergen kommune vil aktivt arbeide for et sterkere statlig medansvar for Oktoberdans/Meteor.

MÅL
OKTOBERDANS OG METEOR SKAL VÆRE NORDENS VIKTIGSTE FESTIVALER INNEN SAMTIDSSCENEKUNST.

TILSKUDD 2007 KR.0,375 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 2 MILL

NYTT TILTAK

BERGEN DANSESENTER

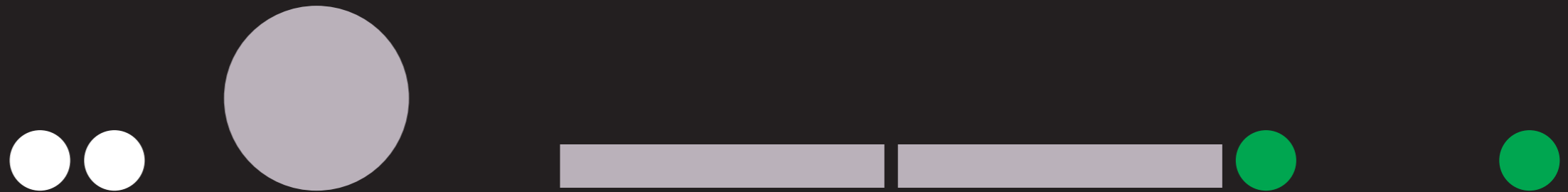
Bergen Dansesenter er kompetanse-, informasjons- og undervisningssenter for dans i Bergen og Hordaland. Tilbudet om danseundervisning på høyt faglig nivå har økt betydelig som et resultat av Bergen Dansesenters virksomhet. I tillegg til undervisningstilbudet driver Bergen Dansesenter et bibliotek/videotek og formidler pedagogiske og koreografiske tjenester, samt arrangerer faglige forum og administrerer ordningen med Gratis Daglig Trening for profesjonelle dansekunstnere i Bergen og Hordaland. Bergen Dansesenter har vært initiativtaker til opprettelsen av egen danselinje på Langhaugen skole, og har stor betydning for utviklingen av et fullverdig undervisningstilbud innen dans i regionen opp til videregående skole.

MÅL
BERGEN DANSESENTER SKAL STYRKE SIN POSISJON SOM KOMPETANSESENTER FOR DANS I VESTLANDSREGIONEN.

TILSKUDD 2007 KR. 0,5 MILL
TILSKUDD 2017 KR. 1 MILL

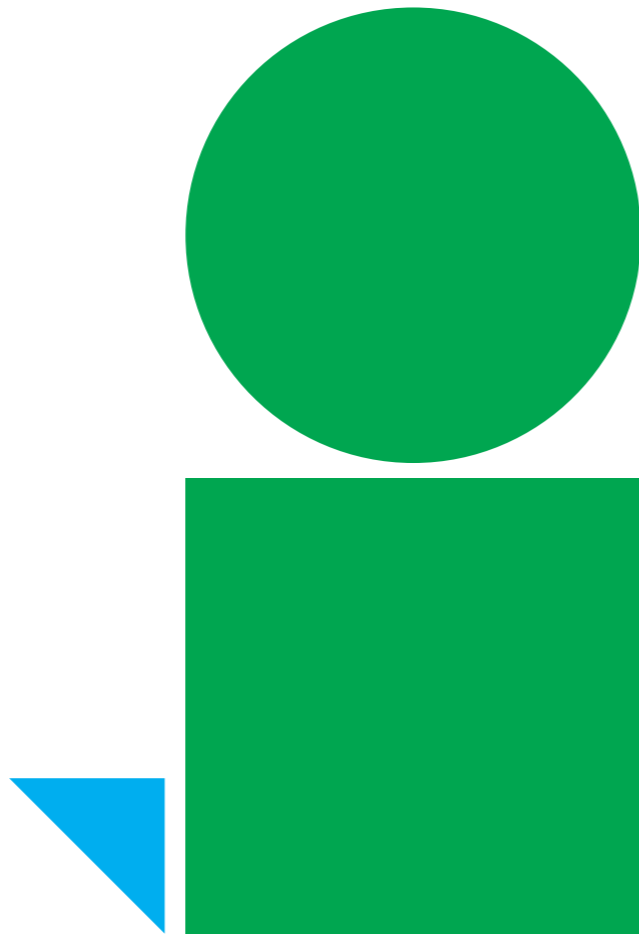
«SORIA MORIA #1» — ÅSE LØVGREN

BERGEN CITY OF THE ARTS 2008-2017

ENGLISH SUMMARY

PART 1

NEW ARTS PLAN FOR NEW TIMES

The Section for Arts and Cultural Affairs has prepared the new Arts Plan for the City of Bergen in close cooperation with the local arts community. The Arts Plan focuses solely on the professional sector of the arts community.

PART 2

EVALUATION OF PREVIOUS ARTSPLAN

The Action Plan for Art and Artists 1995-2005 (the «Arts Plan») was evaluated in 2005. The following main conclusions were reached:

- Overall, the Arts Plan has contributed to better conditions for the production of art and for artists.
- Festivals, institutions and the film industry in general benefited most, while individual artists did not benefit as much, especially in financial terms.
- Although much has been accomplished, international visibility for artists and the arts should continue to be a priority.
- Communication between public authorities and the arts community has greatly improved.

STATUS REPORT 2007

Overall, the situation for the arts is more robust than it was ten years ago. Fewer artists are leaving the city, festivals and institutions have been strengthened, venues have been updated and expanded, and audience numbers are on the rise. The City's policies and plans and its status as a European City of Culture in 2000 are contributing factors, along with increased awareness of the role of the arts in society.

OVERVIEW OF THE CURRENT SITUATION

- A wide range of disciplines and genres are represented among Bergen's artists, institutions and festivals
- Bergen has established, high profile organizations and festivals with international reputations and a high level of artistic quality
- Two national, government-funded institutions, Norway's only national contemporary dance company and one of two national art academies, are located in Bergen
- Uneven opportunities for higher education in arts disciplines
- Internationally aware and well informed artists, institutions and audiences
- Good cooperation in the arts community with respect to resources and competence
- Artistic milieus characterized by energy, boldness and risk-taking
- Marked political focus on the arts sector and recognition of the arts as an important factor in city and business development
- A high level of ambition and corresponding increase in resources needed at arts institutions. Smaller entities are under-financed, resulting in undesirable artistic compromises
- Bergen's key institutions face increasing competition at the national level and often lose the battle over government resources
- Insufficient number of production

facilities and flexible venues in all disciplines

- Insufficient public funds available in relation to the number of grant applicants
- Difficult for artists to make a living outside established institutions

68

PART 3

BERGEN CITY OF THE ARTS 2008-2017

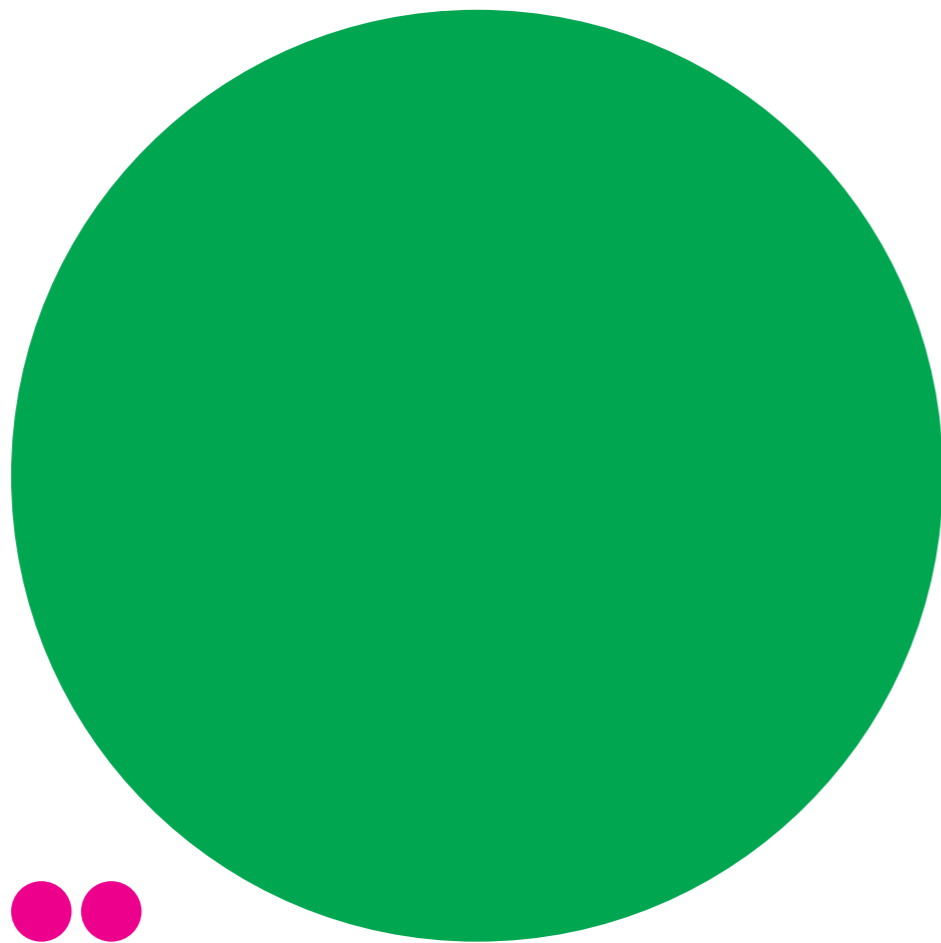
THE NEW ARTS PLAN – DEVELOPMENTS, REQUIREMENTS AND CHALLENGES

DEVELOPMENTS

Increased international import/export and cooperation, greater mobility, a hybrid and global arts environment and more artists going abroad for training. However, artists who maintain local ties tend to resonate best in a global context. Several Bergen-based institutions are forerunners in this respect, and Bergen's status as a European City of Culture is also significant

Widespread access to the Internet has resulted in interactive public dialogue and exchange of information across geographic borders and cultural barriers. New technologies have also created new possibilities for artistic expression

Centralization at the national level. National institutions in Oslo are often fully funded by the government, while institutions of national relevance located elsewhere are often required to secure additional funding from municipal and county authorities

REQUIREMENTS

Continued artistic innovation, production and presentation require adequate working conditions, sufficient resources for research and production, and suitable venues and networks for presentation and performance

International networks must be maintained and expanded, with a view to increased export/import of high quality art in all disciplines and genres

Opportunities for artists to develop their skills and talents, international perspectives and communication skills

Decentralization of national functions and mandates in order to achieve greater local and regional synergies and create employment opportunities

CHALLENGES

Facilitating artistic innovation and production in a ten-year perspective

Strengthening artistic quality, competence and recruitment efforts

Making objectives financially viable, while accepting that much of this work does not generate revenue

Addressing copyright issues and income potential relating to technological advancements

Supporting broad artistic representation while further developing key institutions

Developing models to promote Bergen-based art and artists abroad

Demanding equal application of financing requirements, greater recognition and support of regional strengths and

initiatives by government authorities

OBJECTIVE AND STRATEGIES

OBJECTIVE

Bergen will be the most interesting and innovative city for art and culture in the Nordic countries by 2017.

STRATEGIES

Ensure artistic freedom and independence. Allocate more of the budget to innovative projects while providing stable conditions for working artists

Ensure improved conditions for art and artists. Stable and long-term arts policies consisting of dynamic and flexible systems. Good balance between production and presentation. Strengthen conditions for competent criticism and commentary

Emphasize and strengthen the role of art in creating a sense of identity in a diverse and multifaceted city. Further develop Bergen's artistic identity. Support for institutions while ensuring balance between festivals and year-round production. Develop market strategies and import/export strategies

GENERAL INITIATIVES

General initiatives apply to professional activity in all artistic disciplines.

69

GRANTS are awarded based on applications and professional and artistic qualifications.

STARTER GRANTS: for purchasing basic equipment, etc. Cultural grants: flexible grant to be used for travel, equipment, etc.

WORK GRANTS are awarded for one or more years to artists demonstrating a high level of professional and artistic qualifications, based on applications

GUEST STUDIOS and residencies in Bergen and abroad for increased international exchange. Initiated by the City or other organizations based in Bergen

EQUIPMENT SUBSIDIES for big investments in all disciplines

EMPLOYMENT INITIATIVES

DEN KULTURELLE SKOLESEKKEN is a national initiative to bring professional art and cultural expressions into public schools through cooperation between schools, the professional arts and cultural sector and local and national authorities

DEN KULTURELLE BÆREMEISEN is a municipal initiative to expose preschool-age children to art and cultural expressions

BARNAS HUS presents and organizes activities and events in the visual and performing arts for children and families

THE ART, CULTURE AND MENTAL HEALTH INITIATIVE aims to bring artists together with people suffering from mental and psychosocial illnesses and disabilities

INCOME INITIATIVES. The City is looking into possible tax exemptions/reductions and trainee schemes for artists

EVENT SUBSIDIES are awarded to organizers of performing-arts events by application

INITIATIVES FOR ARTISTS WITH MINORITY BACKGROUNDS are aimed at providing information about municipal initiatives and schemes and how to apply

TARGET AMOUNT GENERAL INITIATIVES NOK 11 MILLION

INTERDISCIPLINARY ART INITIATIVES

Interdisciplinary art draws on techniques and means of expression from a number of arts disciplines. Interdisciplinary projects comprise a large segment of the current arts scene with respect to both production and presentation.

OPEN PROJECT SUBSIDIES for interdisciplinary projects and projects outside the realm of other grants and subsidies, awarded by application

OPERATING SUBSIDIES provide stable operating conditions to interdisciplinary institutions, collectives and venues for artistic production and presentation

OPERATING SUBSIDY TO LYDGALLERIET, a unique gallery and competence center for sound-based art and related projects

NEW CONTEMPORARY ART BIENNALE. The City has initiated plans for a new contemporary art biennale, with particular emphasis on the visual arts. In collaboration with relevant professional milieus and international networks

TARGET AMOUNT INTERDISCIPLINARY INITIATIVES NOK 10 MILLION

FOCUS AREAS

Three focus areas have been identified. Concentrated efforts in these areas will create long-term benefits in a number of disciplines. To be evaluated after a five-year period.

ELECTRONIC ART

A complex and dynamic segment of the arts. Interdisciplinary, but also highly specialized. Competent players and venues located in Bergen. Limited access to expensive, technical equipment and a lack of suitable studios and venues. Lack of cooperation between relevant individuals and institutions in the arts and sciences. Challenges include commercialization of software and limited knowledge of freeware and open source codes. Great potential for electronic art to contribute to ongoing public debate about technological advancement. Great potential for international cooperation and exchange, with efforts already being made.

INITIATIVES

Open project subsidies for project/software development, production, competence building and awareness projects

Collaboration between high-tech milieus in education, research and business sectors, in cooperation with Bergen Center for Electronic Art (BEK)

BEK. A national competence center and an important part of national and international networks. Provides specialized knowledge of and access to technical equipment to artists, organizes workshops, acts as producer, and experiments with new strategies for production and generating awareness of traditional and new media. A strategic goal is to stimulate artistic research and development by initiating a closer relationship to relevant academic milieus. Currently exploring the creation of a national archive for electronic art in collaboration with Kulturhuset USF

TALENT DEVELOPMENT

New initiatives will be established to support recruitment efforts and further develop young talent. These may include subsidizing seminars, workshops and courses, or participation in these by students. In collaboration with relevant professional and educational milieus.

ARTS CRITICISM, COMMENTARY, KNOWLEDGE AND RESEARCH

Strengthen the quality and availability of qualified criticism, commentary and general information about artistic practice and theory. Critics are in a vulnerable position with inadequate working conditions, unstable financial conditions and limited opportunity for professional development. Criticism and commentary are important agents for generating interest in art and enhancing the public's depth of understanding.

INITIATIVES

Separate grants for critics and scholars

Open project subsidies for further education, participation in international seminars, conferences, festivals, etc.

Subsidies for professional publications and journals, paper and online; create centers of competence, employment opportunities, forums for debate

TARGET AMOUNT FOCUS AREA INITIATIVES NOK 2,85 MILLION

VISUAL ART

OBJECTIVE

To ensure good conditions for production and presentation of visual art, and balance between art as uninhibited critical reflection and commercial interests.

Bergen has a broad-based, active and highly qualified visual arts community, consisting of working artists and other professionals, higher education opportunities for artists, curators and scholars, privately owned galleries and public museums. Works by local, national and international artists are represented, as well as solid historical and contemporary collections. However, it remains difficult for artists, designers, craft-makers, curators, critics and other highly qualified professionals to make a living by their work in the visual arts field alone. A weak market for contemporary art is a contributing factor. There are also an insufficient number of affordable, flexible venues for production and presentation. A final challenge is to ensure that the public authorities' requirements for target-oriented management and audience numbers do not impinge on artistic independence.

INSTITUTIONS, GALLERIES AND PUBLIC ART IN BERGEN

PUBLIC ART MUSEUMS IN BERGEN Permanent collections, research resources

BERGEN KUNSTHALL A leading arena for contemporary art and audience development

BERGEN INTERNATIONAL FESTIVAL Prestigious annual solo show at Bergen Kunsthall

GALLERI FORMAT BERGEN One of two national exhibition/sales venues for crafts

GALLERI 3,14 Non-Western focus, vital point of contact between Bergen and abroad

HORDALAND KUNSTSENTER Regional, artist-run gallery and resource center

BERGEN NATIONAL ACADEMY OF THE ARTS Tuition, artistic research and development in visual arts and design; bachelor, master and PhD degrees

DEPARTMENT OF ART HISTORY, UNIVERSITY OF BERGEN Central professional and academic milieu for historical and critical work in the visual arts

OTHER GALLERIES, VENUES AND INITIATIVES A number of smaller venues, artist-run galleries and private galleries that engage in experimental and international projects

B-OPEN A citywide arts event with open studios and other artist-based initiatives

PUBLIC ART/ COMMISSIONS Temporary and permanent projects; art, architecture and city planning in an integrated perspective

REGISTRATION AND MAINTENANCE Registration of art owned by the City of Bergen, for maintenance, conservation and public information purposes

GRAFFITI A vital graffiti milieu is important for the development of the art form and synergy with other arts. Designated walls in the city have led to higher quality work

FUNDING INITIATIVES

Open project subsidies for all project phases, seminars, development initiatives, etc.

Venue subsidies (production and presentation)

Operating subsidies for temporary institutions, curatorial groups, artist-

based initiatives, etc. (One-year, multi-year or long-term)

Producer services. To assume administrative duties for artistic projects

Networking, international initiatives and cooperation. Strategies and initiatives

Experimental design. Focus area. To enable public exposure and artistic research and experimentation in a field that also has commercial potential

TARGET AMOUNT VISUAL ART INITIATIVES
NOK 18.7 MILLION

LITERATURE

OBJECTIVE

To contribute to the creation of a wide range of institutions, festivals and periodicals geared towards a general audience and professionals, with a visible national and Nordic presence.

Bergen has a core of highly professional literary organizations and periodicals and a diverse group of writers involved in a wide range of projects. The financial situation is difficult, with low wages and limited visibility in the media and among potential audiences. There is potential to expand into other fields and build on the solid foundation that already exists, advancing Bergen's position in the national arena.

INSTITUTIONS AND ORGANIZATIONS

THE NORWEGIAN WRITERS' CENTER - WESTERN NORWAY A national organization for fiction writers. Organizes tours, festivals and other events

SKRIVEKUNST-AKADEMIET I HORDALAND One of two training programs for writers in Norway

AUDIATUR Poetry biennale

BERGEN PUBLIC LIBRARY

LANGUAGE AND LITERATURE DEPARTMENTS AT THE UNIVERSITY OF BERGEN

FUNDING INITIATIVES

Production and subsidized writer's studio. Grants and production venues/studios for writers, periodicals, projects, guest artists, etc.

Cities of Asylum. Asylum project for persecuted writers

Audience development. By supporting festivals and periodicals

De Litterære Festspill and Festspilldikteren. Annual literary festival focusing on the body of work of one writer through a series of events

Forfattersleppet. Annual festival featuring new releases and new artists

Audiatur. International poetry festival with an interdisciplinary profile

Open project subsidies for audience development and publishing

Recruitment. Will also benefit other disciplines such as drama and mass media

New courses and audience development projects at Skrivekunst-akademiet

Non-fiction initiatives. For example: seminars, conferences and mentoring

TARGET AMOUNT LITERATURE INITIATIVES
NOK 3.6 MILLION

70

71

FILM

Objective: To ensure good conditions for the production of a wide range of films, from art films to commercial interests.

The film industry in Bergen consists mainly of smaller, independent companies and a few larger ones working in a commercial vein. There is a general lack of stability and continuity, and extensive use of freelancers. All manner of film professionals such as producers, directors, photographers, technicians, editors and graphic artists can be found in the city, working in a wide variety of genres from experimental films, short films and documentaries to feature films and television. The film sector can generally be divided into commercial, entertainment and artistic/experimental interests. The innovative work being done, for example in short films and documentaries, has limited financing options. Film is an interdisciplinary medium with great potential for cooperation with other artistic fields.

INSTITUTIONS

VESTNORSK FILMSENTER AS Awards subsidies to short and documentary films, project development, production and professional development initiatives

BERGEN MEDIA BY An umbrella organization to strengthen the region's media milieu

MEDIAVERKSTEDET I BERGEN Non-profit organization for the film industry, primarily digital video

BERGEN INTERNATIONAL FILM FESTIVAL Held every October since 2000

NORDIC MEDIA FESTIVAL Annual media conference focusing on national and international developments

NORDISK PANORAMA Biggest Nordic festival for short and documentary films

BERGEN FILM SOCIETY Member-based film club open to the public

CINEMATEKET USF Located at Kulturhuset USF, screens a variety of films year round

BERGEN CINEMA Limited company owned by the City of Bergen

FILMFONDET FUZZ AS Limited company wholly owned by the City of Bergen. Promotes, develops and strengthens film and television production in the region

WESTERN NORWAY FILM COMMISSION A joint initiative between the counties of Sogn og Fjordane, Rogaland and Hordaland to promote Western Norway as a location for film and television productions

See also the Action Plan for Cultural Industries 2008-2011.

MUSIC

OBJECTIVE

To ensure a wide range of professional musical expressions and balance between uninhibited artistic expression and commercial interests.

Bergen boasts a wide range of musical genres, from classical to jazz to rock to experimental sound art. There is extensive cross-genre cooperation and a number of nationally and internationally recognized artists and ensembles. However, the sectors of the industry with the least com-

mercial potential are under financial strain. There is a limited market for freelancers, especially in classical and contemporary art music, and for the region's contemporary composers. Long-term strategies for international initiatives are needed. Web-based services provide new opportunities for international visibility but also present new challenges with respect to copyright and remuneration. More rehearsal venues are needed for rhythmic music in particular, as well as mid-sized performance venues.

ENSEMBLES, FESTIVALS AND INSTITUTIONS

BERGEN INTERNATIONAL FESTIVAL Bergen's biggest and most important arts festival

BERGEN PHILHARMONIC ORCHESTRA One of two national orchestras

THE NORWEGIAN ARMY BAND, BERGEN One of the Norwegian Military's five professional ensembles

BIT20 ENSEMBLE Prominent ensemble playing contemporary art music

BOREALIS Festival of contemporary music, sound art and related artistic expressions

WEST NORWAY JAZZ CENTER One of five regional competence and production centers for jazz

NATTJAZZ Annual festival of traditional and contemporary jazz and «world music»

BRAK Interest organization and competence center for rhythmic music

BERGENFEST Annual festival featuring established international artists and new bands

HOLE IN THE SKY Internationally renowned metal-music festival

OPERA Den Nye Opera is a professional, regional opera combining resources from existing opera companies and other performing arts institutions

Funding initiatives:

Open project subsidies for project development, production, competence building initiatives and performance

Rehearsal venue subsidies

Three-year operating subsidies for ensembles

Long-term subsidies

Subsidies for large festivals and events

Subsidies for professional church music

Networking, international initiatives and cooperation

TARGET AMOUNT MUSIC INITIATIVES NOK 41.5 MILLION

THEATER AND DANCE

OBJECTIVE

To ensure good working conditions and public visibility for theater and dance, including production and performance outside institutional frameworks.

There are three levels of theater and dance production in Bergen: publicly financed large institutions, smaller independent institutions, companies and partners, and commercial private theaters. The financial situation is difficult for independent artists in particular. Paradoxically, the work with the greatest international reputation and children's theater are the

two most under-financed and under-communicated areas in the field. Due in part to the difficult financial situation for freelance actors, dancers and other professionals, recruitment is low. There are good training opportunities for dancers through the secondary-school level but not beyond. Training in theater and dance at the higher-education level is not available in Bergen, although the theater studies department at the University of Bergen is a vital part of the theater and dance milieu. Production space is needed, as well as a venue with a large stage. The field greatly needs qualified producers and greater knowledge of marketing and audience development.

INSTITUTIONS AND FESTIVALS:

DEN NATIONALE SCENE One of three national theaters

CARTE BLANCHE Norway's only national company for contemporary dance

HORDALAND TEATER Focuses in particular on theater for children/young people and puppetry

BIT TEATERGARASJEN One of three programming and producing venues for theater and dance, and the foremost venue and resource center for Norwegian and international contemporary theater and dance. Oktoberdansen and Meteor festivals: BIT's alternating biennales. Oktoberdansen is Norway's most important and internationally recognized festival of contemporary dance, while Meteor focuses on cutting-edge contemporary theater

BERGEN DANSESENTER Regional resource, information and training center for dance

FUNDING INITIATIVES

Open project subsidies for project development, production, competence building initiatives, audience development and performance

Producer services, in particular a central production entity that can provide services to several companies or artists

Operating subsidies to cover administration, maintenance and rent for production venues

Web-based overview of rehearsal and performance venues

Three-year operating subsidies for theater/dance groups

Long-term subsidies

Plans for establishing a theater/dance academy, in cooperation with existing programs and relevant institutions

National information center for theater and dance, in cooperation with existing networks

Initiatives to develop new drama and theater texts, in cooperation with Skrivekunst-akademiet

TARGET AMOUNT THEATER AND DANCE INITIATIVES

NOK 21.5 MILLION

ARTS PLAN CONFERENCE, FEBRUARY 2, 2007

A conference was held to present the results of the evaluation of the previous arts plan, to discuss developments, requirements and challenges in the arts, and to present the objectives, strategies, main points and financial framework of the new plan.

In addition, three speakers were

invited to discuss some key challenges facing the arts in the coming ten-year period.

GRETHE MELBY discussed rights and regulation in relation to art and culture, both in terms of legal issues, norms and values, and issues relating to technology. She pointed out the lack of clear guidelines and legislation relating to new forms of communication and expression. With respect to rights, she emphasized that the interests of the media and the interests of artists do not necessarily coincide, and that artists lack the resources to promote their own agenda while large media organizations are better equipped to do so. She called for greater public debate on these issues.

BERGLJÓT JÓNSDÓTTIR discussed the complexity of globalization and the meaning of «our» in a global society. She remarked on how one's interest in the «global» does not always equal a willingness to explore forms of art and culture that lie beyond one's own experience. She discussed issues relating to artists who dare to work beyond their primary area of expertise and the risk of larger countries and cultures overshadowing smaller ones. She called for greater understanding of the importance of preserving local history and traditions while also being open to new impressions and ideas in order for cultures to expand and develop.

PER KVIST discussed public discourse relating to the arts, or the lack thereof. He emphasized the marginal position of art in the media and society in general, whereby art is not treated as a natural part of public discourse. He also pointed out that while experts are relied on in most areas of society to provide clarity and knowledge about their field, art is expected to be immediately accessible and comprehensible to the public without any expert mediation. He called for a critical public discourse and better media coverage of the arts.

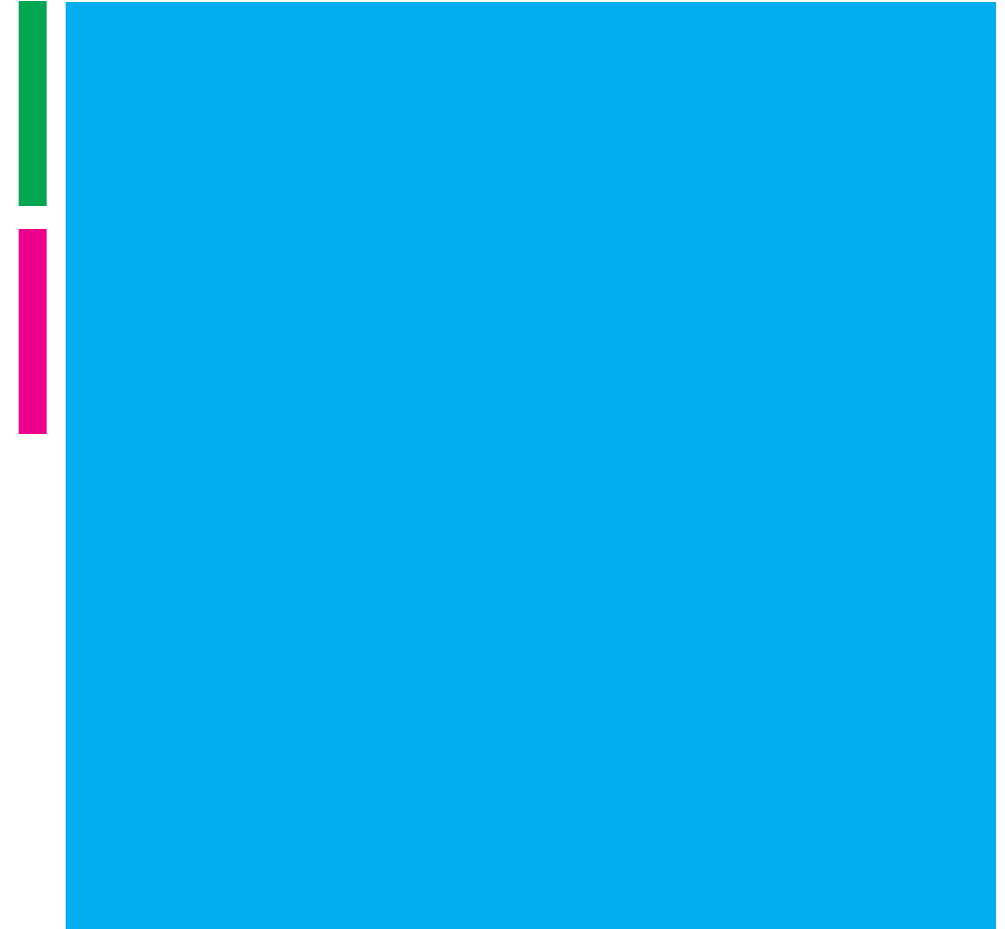
ON JUNE 26, 2007, THE BERGEN CITY COUNCIL UNANIMOUSLY ADOPTED THE FOLLOWING RESOLUTION:

- 1 TO ACHIEVE BERGEN'S AMBITION OF BEING THE MOST INTERESTING AND INNOVATIVE CITY FOR ART AND CULTURE IN THE NORDIC COUNTRIES BY 2017, THE BERGEN CITY COUNCIL WILL WORK TO ENSURE ARTISTIC FREEDOM AND INDEPENDENCE, IMPROVE CONDITIONS FOR ART AND CREATIVE AND PERFORMING ARTISTS, AND EMPHASIZE AND STRENGTHEN THE ROLE OF THE ARTS AS A SOURCE OF IDENTITY IN A DIVERSE AND MULTIFACETED CITY.
- 2 «BERGEN CITY OF THE ARTS 2008-2017» SHALL BE THE CITY OF BERGEN'S BASIS FOR LONG-TERM PLANNING AND STRATEGIES IN THE PROFESSIONAL SECTOR OF THE ARTS.
- 3 EFFORTS WILL BE MADE TO INCORPORATE THE INITIATIVES SET OUT IN «BERGEN CITY OF THE ARTS 2008-2017» INTO THE CITY OF BERGEN'S FUTURE BUDGETS AND FINANCIAL PLANS.

72

73

4 «BERGEN CITY OF THE ARTS 2008-2017» SHALL BE EXTENDED WHEN REQUIRED IN ACCORDANCE WITH THE CITY'S POLITICAL AMBITIONS FOR THE ARTS AND CULTURE.

74

VEDLEGG 1

DELTAKERE I ARBEIDSGRUPPER

VISUELL KUNST

ANNE BRITT YLVISAKER KUNSTHISTORIKER, FØRSTEKONSERVATOR KUNSTMUSEENE I BERGEN
MORTEN KVAMME KUNSTNER/KURATOR, LANDMARK OG KOMMANDO

ANNE SZEFER KARLSEN KUNSTNER/KURATOR, O FLAGGFABRIKKEN OG CURATE.NO
TRYGVE SVENSSON KURATOR/FILMSKAPEF
RUTH MOEN KUNSTHÅNDVERKER, LEDER NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE VEST-NORGE
KURT JOHANNESSEN KUNSTNER
JANNICKE HEIEN KUNSTNER, LEDER BILDENE KUNSTNERES FORENING HORDALAND
BORGHILD UNNELAND KUNSTHÅNDVERKER

SCENEKUNST

KRISTIAN ALM DANSER CARTE BLANCHE
LIV BASBERG DAGLIG LEDER BERGEN DANSESENTER
SVEN ÅGE BIRKELAND KUNSTNERISK LEDER BIT TEATERGARASJEN
ANN-CHRISTIN DANHAMMAR DAGLIG LEDER JO STRØMGREN KOMPANI
FANNY HOLMIN FORFATTER/SCENEKUNSTNER
SOLVEIG STOUTLAND SKUESPILLER, KUNSTNERISK LEDER BERGEN BYSPILL
VERONICA THORSETH DANSER OG KUNSTHUSET WRAP
TORE VAGN LID REGISSØR, KUNSTNERISK LEDER TRANSITEATRET

MUSIKK

SIGNE BAKKE PIANIST, GRIEGAKADEMIET
LINE ENDRESEN DAGLIG LEDER BRAK
GABRIEL FLIFLET MUSIKER, KUNSTNERISK LEDER COLUMBI EGG
STEIN HENRICHSEN KUNSTNERISK LEDER BIT20 ENSEMBLE
NICOLAS MØLLERHAUG FESTIVALSJEF BOREALIS FESTIVALEN
JON SKJERDAL FESTIVALSJEF NATTJAZZ

ELEKTRONISK KUNST

ÅSNE DAHL TORP LEDER PRØVEROMMET
MORTEN EIDE PEDERSEN KOMPONIST, GRIEGAKADEMIET
JØRGEN LARSSON LYDKUNSTNER, LYDGALLERIET OG KOMMANDO
ELLEN RØED KUNSTNER, KUNSTHØYSKOLEN I BERGEN
ROAR SLETTELAND DAGLIG LEDER BEK, BERGEN SENTER FOR ELEKTRONISK KUNST
JILL WALKER HUMANISTISK INFORMATIKK, HF-FAKULTETET, UIB

LITTERATUR

SISSEL KRISTENSEN AVD. LEDER NORSK FORFATTERSENTRUM VEST
SYLVIA GJERVIK AVD. LEDER NORLI BERGEN
AUDUN LINDHOLM GASSPEDAL OG VAGANT
ANNE BANG FORFATTER/ FORSKER
TORMOD HAUGLAND SKRIVEKUNST-AKADEMIET I HORDALAND

FILM OG MEDIA

HANS DRAGESUND TIDL. LEDER VESTNORSK FILMSENTER AS)
TORILL SVEGE DAGLIG LEDER BERGEN MEDIA BY
LARS LØGE PRODUSENT I FLIMMER FILM AS
KJERSTI RASMUSSEN MANUSFORFATTER
ELIN SANDER PRODUSENT I AGITATOR AS
THERESE JACOBSEN PROSJEKTMEDARBEIDER WESTERN NORWAY FILM COMMISSION
BERIT STEEN DAGLIG LEDER NORDISK FILM OG TV AS)
IRMELIN NORDAHL DAGLIG LEDER VESTNORSK FILMSENTER, TIDL. FESTIVALSJEF NORDISKE MEDIEDAGER
TOR FOSSE FESTIVALLEDER OG PROGRAMSJEF BERGEN INTERNASJONALE FILMFESTIVAL -BIFF

75

VEDLEGG 2

HOVEDPUNKTER FORANKRINGS-KONFERANSEN

Den 2. Februar 2007 ble det gjennomført en forankringskonferanse på Kulturhuset USF. Formålet var å presentere hovedlinjene fra evalueringen av den forrige Kunstplanen, utviklingstrekk, behov og utfordringer, samt den nye Kunstplanens mål og strategier, hovedlinjer og økonomiske rammer. I tillegg ble tre innledere invitert til å drøfte overordnede utfordringer for kommende 10-års periode;

GRETHE MELBY Rettighetproblematikk og nye formidlingsformer, hvilken betydning har det for kunstnere, hvilke konsekvenser har det for offentlig kunstpolitikk?

BERGLJÓT JÓNSDÓTTIR Globale samarbeid og kulturelt hybride kunstuttrykk – utfordringer for kunstnere, publikum og offentlig kunstpolitikk

PER KVIST Det kritiske rommet, publikum, offentligheten og media

GRETHE MELBY drøftet ulike former for regulering, den kulturelle regulering, der samfunnsdebatten definerer normer og verdier, teknisk regulering, der normer og verdier er del av teknologien og dens design og juridisk regulering, der normer og regler institusjonaliseres.

Hun problematiserte hvordan ulike former for regulering kan hindre fri produksjon og distribusjon av kunstneriske uttrykk, bl.a. gjennom ulike lisensavtaler og lovverk. Ofte er det distributøren, eller formidleren, som er beskyttet og ikke innholdsprodusenten. En slik utvikling bidrar til å fremme monopoler og hemmer fri konkurranse. Hun påpekte at dersom vi skal følge opp Kunstplanens strategi om å «sikre kunstnerisk frihet og uavhengighet», må vi sørge for en immaterialrett som fremmer og ikke hemmer kulturell (re)produksjon, og som ikke er til hinder for kulturell utvikling. Kunstnere bruker ofte andres åndsverk som grunnlag for egen skapende virksomhet, og det er uklare grenser for lovlig sitering og gjenbruk. USA har ønsket en internasjonal lov som forbyr alle former for web-cast, slik at store kringkastere opprettholder kontroll over all videre bruk av eget materiale. Dette vil kunne hindre effektive og nye former for online kommunikasjon.

Melby gjennomgikk tankegangen bak «Creative Commons», en ideell organisasjon som arbeider for å øke antallet åndsverk som alle lovlig kan dele med andre og bygge videre på; i stedet for «all rights reserved» kan man da presentere eget materiale med «some rights reserved». Melby oppsummerte i følgende hovedpunkter:

- RETTIGHETSPROBLEMATIKK OG NYE FORMIDLINGSFORMER ER ET UAVKLART FELT, DER ULIKE AKTØRER HAR ULIKE INTERESSER OG ULIKE ØKONOMISKE FORUTSETNINGER

- STORE MEDIEAKTØRER HAR RESSURSER TIL Å FREMME SINE INTERESSER NÅR LOVER OG REGLER SKAL UTFORMES I NASJONALE OG INTERNASJONALE ORGAN

- STORE MEDIEAKTØRERS INTERESSER ER IKKE ALLTID SAMMENFALLENDE MED KUNSTNERNES INTERESSER

- KUNSTNERNE HAR RETTIGHETSORGANER SOM I FOR STOR GRAD GÅR I TAKT MED DE STORE MEDIEAKTØRENE

- DET SIVILE SAMFUNNETS INTERESSER ER OVERLATT TIL FRIVILLIGE ORGANISASJONER

- VIKTIGE KULTURPOLITISKE SPØRSMÅL MÅ IKKE OVERLATES TIL TEKNOLOGER OG ADVOKATER, MEN DRØFTES I OFFENTLIGHETEN

- EN SLIK DEBATT ER VANSKELIG. MEDIEAKTØRENE, SOM GJERNE ER ARENA I SLIKE DEBATTER, ER OGSÅ PART I SAKEN

BERGLJÓT JÓNSDÓTTIR påpekte at når globalisering drøftes, er også det som kalles «vårt» et tema.

Det snakkes ofte om «de» og «oss», hva menes egentlig da?

Hva består for eksempel det norske i? Hva betyr det at noe er flerkulturelt?

Samtidig med interessen for det globale, er vi lite villig til å tilegne oss kunst og kulturformer som ligger utenfor vår egen horisont. De fleste beveger seg i liten grad utenfor egne kulturelle sfærer og preferanser. Vi er lite flinke til å etablere interkunstneriske relasjoner med andre innen egen by.

Kan det forventes at vi skal vise interesse for det fjerne land gjør innen kunst og kultur, når vi ikke viser interesse for det naboen gjør?

Er livet langt nok til også å kunne være nysgjerrig på det som skjer på den andre siden av fjellet eller blant andre kulturer? Mange av dagens kunstnere prøver å overskride grenser, men blir konfrontert med problemstillinger om de prøver seg utenfor sitt primære område, fordi de risikerer å fremstå som dilletanter.

Samtidig er det en viss fare for at store og sterke kulturer blir for dominerende og visker ut de små. Vi risikerer å miste uttrykk som er viktig for egen kultur.

Det er avgjørende å kjenne egen historie og egne tradisjoner. Dersom en kultur skal overleve og blomstre er den avhengig av vissheten om sin egenverdi, og evnen til å formidle den videre til neste generasjon. Men uten kulturelle uttrykk fra omverdenen vil den ikke kunne vokse. Kulturer må utvide og berike seg for å fortsette å være relevante for kommende generasjoner.

PER KVIST mente at norsk kunstoffentlighet er svak. Serios kunstfaglig diskurs finnes i liten grad, både i forhold til hva som diskuteres, og hva man sier. Samtidig er det slik at et velfungerende samfunn er avhengig av at folk med erfaring blir tatt på alvor. Innen de fleste samfunnsområder er det stor grad av tillit til ekspertene, og deres synspunkter blir lyttet til. Innen kunstfeltet forventes det at kunsten skal være forståelig og tilgjengelig for folk flest, uten et formidende, kunnskapsbasert mellomledd.

Når kunst omtales i media, behandles den ofte som kuriosita på slutten av sendingen. Kunst behandles i offentligheten som noe kuriøst.

Det er enkelt å formidle der det er vilje til å forstå. Det kan være vanskelig, men

absolutt mulig å forstå. Det er ofte slik at det som er vanskelig i sin samtid, blir tilgjengelig og forståelig over tid. Kunstens praksis er ikke alltid lett tilgjengelig, den er ofte også vanskelig for dem som arbeider innen feltet.

Det er problematisk dersom kunsten unndrar seg offentligheten i det samfunnet den opptrer i, men samtidig forståelig når mediene ikke tar kunsten på alvor. Kunstens marginale stilling i offentligheten skyldes også mediens dårlige dekning. Vi trenger en kritisk, dialogbasert offentlighet. En kunnskapsrik offentlighet vil også bidra til å heve kvaliteten på kunstlivet selv.

VEDLEGG 3

BERGEN BYSTYRES BEHANDLING AV SAKEN

«KUNSTBYEN BERGEN 2008-2017» - NY HANDLINGSPLAN FOR BERGEN KOMMUNE

Bergen bystyre behandlet saken i møtet 260607 sak 170-07 og fattet følgende vedtak:

- BERGEN BYSTYRE FASTSETTER AMBISJONEN OM AT BERGEN SKAL VÆRE NORDENS MEST SPENNENDE OG NYSKAPENDE KULTURBY I 2017, GJENNOM Å SIKRE KUNSTNERISK FRIHET OG UAVHENGIGHET, SIKRE EN MARKANT BEDRING AV VILKÅRENE FOR KUNSTEN OG FOR SKAPENDE OG UTØVENDE KUNSTNERE OG Å VEKTLLEGGE OG STYRKE KUNSTFELTET SOM IDENTITETSBYGGER FOR EN MANGFOLDIG BY.
- «KUNSTBYEN BERGEN 2008-2017» SKAL VÆRE BERGEN KOMMUNES GRUNNLEGGENDE DOKUMENT FOR LANGSIKTIG PLANLEGGING OG STRATEGI PÅ DET PROFESJONELLE KUNSTFELTET.
- TILTAKENE I «KUNSTBYEN BERGEN 2008-2017» SØKES INNARBEIDET I BERGEN KOMMUNES FRAMTIDIGE BUDSJETT- OG ØKONOMIPLANER.
- «KUNSTBYEN BERGEN 2008-2017» SKAL RULLERES NÅR DET ER PÅKREVD I FORHOLD TIL KOMMUNENS KUNSTPOLITISKE AMBISJONER.

MERKNADER MED FLERTALL FREMSATT I KOMITE FOR FINANS, KULTUR OG NÆRINGS MØTE 060607

Ruth Grung fremsatte på vegne av A følgende merknad som også fikk tilslutning fra H, SV, KrF og V. I bystyrets møte fikk merknaden også tilslutning fra Sp:

«DET ER STRATEGISK VIKTIG AT BERGEN HAR EN BEVISST POLITIKK FOR Å SIKRE AT VI FÅR VÅR ANDEL AV DET NASJONALE KULTURLØFTET SLIK AT BYEN OG REGIONEN OPPLEVES SOM MER ATTRAKTIV FOR INNBYGGERNE OG AT KUNSTEN VIDEREUTVIKLES SOM EN KILDE TIL REFLEKSJON, KREATIVITET OG NYSKAPING. PLANEN MÅ BRUKES SOM ET DYNAMISK VERKTØY, DER DET ER ROM FOR NYE PROSJEKTER SAMTIDIG SOM DE SOM MOTTAR STØTTE BLIR FULGT OPP I FORHOLD TIL RESULTAT.»

MERKNAD MED MINDRETALL FREMSATT I BYSTYRET

Helen G. Wathle Kongshavn fremsatte på vegne av FrP følgende merknad som også fikk tilslutning fra H, Pp, V og Sp:

«BYSTYRET BER OM AT BYRÅDET OPPRETTHOLDER BJØRGVIN KIRKEMUSIKK SOM EGEN FAST POST I BERGEN KOMMUNES BUDSJETTET.»

BYSTYRETS BEHANDLING

Følgende representant tok ordet:

HELEN G. WATHLE KONGSHAVN FRP

BYSTYRETS BEHANDLING

Innstillingen ble vedtatt enstemmig.

KOMITE FOR FINANS, KULTUR OG NÆRING BEHANDLET SAKEN I MØTET 060607 SAK 78-07 OG AVGA FØLGENDE INNSTILLING

Komiteens innstilling er likelydende med bystyrets vedtak.

MERKNADER MED MINDRETALL FREMSATT I KOMITE FOR FINANS, KULTUR OG NÆRING

Tina Åsgård fremsatte på vegne av SV følgende merknader som også fikk tilslutning fra A og RV. I bystyrets møte fikk merknaden også tilslutning fra Sp:

«KOMITE FOR FINANS, KULTUR OG NÆRING VIL PEKE PÅ AT HANDLINGSPLANENS ENSIDIGE FOKUS PÅ DET PROFESJONELLE KUNSTLIVET LETT KAN SKAPE EN FOR SKARP GRENSEDRAGNING MELLOM FRIVILLIGHET OG PROFESJONALITET INNENFOR KUNSTFELTET. KOMITEEN VIL UNDERSTREKE DEN STERKE GJENSIDIGE AVHENGIGHETEN SOM EKSISTERER MELLOM AMATØRER OG PROFESJONELLE INNENFOR KUNSTLIVET, OG BEHOVET FOR Å FÅ DISSE SAMMENHENGENE STERKERE BELYST.»

Tina Åsgård fremsatte på vegne av SV følgende merknader som også fikk tilslutning fra A, RV og Pp. I bystyrets møte fikk merknaden også tilslutning fra Sp:

«KOMITE FOR FINANS, KULTUR OG NÆRING PÅPEKER BEHOVET FOR Å UTVIKLE ET STERKERE REGIONALT PERSPEKTIV I KUNSTPOLITIKKEN. DET BES OM AT DETTE PERSPEKTIVET IVARETAS I FREMTIDIGE PLANER.»

BYRÅDET INNSTILLER TIL BYSTYRET Å FATTE FØLGENDE VEDTAK

Byrådet og komiteens innstilling er likelydende.

76

77

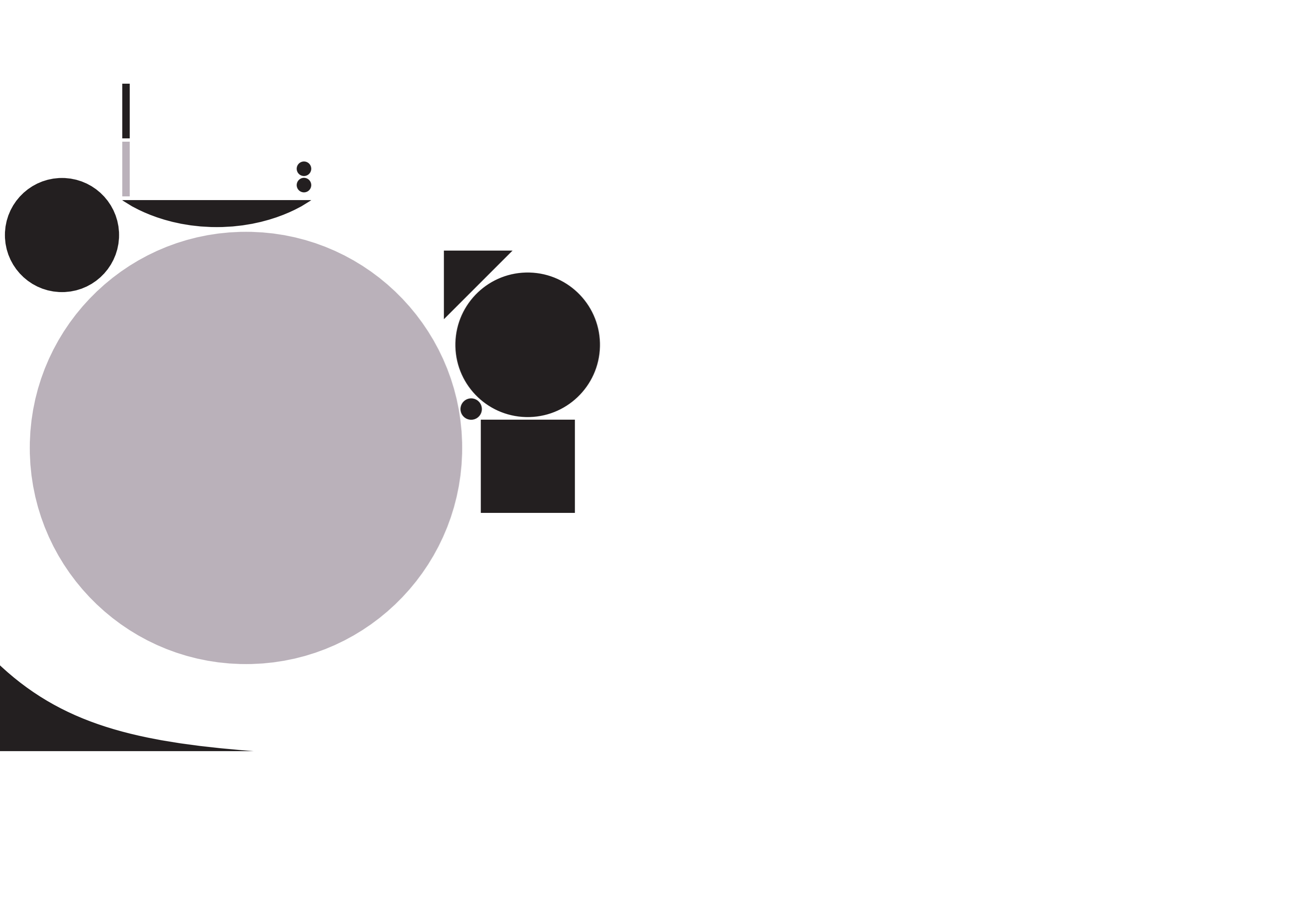
FLAGGFABRIKKEN

Bergens kommunes kulturplan 2007-17 har visuelle bidrag fra fire kunstnere som bor og arbeider i kommunen, og som har sin arbeidsplass på **FLAGGFABRIKKEN - SENTER FOR FOTOGRAFI OG BILLEDKUNST**.

HEIDI NIKOLAISEN (f. 1973) har skapt sitt eget visuelle univers som hovedsakelig sirkler rundt enkeltpersonens forhold til den fysiske og mentale verden rundt seg, og hun bruker gjerne tekst og visuelle virkemidler vi kjenner fra populærkulturen. **ULF STYREN** (f. 1977) skaper også sin egen verden ved å fotografere. Fotografiene «Apocalypse now and then. Model #1 and 2» diskuterer blant annet globalisering og miljøforandringer, her gjennom å manipulere bildene digitalt. **ARNE SKAUG OLSEN** (f. 1974) viser to bilder fra sitt siste prosjekt der han fotografere i bynære områder. Nye befolkningsgrupper, som polske fremmedarbeidere, benytter seg hyppig av kaiområder, for fiske og matauk, mens norske sportsfiskere bruker de samme kaiene på grunn av det store artsmangfoldet og de sjeldne artene som finnes der. **ÅSE LØVGREN** (f. 1975) har på flere måter jobbet med ideer rundt felleskap og ideologier, gjerne knyttet til norsk industri- og nasjonsbygging. Hun har i likhet med Skaug Olsen en dokumentarisk innfallsvinkel, og her vises et bilde fra Odda fra serien «Soria Moria». I tillegg til egen billedskapning er Løvgren aktiv som kurator, gjerne i gruppen Rakett sammen med Karolin Tampere.

BERGEN KOMMUNE